

Қазақстан Республикасы Денсаулық сақтау министрлігі

ҮЛГІЛІК ОҚУ БАҒДАРЛАМАСЫ

РЕЗИДЕНТУРА

ЭНДОКРИНОЛОГИЯ

мамандығы

Астана 2010

АЛҒЫ СӨЗ

1 Медицина білімі және ғылымының инновациялық технологиялар Республикалық орталығы **ӘЗІРЛЕГЕН ЖӘНЕ ЕНГІЗГЕН.**

2 АЛҒАШ РЕТ ЕНГІЗІЛДІ.

3 **ҮЛГІЛІК ОҚУ БАҒДАРЛАМАСЫ** «Эндокринология» мамандығы бойынша резидентура үшін 2009 ж. мемлекеттік білім беру стандартына сәйкес әзірленген.

4 **ҮЛГІЛІК ОҚУ БАҒДАРЛАМАСЫ** Қазақстан Республикасы Денсаулық сақтау министрінің м.а. 2010 жылғы 23 қарашадағы № 916 бұйрығымен бекітілген.

8 Список рекомендуемой литературы*

основная:

1. Балаболкин М. И., Клебанова Е.М., Креминская В. М. Дифференциальная диагностика и лечение эндокринных заболеваний. – М.: Медицина, 2002. – 751 с.
2. Эндокринология: национальное руководство / под ред. И.И. Дедова, Г.А. Мельниченко. – М.: ГЭОТАР-Медиа, 2008. – 1072 с.

дополнительная:

1. Эндокринология: клинические рекомендации Российской ассоциации эндокринологов. – М: ГЭОТАР-Медиа, 2008. – 288 с.
2. Метаболический синдром / под ред. В. Фонсеки. – М.: Практика, 2011. – 272 с.
3. Хирургия надпочечников / под ред. А.П. Калинина, Н.А. Майстренко. – М: Медицина, 2000. – С. 214.
4. Симоненко В.Б. Нейроэндокринные опухоли. – М.: Медицина, 2003. – 215 с.
5. Строев Ю.И., Чурилов Л.П. Эндокринология подростков / под ред. А.Ш. Зайчика. – СПб.: ЭЛБИ-СПб, 2004. – 384 с.
6. Рациональная фармакотерапия заболеваний эндокринной системы и нарушений обмена веществ. – М.: Литтерра, 2006. – 1075 с.
7. Руководство по эндокринной гинекологии / под ред. Е.М. Вихляевой. – 3-е изд., доп. – М.: Медицинское информационное агентство, 2006. – 784 с.
8. Руководство по детской эндокринологии / И.И. Дедов, В.А. Петеркова. – М.: Универсум Паблишинг, 2006. – 600 с.
9. Уоткинс П. Дж. Сахарный диабет: пер. с англ. – 2-е изд. – М.: БИНОМ, 2006. – 134 с.: ил.
10. Дедов И.И., Кураева Т.Л., Петеркова В.А., Щербачева Л.Н. Сахарный диабет у детей и подростков. – М.: Универсум Паблишинг, 2002. – 391 с.
11. Манухин И.Б., Геворкян М.А., Чагай Н.Б. Ановуляция и инсулинорезистентность. – М.: ГЭОТАР-Медиа, 2006. – 415 с.
12. Алгоритмы обследования и лечения пациентов в эндокринологии. Заболевания щитовидной железы: методические рекомендации / под ред. И.И. Дедова и Г.А. Мельниченко. – М., 2008. – 40 с.
13. Манухин И.Б., Тумилович Л.Г., Геворкян М.А. Клинические лекции по гинекологической эндокринологии. – М.: Медицинское информационное агентство, 2003. – 247 с.
14. Дедов И.И., Мельниченко Г.А., Фадеев В.В. Эндокринология. – М.: ГЭОТАР-Медиа, 2007. – 432 с.
15. Дедов И.И., Кураева Т.Л., Петеркова В.А. Сахарный диабет у детей и подростков. – М.: ГЭОТАР-Медиа, 2007. – 160 с.
16. Мельниченко Г.А., Токмакова А.Ю., Колода Д.Е. и др. Эндокринные заболевания. – М.: Литтера, 2009. – 116 с.

МАЗМҰНЫ

1. Түсіндірме жазба	6
2. Пән сағаттарының бөлінуі	9
3. Бейіндеуші пәндердің тақырыптық жоспарының үлгісі мен мазмұны	10
4. Бейіндеуші шектес пәндердің тақырыптық жоспарының үлгісі мен мазмұны.	38
5. Оқу және оқыту әдістері	51
6. Білімді бағалау	51
7. Клиникалық база	51
8. Ұсынылатын әдебиеттердің тізімі	52

Бұл үлгілік оқу бағдарламасын Қазақстан Республикасы Денсаулық сақтау министрлігінің рұқсатынсыз көбейтуге және таратуға болмайды.

1 Түсіндірме жазба

Кіріспе

Эндокринология – медицинаның гормондардың биосинтез үдерісін және әсер ету механизмін, эндокриндік аурулардың, сондай-ақ басқа патология кезінде эндокриндік жүйе қызметінің бұзылыстарының этиологиясын, патогенезін және клиникалық әйгіленімін зерттейтін саласы. Эндокринология организмнің гуморальды интегративтік жүйесі туралы ғылым ретінде клиникалық медицинаның қарқынды дамушы салаларының бірі. Көптеген эндокриндік аурулардың әлеуметтік маңызы бар. Қантты диабеттің таралуы мен аурушандығы дүниежүзінің көптеген дамыған елдеріне таралған эпидемияның барлық көрінісі бар. Қазіргі таңда ДДСҰ мәліметтері бойынша 175 миллионнан астам науқас бар, олардың саны тоқтаусыз өсуде және болжам бойынша 2025 жылы 300 миллионға жетеді деп есептелуде. Бұдан Қазақстан да шет қалмайды, елімізде де қантты диабетпен ауыратындардың саны жыл өткен сайын артуда. Дүниежүзінің көптеген елдерінде, сонымен қатар Қазақстанда да ерте мүгедектіктің және жоғары өлім-жітімділіктің себебі болып табылатын қантты диабетті, қантамырлық асқынуларды ерте анықтауды, эндокриндік ауруларды емдеу және алдын алуы қарастыратын тиісті бағдарламалар әзірленді.

Қалқаншабез ауруы таралуы мен жалғасуы жағынан әлемдегі маңызды мәселе екені баршамызға белгілі. Дүниежүзілік денсаулық сақтау ұйымының (ДДСҰ, 1990) мәліметтеріне сәйкес 1570 млн адамда (дүниежүзіндегі халықтың 30%-ы) йодтапшылықты жағдайлардың даму қаупі бар, оның ішінде 500 млн астам адам йод ауыр тапшылықты және эндемиялық зобтың көп таралған аймақтарында өмір сүреді. Қазақстан аймағы эндемиялық зоб аймағына жатады.

Қантты диабетпен және басқа да эндокриндік аурулармен тиімді күрес көбіне мамандандырылған медициналық қызметтің барлық буындарының жұмысына тәуелді, сондықтан бұл саланың білікті маманын даярлау медициналық білімнің маңызды міндеті болып табылады.

Пәннің мақсаты: эндокриндік аурулармен ауыратын науқастарға дәлелдемелі медицинаның қазіргі принциптеріне сәйкес жоғары білікті көмек көрсетуге қабілетті мамандарды терең даярлау.

Пәннің міндеттері:

- халыққа эндокриндік аурулар және эндокринопатиялар кезінде медициналық жоғары білікті көмек көрсету үшін медициналық негізгі емдік-диагностикалық және профилактикалық араласу машықтарын бекіту;
- сараптама, сауықтыру, профилактикалық, емдік-диагностикалық және оңалту шараларын өткізу кезінде дәрігерлік этика және деонтология талаптарын сақтауға үйрету;
- дәлелдемелі медицина принциптерінің негізінде кәсіби шешімдер қабылдауға үйрету;
- өз жұмысын ұйымдастыруда менеджмент принциптерін қолдануға үйрету;

2	Органолептическое определение качества продуктов и готовых блюд.
3	Забор пробы для направления блюд на лабораторное исследование.
4	Определение калорийности пищи в суточном и недельном рационе, биологической ценности.
5	Анализ эффективности лечебного питания.
Итого: 36 часов	

5 Методы обучения и преподавания

Лекции: обзорные, проблемные.

Семинары и практические занятия: курация больных, ведение медицинской документации, работа в различных подразделениях лечебно-профилактических организаций, участие в обходах, разбор тематических больных, работа в малых группах, дискуссии, презентации, обратная связь, организация научно-практических конференций.

Самостоятельная работа резидента (СРР): курация больных в палатах, на амбулаторном приеме и на дому, работа в различных подразделениях лечебно-профилактических организаций, работа с учебно-научной литературой и контрольно-измерительными средствами, написание историй болезни, подготовка презентаций, закрепление навыков в учебно-клиническом центре на фантомах и муляжах, формирование портфолио.

6 Оценка знаний

Текущий и рубежный контроль: определяются обучающей организацией образования.

Итоговый контроль: экзамен, включающий тестирование/собеседование и оценку практических навыков.

7 Клиническая база

Организации ПМСП (кабинет эндокринолога в поликлиниках, СВА, амбулаторные отделения диспансеров, больниц, женские консультации центры планирования семьи), отделения функциональной диагностики, клинические лаборатории, приемный покой стационаров, станции скорой неотложной помощи, противотуберкулезные диспансеры.

2	Работа в кабинетах визуальной диагностики.
3	Подготовка больных к диагностическим манипуляциям.
4	Интерпретация результатов визуальных исследований.
Итого: 66 часов	
Клиническая фармакология в эндокринологии	
1	Составление лекарственных формуляров по нозологиям.
2	Составление П-списка.
3	Клинический аудит лекарственной деятельности.
4	Составление таблиц совместимости лекарственных средств.
Итого: 98 часов	
Общая хирургия	
1	Курация больных.
2	Ведение медицинской документации.
3	Снятие швов с операционной раны.
4	Проведение новокаиновой блокады.
5	Вскрытие панариция, паронихия.
6	Вскрытие фурункула, гидраденита, кожных и подкожных нарывов.
7	Пальцевое исследование предстательной железы.
8	Пальцевое исследование прямой кишки.
9	Пункция плевральной полости.
10	Санитарно-просветительная работа по профилактике туберкулеза.
Итого: 18 часов	
Неврология	
1	Курация больных.
2	Ведение медицинской документации.
3	Исследование моторных качеств: поза, мышечный тонус, контрактура, атрофия мышц.
4	Определение чувствительности.
5	Исследование сухожильных рефлексов.
6	Санитарно-просветительная работа по профилактике инсультов.
7	Составление программ реабилитационных мероприятий.
Итого: 18 часов	
Нутрициология в эндокринологии	
1	Контроль за работой пищеблока.

- кәсіби қызметі барысында үздіксіз кәсіби оқуға және білімі мен машықтарын жетілдіруге деген қажеттілігін қанағаттандыру;
- альтуризм, қайғысына ортақтасу, жауапкершілік, шынайылық, құпиялылық принциптерін сақтау сияқты кәсіби құндылықтарға ұқыптылықпен қарауды үйрету;
- топта жұмыс істеу машықтарын және лидерлік сапаны бекіту.

Білім берудің түпкілікті нәтижелері

Резидент:

- эндокринологиялық бейін науқастарына - ересектер мен әр жастағы балаларға медициналық көмекті ұйымдастыру мен көрсетудің жалпы принциптері, диспансеризация жүргізу;
- ересектер мен балалардағы эндокриндік аурулардың этиологиясы, патогенезі, патоморфологиясы, жіктелуі, клиникалық симптомдары, асқынулары, олардың ілкі алдын алу;
- эндокриндік патология негізінде ішкі ағзалар ауруларының ағымы, диагностикасы және емдеуі туралы заманауи көзқарастары;
- эндокринологиядағы жалпы (скринингті) және функциональды зерттеу әдістері;
- эндокринологиядағы арнайы зерттеу әдістері (сәулелі, иммуоферментті, биохимиялық, генетикалық және т.б.) және оларды қолдану көрсеткіштері, әсіресе балаларға;
- ересектер мен балалардың эндокриндік ауруларының емдеу принциптері (емдеу хаттамалары, тағаммен емдеу принциптері, негізгі топтағы дәрілердің әсер ету механизмі, кері әсері, хирургиялық және сәулелі емдеу әдістеріне көрсеткіштер, реабилитациясы және екіншілік профилактика);
- эндокриндік патологияда көрініс беретін генетикалық синдромдар;
- эндокринологиялық практикада ересектер мен балалардың шұғыл жағдайының дифференциальды-диагностикалық критерийлері және көмек көрсету алгоритмі;
- ересектер мен балалар эндокринологиясында интенсивті терапия мен реанимация қызметін ұйымдастыру;
- ересектер мен балалардың физиотерапияға, емдік дене шынықтыру, санатория-курорттық емдеуге арналған көрсетілімдерді білуі тиіс.

Резидент:

- ересектерден және балалардан эндокринологиялық бейінді ауруларға анамнез жинау ерекшеліктерін, клиникалық белгілерін анықтау;
- ересектер мен балаларда синдромдар бойынша дифференциальды диагностикасын жүргізу және тексеру бағдарламасын құрастыру;
- эндокринологиялық практикада ересектерге және балаларға қолданатын жалпы, функциональды және арнайы зерттеу әдістері қорытындыларына интерпретация жасау;
- ересектерде және балаларда эндокриндік жүйе ауруларының клиникалық диа-

- гнозын құру және дәлелдеу, емдеу бағдарламасын құрастыру;
- эндокринологияда науқастың жасына, оның жағдайы ауырлығына және қосарлаған патологиясына байланысты тиімді дәрілерді тағайындау;
- тұрақты еңбекке жарамсыздығын анықтайтын критерийлері және медициналық-санитариялық сараптамада дәйектелуіне көрсеткіштерді анықтауды **үйреніп алуы қажет.**

Резидент:

- пациентпен, оның туыстарымен, әріптестерімен сенімді қарым-қатынас орнатуға арналған коммуникацияға;
- қалқаншабезді пальпациялауға;
- салдарлық жыныстық белгілердің айқындылық дәрежесін визуальдық және пальпаторлық анықтауға;
- диабеттік нейропатия белгілерін анықтауға;
- перифериялық тамырлардың жағдайын бағалауға;
- эндокриндік офтальмопатияны анықтауға;
- қандағы глюкозаны, ацетонды, несептегі глюкоза мен нәруызды, микроальбуминурияны экспресс-әдіспен анықтауға;
- жыныстық хроматинді анықтауға;
- ЭКГ өткізуге және нәтижелерін түсіндіруге;
- қан тобын, резус-факторын анықтау, донор мен реципиент қандарының сыйымдылығына сынама жасауға;
- медициналық манипуляциялар өткізуге: инъекцияның барлық түрлері;
- тәуліктік және апталық тамақ рационның калориясы мен биологиялық құндылығын анықтауға;
- өміріне қауіп төнген жағдайда (кардиогендік шок, бронхоспазмдық синдром, гипертониялық криз, қарыншалар фибрилляциясы, Жүрек ырғағының бұзылуы, ангиноздық статус, инфекциялық-уытты шок, іштеспе, эклампсия) және коматозды жағдайларды (гипергликемиялық, гипогликемиялық, гиперосмолярлық, бүйрек функциясының жіті жеткіліксіздігі, бүйрек шаншуы, бауыр шаншуы, бауыр функциясының жіті жеткіліксіздігі, қантамырфункциясының жіті жеткіліксіздігі, тыныстық жіті жеткіліксіздік, өкпе артериясының тромбоэмболиясы, өкпеден қан кету) диагностикалау және шұғыл жәрдем жасауға **машықтануы қажет.**

4	Основы нутрициологии при заболеваниях желудочно-кишечного тракта	Цель лечебного питания при заболеваниях желудочно-кишечного тракта. Обеспечении больному полноценного питания и сохранение компенсации при хроническом течении процесса. Диета с ограничением веществ, возбуждающих желудочную секрецию и раздражающих слизистую оболочку желудка. Диета пониженной энергоценности за счет углеводов и частично жиров и белков. Показания к ее применению. Диета пониженной энергоценности за счет углеводов и с нормальным содержанием жиров и белков. Показания к ее применению. Лечебное питание при поражениях печени, желчевыводящих путей и поджелудочной железы, методы контроля ее эффективности.
5	Основы нутрициологии при заболеваниях почек и мочевыделительной системы	Цель лечебного питания при заболеваниях почек и мочевыделительной системы. увеличения в диете количества продуктов, богатых на калий (печеный картофель, чернослив, изюм, курага и т.д. Использование разгрузочных углеводных дней (сахарный, яблочный, картофельный, рисово-компотный, арбузный, ягодный и т.д.).
6	Основы нутрициологии при болезнях обмена веществ	Коррекция нарушений обменных процессов. Лечебное питание при ожирении. Принципы питания при сахарном диабете. Разгрузочные дни. Диета для установления выносливости к углеводам и подбора доз инсулина или других препаратов.
Итого: 66 часов		

4.3 Примерный план самостоятельной работы резидента (СРР) по профилирующим смежным дисциплинам

№	Содержание СРР
Клиническая лабораторная диагностика в эндокринологии	
1	Определение группы крови, резус-фактора, проб на совместимость крови донора и реципиента.
2	Забор крови для исследований.
3	Интерпретация результатов лабораторных исследований.
Итого: 66 часов	
Лучевая диагностика в эндокринологии	
1	Ведение медицинской документации.

Нутрициология в эндокринологии		
1	Понятия и термины нутрициологии	Понятия и термины нутрициологии. Общие сведения о питании, пище, пищевых веществах, основных, эссенциальных и заменимых компонентах пищи. Нутриентная обеспеченность различных групп населения. Применение продуктов питания в профилактических и лечебных целях. Макронутриенты. Микронутриенты. Классические и альтернативные теории питания. Научные концепции питания.
2	Общая нутрициология	Белки и белковый обмен. Роль белков в организме. Потребность организма в белках. Незаменимые аминокислоты. Заменимые аминокислоты. Состав и энергетическая ценность жиров. Особенности потребления жиров. Углеводы, классификация. Углеводы в пищевых продуктах и организме человека. Вода. Значение воды в питании. Водопотребление. Другие макронутриенты. Витамины витаминopodobные вещества, их классификация. Минеральные вещества и биоэлементы. Биоэлементы-органогены. Методы гигиенической оценки фактического питания. Правила составления рациона питания. Биологически активные добавки (БАДы) к пище. Отличие БАДов от пищевых продуктов и лекарств. Классификация и связь с фактическим питанием. Схема оценки состояния здоровья в связи с характером питания. Особенности составления суточного рациона питания в зависимости от возраста. Характеристика основных диет, требования к их построению. Избыточное питание. Ожирение. Проблема холестерина.
3	Основы нутрициологии при заболеваниях сердечно-сосудистой системы	Цель лечебного питания при заболеваниях сердечно-сосудистой системы. Принципы питания при основных заболеваниях сердечно-сосудистой системы. 12 основных правил питания для людей с повышенным уровнем холестерина в крови и больных атеросклерозом. Правильное питание при ишемической болезни сердца и артериальной гипертензии. Лечебное питание, направленное на профилактику развития атеросклероза. Лечебное питание, диета № 10 с ограничением жидкости до 800 мл в сутки. Соблюдение водно-солевого режима при ХСН. Лечебное питание после инфаркта миокарда.

2 Пән сағаттарының бөлінуі

Бейіндеуші пәндер

Пән	Аудиториялық сағаттар			РӨЖ
	Барлығы	Дәрістер	Практикалық сабақтар	
Ішкі аурулар/ Балалар аурулары*	396* 216/180	36* 20/16	360*	198* 108/90
Стационардағы эндокринология	396	36	360	198
Стационардағы балалар эндокринологиясы	396	36	360	198
Амбулатория-емханалық эндокринология	396	36	360	198
Амбулатория-емханалық балалар эндокринологиясы	396	36	360	198
Сағаттың жалпы саны	1980	180	1800	990

Ескерту:

* - «Балалар аурулары» пәнін терапия мамандықтары бойынша жұмыс өтілі немесе білімі бар тағылымгерлер оқиды; «Ішкі аурулар» пәнін педиатрия мамандықтары бойынша жұмыс өтілі немесе білімі бар тағылымгерлер оқиды;

Жалпы дәрігерлік практика бойынша жұмыс өтілі немесе білімі бар тағылымгерлер 6 және 5 апта екі пәнді де оқиды.

Бейіндеуші шектес пәндер

Пән	Аудиториялық сағаттар			РӨЖ
	Барлығы	Дәрістер	Практикалық сабақтар	
Эндокринологиядағы клиникалық зертханалық диагностика	72	6	66	36
Эндокринологиядағы сәулелік диагностика	72	6	66	36
Эндокринологиядағы клиникалық фармакология	108	10	98	54
Жалпы хирургия	36	4	32	18
Неврология	36	4	32	18

Эндокринологиядағы нутрициология	72	6	66	36
Сағаттың жалпы саны	396	36	360	198

3 Бейіндеуші пәндердің тақырыптық жоспарының үлгісі және мазмұны

3.1 Дәрістердің тақырыптық жоспарының үлгісі

№	Тақырыбы
Ішкі аурулар	
1	Кардиологияның өзекті мәселелері.
2	Ревматологияның өзекті мәселелері.
3	Пульмонологияның өзекті мәселелері.
4	Эндокринологияның өзекті мәселелері.
5	Нефрологияның өзекті мәселелері.
6	Гематологияның өзекті мәселелері.
7	Аллергология және иммунологияның өзекті мәселелері.
Балалар аурулары	
1	ҚР балаларға амбулатория-емханалық көмекті ұйымдастыру.
2	Балалар мен нәрестелердің перинатальдық өлім-жітімі.
3	Педиатриядағы дәлелдемелі медицина.
4	Неонатологияның өзекті мәселелері.
5	Кіші жастағы балалар патологиясының өзекті мәселелері.
6	Ересек жастағы балалар патологиясының өзекті мәселелері.
7	Педиатриядағы диагностиканың функциялық әдістері.
Стационардағы эндокринология	
1	Қазақстан Республикасында эндокринологиялық қызметті ұйымдастыру.
2	Эндокриндік бездерді клиникада зерттеу әдістері.
3	Гипоталамо-гипофизарлық жүйе аурулары.
4	Бүйрекбез аурулары.
5	Ұйқыбездің үшкір аппаратының аурулары.
6	Қалқаншабез аурулары.
7	Паратиреоидтық без аурулары.
8	Репродуктивтік эндокринология.

3	Посттравматические энцефалопатии	Отдаленные последствия закрытой травмы черепа и воспалительных заболеваний мозга и его оболочек (диэнцефальный, гипоталамический синдром, энцефалопатии). Экспертиза временной нетрудоспособности больных.
4	Опухоли головного и спинного мозга	Классификация опухолей головного мозга по локализации, по этиологии. Общая клиническая картина опухолей головного мозга (гидроцефальный и гипертензионный синдромы; общемозговые, дислокационные и очаговые неврологические симптомы). Клиника поражения отдельных долей головного мозга и различных отделов спинного мозга. Методы диагностики опухолей.
5	Заболевания вегетативной нервной системы	Особенности строения вегетативной нервной системы. Вегетативная нервная система: сегментарный и надсегментарный отделы. Классификация заболеваний вегетативной нервной системы. Методы исследования вегетативной нервной системы. Гипоталамические синдромы. Периферическая вегетативная недостаточность. Тазовые расстройства.
6	Неврологические расстройства в пожилом и старческом возрасте	Неврологические расстройства в пожилом и старческом возрасте: этиология, патогенез, клиническая картина, диагностика и методы лечения. Сосудистые поражения головного мозга в пожилом и старческом возрасте. Эпилепсия. Болезнь Паркинсона. Опухоли головного мозга. Диагностика и тактика ведения больного врачом общей практики (семейным врачом) при оказании первичной медико-санитарной помощи.
7	Врожденные пороки развития головного мозга у детей	Врожденные пороки развития головного мозга (анэнцефалия, микрогирия, макрогирия, голопрозэнцефалия, порэнцефалия и др.) этиология, патогенез, клиника, диагностика и врачебная тактика. Гидроцефалия у детей. Этиология, классификация, диагностика и лечение (консервативное и хирургическое). Микроцефалия - этиология, патогенез, клиника, диагностика и врачебная тактика. Генетические аспекты врожденных пороков, пути профилактики в семье. Реабилитация больных детей в условиях ПМСП.
Итого: 32 часа		

5	Гнойные заболевания, раневая инфекция	Фурункул, карбункул, гидраденит, абсцесс, флегмона, лимфаденит, панариций, остеомиелит (гематогенный и травматический), сепсис, гангрена. Клинические проявления, диагностика в условиях ПМСП, лечение с позиций доказательной медицины. Реабилитация после выписки из стационара.
6	Неотложная первая врачебная помощь при неотложных состояниях в хирургии	Неотложная первая врачебная помощь больным, имеющим ранения, ожоги, отморожения, травмы, при массовом поступлении их из очага катастрофы на этап общей врачебной (семейной) практики.
7	Малая хирургия	Понятие о «малой» хирургии, ее место в практике ВОП.
Итого: 32 часа		
Неврология		
1	Сосудистые заболевания головного мозга и периферической нервной системы	Клинические проявления основных неврологических синдромов. Диагностика заболеваний периферической нервной системы (корешковый синдром, невриты, плекситы). Остеохондроз позвоночника. Заболевания периферической нервной системы: этиология, патогенез, особенности клинической картины в зависимости от уровня поражения, диагностика и лечение. Полиневропатия. Мононевропатии. Невралгии. Острые нарушения мозгового кровообращения. Дифференциальная диагностика ишемических и геморрагических инсультов. Основные методы лечения НМК и профилактика. Понятие о хронической недостаточности мозгового кровообращения. Диагностика и тактика ведения больного врачом общей практики (семейным врачом) при оказании первичной медико-санитарной помощи.
2	Воспалительные заболевания головного мозга и его оболочек	Острые воспалительные заболевания головного мозга и его оболочек (энцефалит, арахноидит, менингит). Сотрясение (ушиб) головного мозга. Распознавание. Первая врачебная помощь. Показания к госпитализации. Тактика ведения больного врачом общей практики (семейным врачом) в до и постгоспитальном периоде. Экспертиза временной нетрудоспособности больных.

9	Полиэндокринопатия.
10	Тағамдық мінездің бұзылуы.
11	Иммундық статустың эндокриндік аурулар кезінде өзгеруі.
Барлығы: 36 сағат	
Стационардағы балалар эндокринологиясы	
1	Қазақстан Республикасында балаларға эндокринологиялық қызметті ұйымдастыру.
2	Балалардың эндокриндік бездерін зерттеу әдістері.
3	Балалардың гипоталамо-гипофизарлық жүйе аурулары.
4	Балалардың бүйрекбез аурулары.
5	Ұйқыбездің үшкір аппаратының балалық шақтағы аурулары.
6	Балалардың қалқаншабез аурулары.
7	Балалардың паратиреоидтық без аурулары.
8	Жыныс бездері патологиясының балалық шақтағы эндокриндік аспектілері.
9	Балалардың тамақтану мінезінің бұзылуы.
Барлығы: 36 сағат	
Амбулатория-емханалық эндокринология	
1	Қазақстан Республикасында халыққа амбулатория-емханалық эндокринологиялық көмекті ұйымдастыру
2	Гипоталамо-гипофизарлық аурулары бар науқастарды емдеу және диагноз қою алгоритмі.
3	Қалқаншабез аурулары бар науқастарды емдеу және диагноз қою алгоритмі.
4	Бүйрекбез аурулары бар науқастарды емдеу және диагноз қою алгоритмі.
5	Қантты диабеті бар науқастарды емдеу және диагноз қою алгоритмі.
6	Қалқансерікбез аурулары бар науқастарды емдеу және диагноз қою алгоритмі.
7	Жыныс бездерінің аурулары бар науқастарды емдеу және диагноз қою алгоритмі.
8	Семіздікпен ауыратын науқастарды емдеу және диагноз қою алгоритмі.
Барлығы: 36 сағат	
Амбулатория-емханалық балалар эндокринологиясы	
1	Қазақстан Республикасында балаларға амбулатория-емханалық эндокринологиялық көмекті ұйымдастыру.
2	Гипоталамо-гипофизарлық аурулары бар науқас балаларды емдеу және диагноз қою алгоритмі.

3	Бала кезінен қалқаншабез аурулары бар науқастарды емдеу және диагноз қою алгоритмі.
4	Бала кезінен бүйрекбез аурулары бар науқастарды емдеу және диагноз қою алгоритмі.
5	Бала кезінен қантты диабеті бар науқастарды емдеу және диагноз қою алгоритмі.
6	Бала кезінен қалқансерікбез аурулары бар науқастарды емдеу және диагноз қою алгоритмі.
7	Бала кезінен жыныс бездерінің аурулары бар науқастарды емдеу және диагноз қою алгоритмі.
8	Балалардың тамақтануының бұзылуы.
9	Балалар эндокринологиясындағы диспансеризация, медициналық-элеуметтік сараптама, санитариялық-ағарту жұмыстары.
Барлығы: 36 сағат	

3.2 Семинарлар мен практикалық сабақтардың тақырыптық жоспарының үлгісі және мазмұны

№	Тақырыбы	Мазмұны
Ішкі аурулар		
1	Жіті коронарлық синдром (ЖКС)	ЖКС диагностикасы, саралау диагностикасы. Жүректің ишемиялық ауруының (ЖИА) клиникалық әйгіленімі. Атиптік формалары. Жасқа байланысты ерекшеліктері. Асқинулар. Дәлелдемелі медицина тұрғысынан диагноз қою, емдеу, алдын алу, оңалту. Науқастарға арналған мектептер. Холтер әдісімен амбулаториялық ұзақ мерзімді мониторингілеу. Созылмалы ауруға шалдыққан науқастарды диспансеризациялау. Жұмысқа жарамдылықты сараптау.
2	Артериялық гипертензия (АГ)	АГ диагностикасы, саралау диагностикасы. Симптомдық АГ. Жасқа байланысты ерекшеліктері. Асқинулар. Дәлелдемелі медицина тұрғысынан диагноз қою, емдеу, алдын алу, оңалту. Науқастарға арналған мектептер. Холтер әдісімен амбулаториялық ұзақ мерзімді мониторингілеу. Созылмалы ауруға шалдыққан науқастарды диспансеризациялау. Жұмысқа жарамдылықты сараптау.
3	Жүрек ақаулары	Жүрек ақауларының диагностикасы, саралау диагностикасы. Клиникалық әйгіленімі. Жасқа байланысты.

Общая хирургия		
1	Общие принципы организации хирургической помощи на догоспитальном этапе и в условиях ПМСП	Структура хирургической службы поликлиники, травматологического пункта. Объем консервативного и оперативного хирургического лечения. Основной контингент хирургических амбулаторных больных Организация и оснащение хирургического кабинета. Амбулаторная операционная – особенности асептики. Порядок амбулаторного приема хирургических больных. Стационар одного дня. Хирургическая документация в поликлинике. Диспансеризация хирургических больных. Порядок госпитализации плановых и экстренных больных. Хирургические аспекты диспансеризации населения. Врачебное обследование хирургического больного в амбулаторно-поликлинических условиях и на дому.
2	Варикозная болезнь. Облитерирующий эндоартериит	Тактика ведения и лечения больного врачом общей практики (семейным врачом) в период ремиссии; показания к плановому оперативному вмешательству; восстановительное лечение в послеоперационном периоде. Признаки обострения тромбоза и тактика ведения больных, показания к госпитализации, профилактика осложнений. Облитерирующий эндоартериит: клиническая диагностика, лечение, профилактика прогрессирования и осложнений. Показания к оперативному вмешательству. Лечение в послеоперационном периоде.
3	Хирургические заболевания органов брюшной полости и неотложные состояния, осложняющие их течение	«Острый живот» - острый аппендицит, прободная язва желудка и двенадцатиперстной кишки, острый холецистит, острый панкреатит, острая кишечная непроходимость, острый перитонит, ущемленные грыжи, острые желудочно-кишечные кровотечения.
4	Заболевания прямой кишки и заднего прохода	Геморрой, трещины ануса, выпадение прямой кишки, проктит, парапроктит. Клинические проявления, диагностика в условиях ПМСП, лечение с позиций доказательной медицины. Реабилитация после выписки из стационара.

5	Клиническая фармакология и тактика применения ЛС при заболеваниях почек	Хронический пиелонефрит: современные аспекты фармакотерапии, тактика выбора антибактериальных препаратов. Клиническая фармакология ЛС при лечении пиелонефритов. Хронический гломерулонефрит: этиопатогенетические подходы к фармакотерапии различных вариантов хронического гломерулонефрита. Клиническая фармакология ЛС, используемых при лечении гломерулонефритов. Нефротический синдром: диагностика, клинические проявления нефротического синдрома. Тактика применения иммуносупрессивных средств, клиническая фармакология ЛС, применяемых при лечении нефротического синдрома. Хроническая почечная недостаточность: возможности консервативной терапии хронической почечной недостаточности, дифференцированное применение ЛС в зависимости от стадии ХПН.
6	Лекарственные средства, применяемые в неврологии	Снотворные средства. Противосудорожные средства. Психотропные средства. Нейролептики, транквилизаторы, антидепрессанты, ноотропы, седативные ЛС, нормотимики; препараты, стимулирующие ЦНС. Средства для лечения паркинсонизма. Анальгетики и их антагонисты. Наркотические анальгетики. Антагонисты опиатов (налоксон, налтрексон), ненаркотические анальгетики и нестероидные противовоспалительные препараты. Рвотные и противорвотные. Особенности выписывания ЛС на уровне ПМСП.
7	Лекарственные средства, используемые в акушерстве и гинекологии	Маточные средства. Средства, стимулирующие мускулатуру матки. Средства, расслабляющие мускулатуру матки. Препараты женских половых гормонов и их синтетические аналоги; пероральные контрацептивы; противоклимактерические гормональные препараты.
8	Антимикробные, противовирусные лекарственные препараты	Пенициллины; цефалоспорины; аминогликозиды; тетрациклины; макролиды; полипептиды; антибиотики разных групп; сульфаниламиды; триметоприм; нитрофураны; оксихинолины; хинолоны; антимикробные препараты; противогрибковые препараты; противотуберкулезные препараты; противовирусные препараты. Особенности назначения в амбулаторной практике.
Итого: 98 часов		

		ерекшеліктері. Асқынулар. Дәлелдемелі медицина тұрғысынан диагноз қою, емдеу, алдын алу, оңалту. Созылмалы ауруға шалдыққан науқастарды диспансеризациялау. Жұмысқа жарамдылықты сараптау
4	Инфекциялық эндокардит (ИЭ)	ИЭ диагностикасы, саралау диагностикасы. Клиникалық әйгіленімі. Асқынулар. Дәлелдемелі медицина тұрғысынан диагноз қою, емдеу, алдын алу, оңалту. Созылмалы ауруға шалдыққан науқастарды диспансеризациялау. Жұмысқа жарамдылықты сараптау.
5	Миокардиттер. Кардиомиопатия	Миокардиттердің, кардиомиопатиялардың диагностикасы, саралау диагностикасы. Клиникалық әйгіленімі. Асқынулар. Дәлелдемелі медицина тұрғысынан диагноз қою, емдеу, алдын алу, оңалту. Созылмалы ауруға шалдыққан науқастарды диспансеризациялау. Жұмысқа жарамдылықты сараптау.
6	Жүректің ревматизмдік ауруы (ЖРА)	ЖРА диагностикасы, саралау диагностикасы. ЖРА клиникалық әйгіленімі. Атиптік формалары. Жасқа байланысты ерекшеліктері. Асқынулар. Дәлелдемелі медицина тұрғысынан диагноз қою, емдеу, алдын алу, оңалту. Науқастарға арналған мектептер. Созылмалы ауруға шалдыққан науқастарды диспансеризациялау. Жұмысқа жарамдылықты сараптау.
7	Ревматизмдік артрит (РА)	РА диагностикасы, саралау диагностикасы. Клиникалық әйгіленімі. Атиптік формалары. Жасқа байланысты ерекшеліктері. Асқынулар. Дәлелдемелі медицина тұрғысынан диагноз қою, емдеу, алдын алу, оңалту. Науқастарға арналған мектептер. Созылмалы ауруға шалдыққан науқастарды диспансеризациялау. Жұмысқа жарамдылықты сараптау.
8	Реактивтік артриттер	Реактивтік артриттердің диагностикасы, саралау диагностикасы. Клиникалық әйгіленімі. Атиптік формалары. Жасқа байланысты ерекшеліктері. Асқынулар. Дәлелдемелі медицина тұрғысынан диагноз қою, емдеу, алдын алу, оңалту. Созылмалы ауруға шалдыққан науқастарды диспансеризациялау. Жұмысқа жарамдылықты сараптау.
9	Дәнекер тіннің диффузиялы аурулары	Диагностика, саралау диагностикасы. Клиникалық әйгіленімі. Атиптік формалары. Жасқа байланысты ерекшеліктері. Асқынулар. Дәлелдемелі медицина тұрғысынан диагноз қою, емдеу, алдын алу, оңалту.

		Созылмалы ауруға шалдыққан науқастарды диспансеризациялау. Жұмысқа жарамдылықты сараптау.
10	Остеоратроздар	Диагностика, саралау диагностикасы. Клиникалық әйгіленімі. Атиптік формалары. Жасқа байланысты ерекшеліктері. Асқынулар. Дәлелдемелі медицина тұрғысынан диагноз қою, емдеу, алдын алу, оңалту. Науқастарға арналған мектептер. Созылмалы ауруға шалдыққан науқастарды диспансеризациялау. Жұмысқа жарамдылықты сараптау.
11	Подагра	Диагностика, саралау диагностикасы. Клиникалық әйгіленімі. Жасқа байланысты ерекшеліктері. Асқынулар. Дәлелдемелі медицина тұрғысынан диагноз қою, емдеу, алдын алу, оңалту. Созылмалы ауруға шалдыққан науқастарды диспансеризациялау. Жұмысқа жарамдылықты сараптау.
12	Остеопороз. Остеопатия	Диагностика, саралау диагностикасы. Клиникалық әйгіленімі. Жасқа байланысты ерекшеліктері. Асқынулар. Дәлелдемелі медицина тұрғысынан диагноз қою, емдеу, алдын алу, оңалту. Науқастарға арналған мектептер. Созылмалы ауруға шалдыққан науқастарды диспансеризациялау. Жұмысқа жарамдылықты сараптау.
13	Пневмония	Пневмония диагностикасы, саралау диагностикасы. Клиникалық әйгіленімі. Атиптік формалары. Жасқа байланысты ерекшеліктері. Асқынулар. Дәлелдемелі медицина тұрғысынан диагноз қою, емдеу, алдын алу, оңалту. Жұмысқа жарамдылықты сараптау.
14	Өкпенің созылмалы обструкциялы ауруы (ӨСОА)	ӨСОА диагностикасы, саралау диагностикасы. Клиникалық әйгіленімі. Жасқа байланысты ерекшеліктері. Асқынулар. Дәлелдемелі медицина тұрғысынан диагноз қою, емдеу, алдын алу, оңалту. Науқастарға арналған мектептер. Spiroграфия техникасы, бронхолитиктермен сынама жасау. Созылмалы ауруға шалдыққан науқастарды диспансеризациялау. Жұмысқа жарамдылықты сараптау.
15	Бронх демікпесі (БД)	БД диагностикасы, саралау диагностикасы. Клиникалық әйгіленімі. Атиптік формалары. Жасқа байланысты ерекшеліктері. Асқынулар. Дәлелдемелі медицина тұрғысынан диагноз қою, емдеу, алдын алу, оңалту. Науқастарға арналған мектептер. Пикфлоуметрия техникасы, бронхолитиктермен сынама жасау. Созылмалы

		миокардитов. Клиническая фармакология ЛС, применяемых для лечения кардиомиопатий. Фармакотерапевтические подходы к лечению бактериального эндокардита. Хроническое легочное сердце: фармакотерапия различных вариантов легочного сердца. Клиническая фармакология ЛС, применяемых для лечения легочного сердца.
3	Клиническая фармакология и тактика применения ЛС при заболеваниях органов дыхания	Клиническая фармакология лекарственных средств, применяемых для лечения острых бронхитов, пневмоний: нестероидные противовоспалительные средства; аэрозольные антибактериальные и противовоспалительные средства. Принципы этиотропной терапии, монотерапия, сочетанное применение отдельных антибиотиков. ХОБЛ. Клиническая фармакология и тактика применения ЛС при ХОБЛ. Принципы фармакотерапии хронического легочного сердца. Бронхиальная астма: современные принципы фармакотерапии бронхиальной астмы. Современная фармакотерапия астматического состояния у больного бронхиальной астмой в зависимости от формы и стадии. Стабилизаторы мембран тучных клеток.
4	Клиническая фармакология и тактика применения ЛС при заболеваниях органов пищеварения	Хронические гастриты: методы современной диагностики и дифференцированной терапии. Клиническая фармакология ЛС, применяемых при лечении хронических гастритов. Язвенная болезнь желудка и 12-перстной кишки: современные принципы фармакотерапии язвенной болезни. Клиническая фармакология ЛС. Заболевания кишечника: принципы фармакотерапии. Клиническая фармакология ЛС, применяемых при синдроме раздраженной толстой кишки. Синдром нарушенного всасывания: методы диагностики и лечения. Клиническая фармакология ЛС, применяемых при лечении больных с синдромом нарушенного всасывания. Острый и хронический панкреатит: вопросы диагностики и принципы лечения. Клиническая фармакология ЛС, применяемых при лечении панкреатитов. Заболевания печени: хронический гепатит. Современные подходы к лечению. Клиническая фармакология ЛС в лечении гепатитов. Циррозы печени: современные подходы к лечению. Клиническая фармакология ЛС в лечении циррозов печени.

		клинического проявления (по тяжести, распространенности и характеру поражения органов и систем). Зависимость побочного действия лекарственных средств от пути введения, дозы, длительности их применения. Зависимость проявлений побочных действий лекарственных средств от возраста. Особенности развития побочного действия в зависимости от характера заболевания, тяжести поражения функциональных систем, дозы и длительности применения ЛС. Принципы оказания помощи при развитии побочного действия лекарственных средств в зависимости от характера клинической картины и тяжести их проявлений.
2	Клиническая фармакология и тактика применения ЛС при сердечно-сосудистых заболеваниях	Современные принципы фармакотерапии коронарной недостаточности. Фармакокинетика и фармакодинамика ЛС, применяемых для коррекции коронарной недостаточности. Принципы фармакотерапии и клиническая фармакология ЛС, применяемых при остром инфаркте миокарда. Атеросклероз: современные ЛС, направленные на коррекцию липидного обмена. Сравнительная эффективность гиполипидемических средств. Методы биохимических и клинико-инструментальных исследований, позволяющих адекватно назначить противоишемическую терапию. Особенности выбора гиполипидемического средства в зависимости от типа гиперлипидемии. Артериальные гипертензии: современные принципы фармакотерапии артериальной гипертензии. Тактика выбора антигипертензивных средств у больных АГ различной этиологии и возраста. Гипертонические кризы – лечение и медикаментозная профилактика. Недостаточность кровообращения: принципы фармакотерапии. Современные аспекты фармакотерапии больных с различными стадиями и типами СН. Особенности фармакотерапии СН у лиц пожилого и старческого возраста. Клиническая фармакология ЛС, применяемых для коррекции СН. Нарушения ритма и проводимости: клиническая фармакология антиаритмических ЛС. Современные принципы фармакотерапии нарушений ритма и проводимости. Средства, ингибирующие и стимулирующие свертывание крови. Фармакотерапевтические подходы к лечению

		ауруға шалдыққан науқастарды диспансеризациялау. Жұмысқа жарамдылықты сараптау.
16	Гастроэзофагеальдық рефлюкстік ауру (ГЭРА)	ГЭРА диагностикасы, саралау диагностикасы. Атиптік формалары. Жасқа байланысты ерекшеліктері. Асқынулар. Дәлелдемелі медицина тұрғысынан диагноз қою, емдеу, алдын алу, оңалту. Созылмалы ауруға шалдыққан науқастарды диспансеризациялау. Жұмысқа жарамдылықты сараптау.
17	Асқазанның және ішектің ойықжарасыз диспепсиясы	Диспепсия диагностикасы, саралау диагностикасы. Клиникалық әйгіленімі. Жасқа байланысты ерекшеліктері. Асқынулар. Дәлелдемелі медицина тұрғысынан диагноз қою, емдеу, алдын алу, оңалту. Созылмалы ауруға шалдыққан науқастарды диспансеризациялау. Жұмысқа жарамдылықты сараптау.
18	Ойықжара ауруы (ОА)	ОА диагностикасы, саралау диагностикасы. Клиникалық әйгіленімі. Атиптік формалары. Жасқа байланысты ерекшеліктері. Асқынулар. Дәлелдемелі медицина тұрғысынан диагноз қою, емдеу, алдын алу, оңалту. Созылмалы ауруға шалдыққан науқастарды диспансеризациялау. Жұмысқа жарамдылықты сараптау.
19	Өтқалта мен өт шығару жолдарының аурулары	Диагностика, саралау диагностикасы. Клиникалық әйгіленімі. Атиптік формалары. Жасқа байланысты ерекшеліктері. Асқынулар. Дәлелдемелі медицина тұрғысынан диагноз қою, емдеу, алдын алу, оңалту. Созылмалы ауруға шалдыққан науқастарды диспансеризациялау. Жұмысқа жарамдылықты сараптау.
20	Ұйқыбез аурулары	Диагностика, саралау диагностикасы. Клиникалық әйгіленімі. Атиптік формалары. Жасқа байланысты ерекшеліктері. Асқынулар. Дәлелдемелі медицина тұрғысынан диагноз қою, емдеу, алдын алу, оңалту. Созылмалы ауруға шалдыққан науқастарды диспансеризациялау. Жұмысқа жарамдылықты сараптау.
21	Гепатиттер және цирроздар	Диагностика, саралау диагностикасы. Клиникалық әйгіленімі. Атиптік формалары. Жасқа байланысты ерекшеліктері. Асқынулар. Дәлелдемелі медицина тұрғысынан диагноз қою, емдеу, алдын алу, оңалту. Созылмалы ауруға шалдыққан науқастарды диспансеризациялау. Жұмысқа жарамдылықты сараптау.
22	Бейспецификалы ойықжаралы колит	Диагностика, саралау диагностикасы. Клиникалық әйгіленімі. Атиптік формалары. Жасқа байланысты

		ерекшеліктері. Асқынулар. Дәлелдемелі медицина тұрғысынан диагноз қою, емдеу, алдын алу, оңалту. Созылмалы ауруға шалдыққан науқастарды диспансеризациялау. Жұмысқа жарамдылықты сараптау.
23	Несеп жолдарының инфекциясы	Диагностика, саралау диагностикасы. Клиникалық әйгіленімі. Атиптік формалары. Жасқа байланысты ерекшеліктері. Асқынулар. Дәлелдемелі медицина тұрғысынан диагноз қою, емдеу, алдын алу, оңалту. Созылмалы ауруға шалдыққан науқастарды диспансеризациялау. Жұмысқа жарамдылықты сараптау.
24	Нефриттер	Диагностика, саралау диагностикасы. Клиникалық әйгіленімі. Атиптік формалары. Жасқа байланысты ерекшеліктері. Асқынулар. Дәлелдемелі медицина тұрғысынан диагноз қою, емдеу, алдын алу, оңалту. Созылмалы ауруға шалдыққан науқастарды диспансеризациялау. Жұмысқа жарамдылықты сараптау.
25	Бүйрек функциясының жеткіліксіздігі	Диагностика, саралау диагностикасы. Клиникалық әйгіленімі. Атиптік формалары. Жасқа байланысты ерекшеліктері. Асқынулар. Дәлелдемелі медицина тұрғысынан диагноз қою, емдеу, алдын алу, оңалту. Созылмалы ауруға шалдыққан науқастарды диспансеризациялау. Жұмысқа жарамдылықты сараптау.
26	Несептас ауруы	Диагностика, саралау диагностикасы. Клиникалық әйгіленімі. Атиптік формалары. Жасқа байланысты ерекшеліктері. Асқынулар. Дәлелдемелі медицина тұрғысынан диагноз қою, емдеу, алдын алу, оңалту. Созылмалы ауруға шалдыққан науқастарды диспансеризациялау. Жұмысқа жарамдылықты сараптау.
27	Ілкі және салдарлық иммунитет тапшылығы	Диагностика, саралау диагностикасы. Клиникалық әйгіленімі. Атиптік формалары. Жасқа байланысты ерекшеліктері. Асқынулар. Дәлелдемелі медицина тұрғысынан диагноз қою, емдеу, алдын алу, оңалту. Созылмалы ауруға шалдыққан науқастарды диспансеризациялау. Жұмысқа жарамдылықты сараптау.
28	Аутоиммундық аурулар	Диагностика, саралау диагностикасы. Клиникалық әйгіленімі. Атиптік формалары. Жасқа байланысты ерекшеліктері. Асқынулар. Дәлелдемелі медицина тұрғысынан диагноз қою, емдеу, алдын алу, оңалту. Созылмалы ауруға шалдыққан науқастарды диспансеризациялау. Жұмысқа жарамдылықты сараптау.

2	Визуальная диагностика заболеваний щитовидной железы и парашитовидных желез	Лучевая анатомия и рентген-физиология щитовидной железы. Методы обследования щитовидной железы. УЗИ щитовидной железы. Радиоизотопное сканирование щитовидной железы. Визуальная диагностика заболеваний щитовидной железы. Лучевая анатомия и рентген-физиология парашитовидных желез. Визуальная диагностика заболеваний парашитовидных желез. Особенности визуального обследования у детей.
3	Визуальная диагностика заболеваний поджелудочной железы	Лучевая анатомия и рентген-физиология поджелудочной железы. Методы обследования поджелудочной железы. УЗИ поджелудочной железы. Визуальная диагностика объемных образований поджелудочной железы. Радиоизотопное сканирование поджелудочной железы. Особенности визуального обследования у детей.
3	Визуальная диагностика заболеваний надпочечников	Методы исследования надпочечников.УЗИ,КТ надпочечников. Радиоизотопное сканирование надпочечников. Пневмосупраренография надпочечников. Визуальная диагностика заболеваний надпочечников. Особенности визуального обследования у детей.
4	Визуальная диагностика заболеваний почек, мочевыделительных путей и репродуктивной системы	Лучевая анатомия почек, мочевыводящих путей, репродуктивной системы. Визуальная диагностика заболеваний почек и мочевыводящих путей. Пневмопельвиграфия.УЗИ почек и органов малого таза. Маммография. Особенности визуального обследования почек и мочевыводящих путей у детей.
5	Визуальная диагностика заболеваний костей и суставов	Лучевая анатомия костей и суставов. Возрастные особенности костей и суставов, аномалии развития у детей. Визуальная диагностика заболеваний и повреждений костей и суставов. Визуальная диагностика дегенеративно-дистрофических заболеваний. Визуальная диагностика остеопороза. Денситометрия. Рентгенологическая оценка костного возраста и состояния зон роста у детей.
Итого: 66 часов		
Клиническая фармакология в эндокринологии		
1	Побочное действие ЛС, методы их выявления, профилактики и коррекции	Механизмы возникновения и методы прогнозирования возможного развития побочных эффектов у больного (фармакодинамическое, токсическое, аллергическое, парамедикаментозное), особенности

3	Биохимическая лаборатория	Биохимическая лаборатория, требования к оснащению, штатам и режиму работы, биохимические исследования: глюкоза, билирубин и фракции, липидный профиль, мочевины, креатинин, мочевины кислоты, ферменты, микроэлементы и т.д. гормональные исследования (тиреоидная панель, половые гормоны, гормоны поджелудочной железы и надпочечников); онкомаркеры.
4	Коагулологическая лаборатория	Коагулологическая лаборатория, требования к оснащению, штатам и режиму работы. Лабораторные методы оценки факторов внешнего и внутреннего пути свертывания (АЧТВ, ПТВ/МНО, микст-тесты, ядовитые тесты). Принципы лабораторной диагностики дефицита отдельных факторов свертывания (диагностика гемофилии). Основные лабораторные тесты для характеристики конечных этапов системы свертывания (тромбиновое время, фибриноген). Основные компоненты системы первичных антикоагулянтов. Лабораторный скрининг нарушений в системе протеина С, определение активности антитромбина 3. Фибринолитическая (плазминовая) система. Современные лабораторные методы изучения. Маркеры активации сосудисто-тромбоцитарного гемостаза. Общая структура алгоритма диагностики ДВС-синдрома.
5	Иммунологическая лаборатория	Иммунологическая лаборатория, требования к оснащению, штатам и режиму работы. Принципы лабораторной диагностики иммунодефицитных состояний, аллергических и аутоиммунных заболеваний. Специфическая диагностика. Оценка иммунологического статуса в динамике.
Итого: 66 часов		
Лучевая диагностика в эндокринологии		
1	Визуальная диагностика заболеваний гипоталамо-гипофизарной системы	Визуальная диагностика заболеваний гипоталамо-гипофизарной системы. Лучевая анатомия и рентгенофизиология головного мозга. Рентгенография черепа и области турецкого седла. КТ и ЯМРТ головного мозга. Визуальная диагностика объемных образований гипоталамо-гипофизарной области. Особенности визуального обследования заболеваний гипоталамо-гипофизарной области у детей.

29	Анемия	Диагностика, саралау диагностикасы. Клиникалық әйгіленімі. Атиптік формалары. Жасқа байланысты ерекшеліктері. Асқынулар. Дәлелдемелі медицина тұрғысынан диагноз қою, емдеу, алдын алу, оңалту. Созылмалы ауруға шалдыққан науқастарды диспансеризациялау. Жұмысқа жарамдылықты сараптау.
30	Лейкоздар	Диагностика, саралау диагностикасы. Клиникалық әйгіленімі. Атиптік формалары. Жасқа байланысты ерекшеліктері. Асқынулар. Дәлелдемелі медицина тұрғысынан диагноз қою, емдеу, алдын алу, оңалту. Созылмалы ауруға шалдыққан науқастарды диспансеризациялау. Жұмысқа жарамдылықты сараптау.
31	Геморрагиялық васкулиттер. Тромбоцитопения. Қанның тұқым қуалауға негізделген аурулары	Диагностика, саралау диагностикасы. Клиникалық әйгіленімі. Атиптік формалары. Жасқа байланысты ерекшеліктері. Асқынулар. Дәлелдемелі медицина тұрғысынан диагноз қою, емдеу, алдын алу, оңалту. Созылмалы ауруға шалдыққан науқастарды диспансеризациялау. Жұмысқа жарамдылықты сараптау.
Балалар аурулары		
1	Неонатологияға кіріспе	Перинатальдық және неонатальдық күтімді жақсартуға бағытталған ұлттық стратегия. Перинатологиядағы ДДСҰ бағдарламалары. Жаңа туылған нәрестелердің физикалық дамуы және жетілгендігі. Нәрестелердің анатомия-физиологиялық ерекшеліктері. Нәрестелердің шектік жағдайлары. Гестациялық жас. Нәрестелерді алғаш уындыру. Нәрестелерге жаңа туылған нәрестелер палатасында күтім жасау. Нәрестелердің денсаулық топтары. Нәрестелерді тамақтандырудың түрлері. Айкүні жетіп туылған нәрестелердің тамақтануын есептеу формуласы. Негізгі қауіп тобындағы нәрестелерді емдеу және бақылау жоспары. Шала туылған нәрестелерге күтім жасау.
2	Нәрестелер асфиксиясы. Босану жарақаты	Нәрестелер асфиксиясы. Тыныстық жеткіліксіздік дәрежесін бағалау. Босану жарақаты. Жұмсақ тіндердің зақымдануы. Босану кезінде болған бассүйек-ми жарақаты. Жұлын мен иық өрімінің травмалық зақымдануы. Дәлелдемелі медицина тұрғысынан диагноз қою, емдеу, алдын алу, оңалту. Нәрестелердің алғашқы реанимациясы. Босану залында неонатальдық көмек көрсету. Дәрігерлік алғашқы көмек көрсету. ДДСҰ ұсынымдары.

3	Құрысу синдромы	Анықтамасы, себептері, жіктемесі. Дәлелдемелі медицина тұрғысынан диагноз қою, емдеу, алдын алу, оңалту. Дәрігерлік алғашқы көмек көрсету. ДДСҰ ұсынымдары.
4	Гипоксиялық-ишемиялық энцефалопатия	Анықтамасы, себептері, жіктемесі. Дәлелдемелі медицина тұрғысынан диагноз қою, емдеу, алдын алу, оңалту. Дәрігерлік алғашқы көмек көрсету. ДДСҰ ұсынымдары.
5	Бронх-өкпелік дисплазия	Диагностикалық критерий. Генетикалық бейімділік, бронх-өкпелік дисплазияның салдары. Дәлелдемелі медицина тұрғысынан емдеу, алдын алу, оңалту.
6	Нәрестелердің сарғаюы	Неонатальдық сарғаюлардың жіктемесі. Сарғаюлардың клиника-зертханалық диагностикасы. Саралау диагностикасы. Белгілі бір топқа жататын ОЗПК үшін қанды таңдау принциптері.
7	Нәрестелер пневмониясы	Нәрестелердегі пневмонияның бастапқы клиникалық белгілері. Нәрестелердің әртүрлі вирустық респираторлық инфекциялары кезіндегі пневмониялардың саралау диагностикасы. Емдеу, нәрестелерге антибиотиктерді мөлшерлеудің ерекшеліктері. Дәлелдемелі медицина тұрғысынан алдын алу, оңалту.
8	Нәрестелердің құрсақішілік инфекциясы	Инфекциялық патологияның жалпы сипаттамасы. Құрсақішілік инфекциялану және оның даму факторлары. Құрсақішілік инфекциялар және олардың формалары. Туа біткен токсоплазмоз. Құрсақішілік микоплазмалық инфекция. Хламидиялық инфекция. Туа біткен листериоз (сепсистік гранулематоз). Туа біткен мерез. Туа біткен цитомегаловирустық инфекция. Туа біткен герпестік вирустық инфекция. Туа біткен қызамық. АИТВ-инфекция, ЖИТС. Нәрестелерге антибиотиктерді мөлшерлеудің ерекшеліктері.
9	Нәрестелердің тері аурулары	Нәрестелердің жүре пайда болған тері аурулары. Теріасты адипонекрозы. Себореялық дерматит. Десквамативтік Лайнер-Муссу эритродермиясы. Құндақтық дерматит. Туа біткен ихтиоз. Склеродерма. Склерема.
10	Кіші жастағы балалардың патологиясы. Иммуни-тет тапшылықты аурулар	Жіктемесі. Клиникасы. Иммунологиялық әдістердің иммунитет тапшылықты жағдайларға диагноз қоюдағы рөлі. Саралау диагнозы. Ағамы және нәтижесі. Болжамы. Иммунокоррекция әдістері. Дәлелдемелі медицина тұрғысынан асқинулардың алдын алу. Созылмалы ауруға шалдыққандарды диспансеризациялау.

4	Основы нутрициологии при болезнях обмена веществ	Коррекция нарушений обменных процессов. Лечебное питание при ожирении. Принципы питания при сахарном диабете. Разгрузочные дни. Диета для установления выносливости к углеводам и подбора доз инсулина или других препаратов.
Итого: 66 часов		

4.2 Примерный тематический план и содержание семинаров и практических занятий

№	Темы	Содеожание
Клиническая лабораторная диагностика в эндокринологии		
1	Общие принципы лабораторной диагностики	Возможности современных лабораторных методов исследований с учетом чувствительности, специфичности, допустимой вариации методов. Изучение показаний и противопоказаний к лабораторным исследованиям. Составление плана лабораторного обследования больного. Клиническая интерпретация результатов лабораторного обследования. Анализ возможных причин ложных результатов, искажений, связанных, в том числе, с фармакотерапией и неправильной подготовкой больного к исследованию (обеспечение доаналитического этапа. Проблема стандартизации лабораторных исследований. Современные аспекты взаимодействия клиники и лаборатории. Современные лабораторные технологии (ИФА, проточная цитометрия, молекулярно-биологические методы и т.д.). Современные возможности бесприборной экспресс-диагностики в клинической практике. Применение компьютерной обработки данных в лабораторной медицине. Взаимодействие лабораторной диагностики с клинической медициной, роль научных изысканий.
2	Клиническая лаборатория	Клиническая лаборатория, требования к оснащению, штатам и режиму работы. Общеклинические исследования различных биологических субстратов. Общеклинические лабораторные исследования: клинический анализ крови, включая лейкоцитарную формулу и СОЭ; все виды клинических анализов мочи; клинический анализ кала (копрология); исследование отделяемого мочеполовых органов на флору; исследование секрета предстательной железы; спермограмма.

		органогены. Методы гигиенической оценки фактического питания. Правила составления рациона питания. Биологически активные добавки (БАДы) к пище. Отличие БАДов от пищевых продуктов и лекарств. Классификация и связь с фактическим питанием. Схема оценки состояния здоровья в связи с характером питания. Особенности составления суточного рациона питания в зависимости от возраста. Характеристика основных диет, требования к их построению. Избыточное питание. Ожирение. Проблема холестерина.
3	Основы нутрициологии при заболеваниях сердечно-сосудистой системы	Цель лечебного питания при заболеваниях сердечно-сосудистой системы. Принципы питания при основных заболеваниях сердечно-сосудистой системы. 12 основных правил питания для людей с повышенным уровнем холестерина в крови и больных атеросклерозом. Правильное питание при ишемической болезни сердца и артериальной гипертензии. Лечебное питание, направленное на профилактику развития атеросклероза. Лечебное питание, диета № 10 с ограничением жидкости до 800 мл в сутки. Соблюдение водно-солевого режима при ХСН. Лечебное питание после инфаркта миокарда.
2	Основы нутрициологии при заболеваниях желудочно-кишечного тракта	Цель лечебного питания при заболеваниях желудочно-кишечного тракта. Обеспечение больному полноценного питания и сохранение компенсации при хроническом течении процесса. Диета с ограничением веществ, возбуждающих желудочную секрецию и раздражающих слизистую оболочку желудка. Диета пониженной энергоценности за счет углеводов и частично жиров и белков. Показания к ее применению. Диета пониженной энергоценности за счет углеводов и с нормальным содержанием жиров и белков. Показания к ее применению. Лечебное питание при поражении печени, желчевыводящих путей и поджелудочной железы, методы контроля ее эффективности.
3	Основы нутрициологии при заболеваниях почек и мочевыделительной системы	Цель лечебного питания при заболеваниях почек и мочевыделительной системы. увеличения в диете количества продуктов, богатых на калий (печеный картофель, чернослив, изюм, курага и т.д. Использование разгрузочных углеводных дней (сахарный, яблочный, картофельный, рисово-компотный, арбузный, ягодный и т.д.).

11	Заттек алмасудың тұқым қуалаған аурулары	Аминоацидопатия (фенилкетонурия және т.б.). Эпидемиология. Липидтер алмасуының бұзылуы (Ниман-Пик, Гош ауруы). Көмірсулар алмасуының бұзылуы (галактоземия, фруктоземия, гликогеноздар, мукополисахаридозалар). Патогенез. Клиника. Диагностика. Биохимиялық зерттеу. Саралау диагнозы. Ағымы және нәтижесі. Емдеу. Емдәмен емдеу.
12	Ішекте сіңуінің бұзылу синдромы	Муковисцидоз. Целиакия. Экссудативтік энтеропатия. Дисахаридаздық жеткіліксіздік. Себептері. Патогенезі. Клиникасы. Диагностика. Саралау диагнозы Емдеу. Емдәмен емдеу. Диспансерлік бақылау.
13	Кіші жастағы балалардың гипертермиялық және құрысу синдромдары	Анықтамасы, себептері, жіктемесі. Дәлелдемелі медицина тұрғысынан диагноз қою, емдеу, алдын алу, оңалту. Дәрігерлік алғашқы көмек көрсету. ДДСҰ ұсынымдары.
14	Жүрек-қантамыр жүйесінің зақымдануы. Ревматизмдік емес кардиттер. Кардиомиопатия. Жүрек функциясының жеткіліксіздігі	Ревматизмдік емес кардиттер. Кардиомиопатия. Жүрек функциясының жеткіліксіздігі. Н.А.Белоконь бойынша жіктемесі. Клиникасы. Диагностикасы. Саралау диагнозы. Стероидтық және бейстероидтық қабынуға қарсы препараттарды тағайындауға арналған көрсетілімдер. Ағымы және нәтижелері. Емдеу. Диспансерлік бақылау. Кардиомиопатия (дилятациялық, гипертрофиялық, оның ішінде гипертрофиялық субаортальдық стеноз, сирек кездесетін формалары). Клиникасы. Диагностика, эхокардиография көрсеткіштері. Емдеу. Болжау. Жүрек функциясының жеткіліксіздігі. Кардиальдық және экстракардиальдық себептері. Бейімделудің ілкі және салдарлық механизмдері. Патогенез. Жіктемесі. Солжақ қарыншалық және оңжақ қарыншалық тип бойынша клиникалық әйгіленімі. Асқынулар. Сатысына байланысты емдеу. Диспансерлік бақылау.
15	Жүрек-қантамыр жүйесінің зақымдануы. Инфекциялық эндокардит (ИЭ). Перикард аурулары	Инфекциялық эндокардит. Этиологиясы. Ілкі және салдарлық эндокардит. Клиникасы. Диагностикасы. Флора өсуінің болмау себептері. Саралау диагнозы. Емдеу. Глюкокортикоидтерді қолдануға арналған көрсетілімдер. Перикардиттер. Жіктемесі. Клиникасы. Жүрек тампонадасының туындау шарттары. Диагностикасы. Саралау диагнозы. Ағымы және нәтижесі. Емдеу. Перикард қуысын пункциялауға арналған көрсетілімдер. Болжау. Перикардың қабынусыз зақымдануы.

		паразиттік зақымдану, жылауықтар, ісіктер, бөгде денелер, жарақаттану.
16	Жүрек-қантамыр жүйесінің зақымдануы. Вегетативтік дисфункция. Артериялық гипертензия	Вегетативтік дисфункция. Себептері. Нұсқалары. Жасқа байланысты ерекшеліктері. Диагностика. Вегетативтік тонусты зерттеу (кестелер, КИГ, КОП). Саралау диагнозы. Емдеу. Диспансеризация. Артериялық гипертензия. Жіктемесі. Ілкі және салдарлық (нефрогендік, церебральдық, тамырлы, эндокриндік және т.б.) гипертензия. Этиология. Патогенез. Клиника. Диагностика. Емдеу. Болжамы. Диспансерлік бақылау.
17	Жүрек-қантамыр жүйесінің зақымдануы. Жүрек ырғағының бұзылуы	Аритмияның туындау механизмдері. Факторларды шешетін себептер. Синус түйіні автоматизмінің бұзылуымен болған аритмия (тахикардия және брадикардия). Импульс өткізудің бұзылуымен болған аритмия (синауриальдық және атриовентрикулярлық блокадалар). Вольф-Паркинсон-Уайт феномені. Қозғыштықтың бұзылуымен болған аритмия (экстрасистолия, пароксизмальдық тахикардия, жыбырлақ аритмия). Себептері. Патогенез. Клиникасы. Диагностикасы. ЭКГ, холтер әдісімен мониторингілеу мәліметтері. Асқынулар. Ағымы және нәтижесі. Дәлелдемелі медицина тұрғысынан емдеу. Аритмияға қарсы препараттарды және электримпульстық емді тағайындауға арналған көрсетілімдер. Диспансерлік бақылау. Профилактика.
18	Ювенильдік ревматоидтік артрит (ЮРА)	ЮРА. Патогенез. Жіктемесі. Иммуногенетика. Клиникалық формалары. Көздің зақымдануы. Салдарлық амилоидоз. ЮРА-ның диагностикалық критеріі. Дифференциациялық диагноз. Ағымы, асқынулар, нәтижесі. Жасөспірімдердегі ағымының ерекшеліктері. Дәлелдемелі медицина тұрғысынан емдеу. Диспансерлік бақылау.
19	Дәнекер тіннің диффузиялы аурулары. Жүйелі васкулиттер	ҚР ревматизм ауруымен ауыратын балаларға медициналық көмекті ұйымдастыру. Жүйелі қызыл жегі. Этиопатогенезі. Клиникасы. ЖКЖ диагностикалық критеріі. Дифференциациялық диагноз. Ағымы және нәтижесі. Емдеу, пульс-терапия мен плазмаферез-ге арналған көрсетілімдер. Дерматомиозит. Жікте-месі. Клиникалық әйгіленімі. Диагностикалық критеріі. Зерттеудің спецификалық зертханалық, электрофизиологиялық және морфологиялық әдістері. Дифференциациялық диагноз. Емдеу. Болжам. Жүйелі

		вегетативной нервной системы. Методы исследования вегетативной нервной системы. Гипоталамические синдромы. Периферическая вегетативная недостаточность. Тазовые расстройства.
6	Неврологические расстройства в пожилом и старческом возрасте	Неврологические расстройства в пожилом и старческом возрасте: этиология, патогенез, клиническая картина, диагностика и методы лечения. Сосудистые поражения головного мозга в пожилом и старческом возрасте. Эпилепсия. Болезнь Паркинсона. Опухоли головного мозга. Диагностика и тактика ведения больного врачом общей практики (семейным врачом) при оказании первичной медико-санитарной помощи.
7	Врожденные пороки развития головного мозга у детей	Врожденные пороки развития головного мозга (анэнцефалия, микрогирия, макрогирия, голопроэнцефалия, порэнцефалия и др.) этиология, патогенез, клиника, диагностика и врачебная тактика. Гидроцефалия у детей. Этиология, классификация, диагностика и лечение (консервативное и хирургическое). Микроцефалия - этиология, патогенез, клиника, диагностика и врачебная тактика. Генетические аспекты врожденных пороков, пути профилактики в семье. Реабилитация больных детей в условиях ПМСП.
Итого: 32 часа		
Нутрициология в эндокринологии		
1	Понятия и термины нутрициологии	Понятия и термины нутрициологии. Общие сведения о питании, пище, пищевых веществах, основных, эссенциальных и заменимых компонентах пищи. Нутриентная обеспеченность различных групп населения. Применение продуктов питания в профилактических и лечебных целях. Макронутриенты. Микронутриенты. Классические и альтернативные теории питания. Научные концепции питания.
2	Общая нутрициология	Белки и белковый обмен. Роль белков в организме. Потребность организма в белках. Незаменимые аминокислоты. Заменимые аминокислоты. Состав и энергетическая ценность жиров. Особенности потребления жиров. Углеводы, классификация. Углеводы в пищевых продуктах и организме человека. Вода. Значение воды в питании. Водопотребление. Другие макронутриенты. Витамины витаминоподобные вещества, их классификация. Минеральные вещества и биоэлементы. Биоэлементы-

7	Малая хирургия	Понятие о «малой» хирургии, ее место в практике ВОП.
Итого: 32 часа		
Неврология		
1	Сосудистые заболевания головного мозга и периферической нервной системы	Клинические проявления основных неврологических синдромов. Диагностика заболеваний периферической нервной системы (корешковый синдром, невриты, плекситы). Остеохондроз позвоночника. Заболевания периферической нервной системы: этиология, патогенез, особенности клинической картины в зависимости от уровня поражения, диагностика и лечение. Полиневропатия. Мононевропатии. Невралгии. Острые нарушения мозгового кровообращения. Дифференциальная диагностика ишемических и геморрагических инсультов. Основные методы лечения НМК и профилактика. Понятие о хронической недостаточности мозгового кровообращения. Диагностика и тактика ведения больного врачом общей практики (семейным врачом) при оказании первичной медико-санитарной помощи.
2	Воспалительные заболевания головного мозга и его оболочек	Острые воспалительные заболевания головного мозга и его оболочек (энцефалит, арахноидит, менингит). Сотрясение (ушиб) головного мозга. Распознавание. Первая врачебная помощь. Показания к госпитализации. Тактика ведения больного врачом общей практики (семейным врачом) в до и постгоспитальном периоде. Экспертиза временной нетрудоспособности больных.
3	Посттравматические энцефалопатии	Отдаленные последствия закрытой травмы черепа и воспалительных заболеваний мозга и его оболочек (диэнцефальный, гипоталамический синдром, энцефалопатии). Экспертиза временной нетрудоспособности больных.
4	Опухоли головного и спинного мозга	Классификация опухолей головного мозга по локализации, по этиологии. Общая клиническая картина опухолей головного мозга (гидроцефальный и гипертензионный синдромы; общемозговые, дислокационные и очаговые неврологические симптомы). Клиника поражения отдельных долей головного мозга и различных отделов спинного мозга. Методы диагностики опухолей.
5	Заболевания вегетативной нервной системы	Особенности строения вегетативной нервной системы. Вегетативная нервная система: сегментарный и надсегментарный отделы. Классификация заболеваний

		склеродермия. Патогенез. Ошақты және жүйелі склеродермия клиникасы. Диагностикалық критеріі. Ағымы. Емдеу. Болжам. Жүйелі васкулиттер (түйінді периартериит, аортоартериит, Вегенер гранулематозы, сілемейтері синдромы, геморрагиялы васкулит). Клиникасы. Диагностикалық критеріі. Емдеу. Болжам.
20	Өкпенің туа біткен және тұқым қуалаған аурулары	Муковисцидоз. Таралуы. Тұқым қуалау типі. Клиникалық формалары. Диагностика (пилокарпиндік сынама, ДНҚ-диагностика). Пренатальдық диагностика. Дифференциациялық диагностика. Емдеу. Картагенер синдромы. Өкпе гемосидерозы, Гудпасчер синдромы. Альфа-1-антитрипсин тапшылығы. Тұқым қуалау типі. Клиникалық және рентгенологиялық көрінісі. Ішкі тыныс алу функциясының бұзылу типі. Дифференциациялық диагноз. Ағымы және нәтижесі. Дәлелдемелі медицина тұрғысынан емдеу. Диспансерлік бақылау.
21	Альвеолиттер. Бронхообструкциялы синдром	Этиология. Патогенез. Жіктемесі: экзогендік аллергиялық альвеолит, идиопатиялық фиброздаушы альвеолит (Хаммен-Рич ауруы). Клиникасы. Диагностикасы. Дифференциациялық диагноз. Ағымы. Клиникасы мен ағымының жасқа байланысты ерекшеліктері. Емдеу. Нәтижесі. Бронхтық бітелу синдромы. Дифференциациялық диагноз. Емдеудің қазіргі тәсілдері.
22	Респираторлық аллергиялар	Таралуы. Этиология және патогенез. Генетикалық және сыртқы факторлардың (аллергендердің) рөлі. Әртүрлі формалардың орналасуы бойынша клиникасы (ринит, трахеит, бронхит, синусит, экзогендік аллергиялық альвеолит). Диагностика. Тыныс жолдарының тиісті аймақтарының қабынбалы ауруларының саралау диагнозы. Жіті кезеңде және ремиссия кезеңінде емдеу. Профилактика. Диспансерлік бақылау.
23	Плевриттер. Тыныстық жеткіліксіздік	Плевриттер. Этиология және патогенез. Жіктемесі. Клиникасы. Диагностикасы. Рентгенологиялық белгілер. Плевра пункциясына арналған көрсетілімдер. Дифференциациялық диагноз. Ағымы, асқынулар және нәтижесі. Емдеу. Тыныстық жеткіліксіздік. Себептері. Жіктемесі. Патогенез. Клиника. Сыртқы тыныс алу функциясын тексеру әдістері. Емдеу. Тыныстық жіті жеткіліксіздікті шұғыл емдеу.

24	Өнеш аурулары	Жіктемесі. Функциялық бұзылыстар (гипотония және гипертониялық дискинезия, кардия жеткіліксіздігі, гастроэзофагальдық рефлюкс). Даму кемістігі (қысқа өнеш, кардия халазиясы, өнеш дивертикулы). Жүре пайда болған аурулар (халазия, ахалазия, эзофагиттер, пептиттік ойықжара, веналардың варикоздық кеңеюі). Клиникасы. Диагностикасы. Зерттеу әдістері. Клиникасының жасқа байланысты ерекшеліктері. Дифференциациялық диагноз. Емдеу. Профилактика.
25	Ішектің созылмалы бейспецификалы аурулары	Ішектің созылмалы бейспецификалы аурулары. Гельминтоздар. Этиологиясы. Патогенезі. Клиникалық әйгіленімі. Диагностиканың зертханалық және аспаптық әдістері. Саралау диагнозы. емдеу. Диспансерлік бақылау.
26	Созылмалы гепатит және бауыр циррозы. Бауыр функциясының жеткіліксіздігі	Созылмалы гепатит және бауыр циррозының этиологиясы мен патогенезі. Зерттеудің аспаптық және зертханалық әдістері. Бауыр биопсиясына арналған көрсетілімдер мен қарсы көрсетілімдер. Ағымы және нәтижесі. Болжамы. Емдеу. Диспансерлік бақылау. Профилактика. Бауыр функциясы жеткіліксіздігінің себептері мен патогенезі. Клиникасы. Диагностикасы. Саралау диагнозы. Ағымы және нәтижесі. Емдеу. Бауыр комасы кезінде шұғыл көмек көрсету. Болжам.
27	Бүйректің туа біткен және тұқым қуалаған аурулары	Тұқым қуалаған нефрит. Бүйрек және несеп шығару жолдарының даму ақаулары (агенезия, гипоплазия, поликистоз, гидронефроз). Клиника. Диагностиканың зертханалық және аспаптық әдістері. Несеп шығару жүйесінің даму ақауларының пренатальдық диагностикасы. Саралау диагнозы. Асқинулар. Консервативтік емдеу. Хирургиялық емдеуге арналған көрсетілімдер. Тұқым қуалаған нефрит. Патогенез. Клиникасы. Диагностика. Саралау диагнозы. Ағымы және нәтижесі. Болжамы. Емдеу. Диспансерлік бақылау. Полиурия синдромымен болатын тубулопатия (бүйрек глюкозуриясы, бүйректік қантсыз диабет, бүйректік тұзды диабет). Клиникасы. Диагностика. Саралау диагнозы. Нәтижесі. Диетотерапия. Емдеу. Рахиттәрізді синдромды тубулопатия (фосфат-диабет, Тони-Дебре-Фанкони синдромы). Клиникасы. Диагностика. Рентгенологиялық мәліметтер. Саралау диагнозы. Нәтижесі. Ағымы. Нефролитиазда тубулопатия (цистинурия, оксалурия,

		асептики. Порядок амбулаторного приема хирургических больных. Стационар одного дня. Хирургическая документация в поликлинике. Диспансеризация хирургических больных. Порядок госпитализации плановых и экстренных больных. Хирургические аспекты диспансеризации населения. Врачебное обследование хирургического больного в амбулаторно-поликлинических условиях и на дому.
2	Варикозная болезнь. Облитерирующий эндартериит	Тактика ведения и лечения больного врачом общей практики (семейным врачом) в период ремиссии; показания к плановому оперативному вмешательству; восстановительное лечение в послеоперационном периоде. Признаки обострения тромбофлебита и тактика ведения больных, показания к госпитализации, профилактика осложнений. Облитерирующий эндартериит: клиническая диагностика, лечение, профилактика прогрессирования и осложнений. Показания к оперативному вмешательству. Лечение в послеоперационном периоде.
3	Хирургические заболевания органов брюшной полости и неотложные состояния, осложняющие их течение	«Острый живот» - острый аппендицит, прободная язва желудка и двенадцатиперстной кишки, острый холецистит, острый панкреатит, острая кишечная непроходимость, острый перитонит, ущемленные грыжи, острые желудочно-кишечные кровотечения.
4	Заболевания прямой кишки и заднего прохода	Геморрой, трещины ануса, выпадение прямой кишки, проктит, парапроктит. Клинические проявления, диагностика в условиях ПМСП, лечение с позиций доказательной медицины. Реабилитация после выписки из стационара.
5	Гнойные заболевания, раневая инфекция	Фурункул, карбункул, гидраденит, абсцесс, флегмона, лимфаденит, панариций, остеомиелит (гематогенный и травматический), сепсис, гангрена. Клинические проявления, диагностика в условиях ПМСП, лечение с позиций доказательной медицины. Реабилитация после выписки из стационара.
6	Неотложная первая врачебная помощь при неотложных состояниях в хирургии	Неотложная первая врачебная помощь больным, имеющим ранения, ожоги, отморожения, травмы, при массовом поступлении их из очага катастрофы на этап общей врачебной (семейной) практики.

		ных вариантов хронического гломерулонефрита. Клиническая фармакология ЛС, используемых при лечении гломерулонефритов. Нефротический синдром: диагностика, клинические проявления нефротического синдрома. Тактика применения иммуносупрессивных средств, клиническая фармакология ЛС, применяемых при лечении нефротического синдрома. Хроническая почечная недостаточность: возможности консервативной терапии хронической почечной недостаточности, дифференцированное применение ЛС в зависимости от стадии ХПН.
6	Лекарственные средства, применяемые в неврологии	Снотворные средства. Противосудорожные средства. Психотропные средства. Нейролептики, транквилизаторы, антидепрессанты, ноотропы, седативные ЛС, нормотимики; препараты, стимулирующие ЦНС. Средства для лечения паркинсонизма. Анальгетики и их антагонисты. Наркотические анальгетики. Антагонисты опиатов (налоксон, налтрексон), ненаркотические анальгетики и нестероидные противовоспалительные препараты. Рвотные и противорвотные. Особенности выписывания ЛС на уровне ПМСП.
7	Лекарственные средства, используемые в акушерстве и гинекологии	Маточные средства. Средства, стимулирующие мускулатуру матки. Средства, расслабляющие мускулатуру матки. Препараты женских половых гормонов и их синтетические аналоги; пероральные контрацептивы; противоклимактерические гормональные препараты.
8	Антимикробные, противовирусные лекарственные препараты	Пенициллины; Цефалоспорины; аминогликозиды; тетрациклины; макролиды; полипептиды; антибиотики разных групп; сульфаниламиды; триметоприм; нитрофураны; оксихинолины; хинолоны; антимикробные препараты; противогрибковые препараты; противотуберкулезные препараты; противовирусные препараты. Особенности назначения в амбулаторной практике.
Итого: 98 часов		
Общая хирургия		
1	Общие принципы организации хирургической помощи на догоспитальном этапе и в условиях ПМСП	Структура хирургической службы поликлиники, травматологического пункта. Объем консервативного и оперативного хирургического лечения. Основной контингент хирургических амбулаторных больных Организация и оснащение хирургического кабинета. Амбулаторная операционная – особенности

		глицинурия, ксантинурия). Клиника. Диагностика. Емдеу. Диетотерапия.
28	Жүре пайда болған нефропатия	Рефлюкс-нефропатия. Нефроздық синдром. Жіктемесі. Патогенез. Клиникалық әйгіленімі. Диагностика. Зертханалық зерттеулер. Саралау диагнозы. Нәтижесі. Болжамы. Емдеу принциптері.
29	Қуық аурулары	Циститтер. Этиологиясы. Клиникасы. Диагностика. Саралау диагнозы. Емдеу. Профилактика. Диспансерлік бақылау.
30	Бүйрек функциясының жеткіліксіздігі	Бүйрек функциясының жіті жеткіліксіздігі. Анықтамасы. Себептері. Патогенез. БФЖЖ сатылары. Өртүрлі сатылардың клиникалық әйгіленімі және биохимиялық көрсеткіштері. Саралау диагнозы. БФЖЖ сатыларына байланысты емдеу. Бүйрек функциясының созылмалы жеткіліксіздігі. БФСЖ себептері мен сатылары. БФСЖ әртүрлі сатыларының клиникалық әйгіленімі және биохимиялық көрсеткіштері. Емдеу принциптері. Диетотерапия (Джордано-Джованетти, Борт). Гемодиализ және бүйрек трансплантациясын өткізуге арналған көрсетілімдер.
31	Теміртапшылықты анемия	Этиологиясы. Патогенезі. Клиникасы. Гемограмма және темір алмасу көрсеткіштері. Саралау диагнозы. Ағымы және нәтижесі. Емдеу. Профилактика. Апластикалық анемия (қан өндіру депрессиясы). Имундық апластикалық анемия. Этиопатогенез. Клиникасы. Диагностикасы. Гемограмма, миелограмма және трепано-биопсия көрсеткіштері. Саралау диагнозы. Ағымы және нәтижелері. Емдеу. Жұлынды трансплантациялауға арналған көрсетілімдер. Тұқым қуалаған апластикалық анемия (Фанкони, Блекфен-Даймонд анемиясы). Патогенез. Клиника. Диагностика. Саралау диагнозы. Емдеу. Диспансерлік бақылау.
32	Тұқым қуалаған гемоліздік анемия	Тұқым қуалаған гемоліздік анемия. Ферментопатия (глюкоза-6-фосфатдегидрогеназа, пируваткиназа тапшылығы). Гемоліз патогенезі. Клиника. Диагностика. Саралау диагнозы. Емдеу. гемоліздік криз кезінде шұғыл көмек көрсету. Гемоглобинопатия (талассемия, орақтәрізді жасушалы анемия және т.б.). Гемоліз патогенезі. Клиникасы. Гемограмма көрсеткіштері, эритроциттердің морфологиялық ерекшеліктері. Саралау диагнозы. Ағымы және нәтижесі. Болжамы. Емдеу.

33	ДВС-синдром	ДВС-синдром. Микроангиопатикалық гемолиздік анемия. ДВС-синдром. Себептері. Патогенезі. Клиникалық әйгіленімі, коагулограмма көрсеткіштері және сатысына байланысты емдеу. Ағымы. Болжамы. Профилактика. Гемолитика-уремиялық синдром (Гассер синдром). Этиологиясы. Патогенезі Клиникасы. Диагностика. Гемограмма, коагулограмма көрсеткіштері. Саралау диагнозы. Ағымы, асқынулар, нәтижесі. Шұғыл көмек. Қалпына келтіру кезеңінде емдеу. Тромбоздық тромбоцитопениялық пурпура (Мошковец синдромы). Себептері. Патогенез. Клиникасы. Гемограмма және гемостазиограмма көрсеткіштері. Саралау диагнозы. Ағымы және нәтижесі. Емдеу принциптері. Қарқынды терапия, БФЖЖ емдеу. Ірі гемангиома (Казабах-Меритт синдромы). Гемолиз патогенезі. Клиникасы. Диагностика. Емдеу.
34	Тромбоцитопатия	Тұқым қуалаған тромбоцитопатия (Гланцман, Бернар-Сулье ауруы). Патогенез. Клиника. Диагностика. Виллебранд ауруы. Тұқым қуалау типі. Патогенез. Клиника. Диагностика. Гемостазиограмма көрсеткіштері. Тромбоцитопатиялардың саралау диагнозы. Емдеу. Жүре пайда болған тромбоцитопатия. Себептері. Диагностика әдістері. Емдеу. Профилактика.
Барлығы: 360 сағат		
Стационардағы эндокринология		
1	Эндокринологиядағы диагностиканың жалпы принциптері	Эндокриндік аурулары бар пациенттерді тексеру ерекшеліктері. Гормондарды зерттеу әдістері. Аспаптық әдістер. Молекулалық-генетикалық әдістер.
2	Гипоталамо-гипофизарлық аурулар	Гипоталамо-гипофизарлық патологиясы бар пациенттерді тексеру әдістері. Иценко- Кушинг ауруы. Гиперпролактинемиялық синдром және гипогонадизм. Акромегалия және гигантизм. Гипопитуитаризм. Қантсыз диабет. Гормондық-бейактивтік көлемді өспелер және гипофизар аймағының инфилтративтік үдерістері. Жасөспірімдік диспитуитаризм. Гипофизарлық нанизм.
3	Қалқаншабез аурулары. Тиреоидиттер. Зоб. Йод тапшылықты жағдайлар. Гипотиреоз	Қалқаншабез аурулары бар пациенттерді тексеру әдістері. Тиреоидиттер, жіктемесі. Аутоиммундық созылмалы тиреоидит. Босанғаннан кейінгі, ауырсындырусыз және цитокин-индуцирленген тиреоидиттер. Жітілеу тиреоидит. Тиреоидиттердің сирек кездесетін формалары. Йодтапшылықты аурулар. Түйінді және

		Хроническое легочное сердце: фармакотерапия различных вариантов легочного сердца. Клиническая фармакология ЛС, применяемых для лечения легочного сердца.
3	Клиническая фармакология и тактика применения ЛС при заболеваниях органов дыхания	Клиническая фармакология лекарственных средств, применяемых для лечения острых бронхитов, пневмоний: нестероидные противовоспалительные средства; аэрозольные антибактериальные и противовоспалительные средства. Принципы этиотропной терапии, монотерапия, сочетанное применение отдельных антибиотиков. ХОБЛ. Клиническая фармакология и тактика применения ЛС при ХОБЛ. Принципы фармакотерапии хронического легочного сердца. Бронхиальная астма: современные принципы фармакотерапии бронхиальной астмы. Современная фармакотерапия астматического состояния у больного бронхиальной астмой в зависимости от формы и стадии. Стабилизаторы мембран тучных клеток.
4	Клиническая фармакология и тактика применения ЛС при заболеваниях органов пищеварения	Хронические гастриты: методы современной диагностики и дифференцированной терапии. Клиническая фармакология ЛС, применяемых при лечении хронических гастритов. Язвенная болезнь желудка и 12-перстной кишки: современные принципы фармакотерапии язвенной болезни. Клиническая фармакология ЛС. Заболевания кишечника: принципы фармакотерапии. Клиническая фармакология ЛС, применяемых при синдроме раздраженной толстой кишки. Синдром нарушенного всасывания: методы диагностики и лечения. Клиническая фармакология ЛС, применяемых при лечении больных с синдромом нарушенного всасывания. Острый и хронический панкреатит: вопросы диагностики и принципы лечения. Клиническая фармакология ЛС, применяемых при лечении панкреатитов. Заболевания печени: хронический гепатит. Современные подходы к лечению. Клиническая фармакология ЛС в лечении гепатитов. Циррозы печени: современные подходы к лечению. Клиническая фармакология ЛС в лечении циррозов печени.
5	Клиническая фармакология и тактика применения ЛС при заболеваниях почек	Хронический пиелонефрит: современные аспекты фармакотерапии, тактика выбора антибактериальных препаратов. Клиническая фармакология ЛС при лечении пиелонефритов. Хронический гломерулонефрит: этиопатогенетические подходы к фармакотерапии различ-

		действия лекарственных средств от пути введения, дозы, длительности их применения. Зависимость проявлений побочных действий лекарственных средств от возраста. Особенности развития побочного действия в зависимости от характера заболевания, тяжести поражения функциональных систем, дозы и длительности применения ЛС. Принципы оказания помощи при развитии побочного действия лекарственных средств в зависимости от характера клинической картины и тяжести их проявлений.
2	Клиническая фармакология и тактика применения ЛС при сердечно-сосудистых заболеваниях	Современные принципы фармакотерапии коронарной недостаточности. Фармакокинетика и фармакодинамика ЛС, применяемых для коррекции коронарной недостаточности. Принципы фармакотерапии и клиническая фармакология ЛС, применяемых при остром инфаркте миокарда. Атеросклероз: современные ЛС, направленные на коррекцию липидного обмена. Сравнительная эффективность гипополипидемических средств. Методы биохимических и клинико-инструментальных исследований, позволяющих адекватно назначить противоатеросклеротическую терапию. Особенности выбора гипополипидемического средства в зависимости от типа гиперлипидемии. Артериальные гипертензии: современные принципы фармакотерапии артериальной гипертензии. Тактика выбора антигипертензивных средств у больных АГ различной этиологии и возраста. Гипертонические кризы – лечение и медикаментозная профилактика. Недостаточность кровообращения: принципы фармакотерапии. Современные аспекты фармакотерапии больных с различными стадиями и типами СН. Особенности фармакотерапии СН у лиц пожилого и старческого возраста. Клиническая фармакология ЛС, применяемых для коррекции СН. Нарушения ритма и проводимости: клиническая фармакология антиаритмических ЛС. Современные принципы фармакотерапии нарушений ритма и проводимости. Средства, ингибирующие и стимулирующие свертывание крови. Фармакотерапевтические подходы к лечению миокардитов. Клиническая фармакология ЛС, применяемых для лечения кардиомиопатий. Фармакотерапевтические подходы к лечению бактериального эндокардита.

	Гипертиреозидтық жағдай. Грейвс ауруы. Эндокриндік офтальмопатия. Қалқаншабез обыры	көптүйінді зүтиреозидтік зоб. Қалқаншабез обыры. Диффузиялық зүтиреозидтік зоб. Иод тапшылығына байланысты психикалық және физикалық дамудың бұзылуы. Жүре пайда болған гипотиреоз. Диффузиялы уытты зоб. Эндокриндік офтальмопатия.
4	Бүйрекбез аурулары	Бүйрекбез ауруларының жіктемесі. Иценко-Кушинг синдромы. Гипокортицизм. Бүйрекбез қыртысының туа біткен дисфункциясы. Гиперальдостеронизм. Феохромцитомы. Бүйрекбездің жаңа өспелері.
5	Әйелдердің репродуктивтік эндокринологиясы	Анабездік ілкі жеткіліксіздік. Тернер синдромы. Кальман синдромы. Жыныстық жетілудің кідіруі. Мерзімінен бұрын жыныстық жетілу. Аменорея. Климакстық синдром. Поликисталы анабездер синдромы.
6	Ерлердің репродуктивтік эндокринологиясы	Ілкі және салдарлық гипогонадизм. Клайнфельтер синдромы. Жыныстық жетілудің кідіруі. Мерзімінен бұрын жыныстық жетілу. Эректілдік дисфункция. Гинекомастия.
7	Қантты диабет. Қантты диабеттің эпидемиологиясы. Бірінші типті қантты диабет. Екінші типті қантты диабет	Көмірсу алмасудың клиникалық аспектілері. Жалпы аурушандық пен өлім-жітімділік құрылымындағы қантты диабет. Қантты диабеттің әртүрлі елдерде таралуы. 1-типті қантты диабеттің эпидемиологиялық сипаттамасы. 2-типті қантты диабеттің эпидемиологиялық сипаттамасы. Қантты диабеттің мемлекеттік регистрі. Қантты диабеттің клиникасы, диагностикасы, емдеу. Қантты диабетке диагноз қоюдағы және емдеудегі инновациялық технология. Тәуліктік мониторингілеу жүйесі (НМГ жүргізу тәртібі, алынған мәліметтерді талдау және түсіндіру). Инсулиндік помпа (пациенттерді таңдау, қолдану тәртібі, инсулин мөлшерін есептеу, сезгіштік факторы, көмірсу коэффициенті, талдау, алынған мәліметтерді түсіндіру, түзету).
8	Қантты диабеттің жіті асқынулары	Диабеттік кетоацидоз. Гиперосмолярлық кома. Гипогликемия.
9	Қантты диабеттің кеш асқынуы	Диабеттік макроангиопатия. Диабеттік ретинопатия. Диабеттік нефропатия. Диабеттік нейропатия. Диабеттік аяқ синдромы.
10	Қантты диабет және жүктілік	Қантты диабеті бар жүкті әйелдерді емдеу ерекшеліктері.

11	Қалқаншабездің эндокриндік бөлігінің ісіктері	Инсулинома. Гастронома. Глюкагонома. ВИПома. Гиперинсулинизм. Анықтамасы. Этиологиясы. Патогенезі. Жіктемесі. Клиникалық симптомдары. Зерттеудің зертханалық және аспаптық әдістері. Селен-метионин-75пен ұйқыбезді радиоизотоптық сканерлеу. Ұйқыбездің КТ және УДЗ.
12	Паратиреоидтық бездердің аурулары	Ілкі және салдарлық гиперпаратиреоз. Гиперпаратиреоз. Гипопаратиреоз.
13	Остеопороз	Остеопороз. Остеопатия. Диагностика, саралау диагностикасы. Клиникалық әйгіленімі. Жасқа байланысты ерекшеліктер. Асқынулар. Дәлелдемелі медицина тұрғысынан диагноз қою, емдеу, алдын алу, оңалту. Науқастарға арналған мектептер. Созылмалы ауруға шалдыққан науқастарды диспансеризациялау. Жұмысқа жарамдылықты сараптау.
Стационардағы балалар эндокринологиясы		
1	Эндокринологиядағы диагностиканың жалпы принциптері	Эндокриндік аурулары бар балаларды тексеру ерекшеліктері. Анамнез. Антропометрия өткізу. Физикалық дамуды бағалау (центильдік кестелер бойынша, формулалар бойынша, сызбалар бойынша). Гормондық тексеру. Аспаптық әдістер. Молекулалық-генетикалық әдістер.
2	Гипоталамо-гипофизарлық аймақтың патологиясы	Гипоталамо-гипофизарлық патологиясы бар науқастарды тексеру әдістері (несеп пен плазманың осмолярлығы, көз түбі, Зимницкий сынамасы, ми ЯМРТ, КТ). Қантсыз диабет. Жиілігі. Этиологиясы. Патогенез. Клиникасы. Диагностика. Саралау диагностикасы. Емдеу. Диспансерлік бақылау. Полиурияның саралау диагностикасы.
3	Қантты диабет	Көмірсу алмасу патологиясы бар науқастарды тексеру әдістері. Қантты диабет. Қантсыз диабет. Жиілігі. Этиологиясы. Патогенез. Жіктелуі (ДДСК, Мартынов бойынша). Кіші және жасөспірімдік шақтағы клиникасының ерекшеліктері. Диагностиканың зертханалық әдістері, глюкозаға төзімділік тесті. Саралау диагнозы. Ағымы және нәтижесі. Асқынулар. Емдеу принциптері. Диспансерлік бақылау. ҚР-да қантты диабетпен ауыратын балаларға көмек ұйымдастыру. Диабет мектебі. Диабеттік кетоацидоттық және гипогликемиялық кома.

2	Визуальная диагностика заболеваний щитовидной железы и паращитовидных желез	Лучевая анатомия и рентген-физиология щитовидной железы. Методы обследования щитовидной железы. УЗИ щитовидной железы. Радиоизотопное сканирование щитовидной железы. Визуальная диагностика заболеваний щитовидной железы. Лучевая анатомия и рентген-физиология паращитовидных желез. Визуальная диагностика заболеваний паращитовидных желез. Особенности визуального обследования у детей.
3	Визуальная диагностика заболеваний поджелудочной железы	Лучевая анатомия и рентген-физиология поджелудочной железы. Методы обследования поджелудочной железы. УЗИ поджелудочной железы. Визуальная диагностика объемных образований поджелудочной железы. Радиоизотопное сканирование поджелудочной железы. Особенности визуального обследования у детей.
3	Визуальная диагностика заболеваний надпочечников	Методы исследования надпочечников. КТ надпочечников. Радиоизотопное сканирование надпочечников. Визуальная диагностика заболеваний надпочечников. Особенности визуального обследования у детей.
4	Визуальная диагностика заболеваний почек, мочевыводящих путей и репродуктивной системы	Лучевая анатомия почек, мочевыводящих путей, репродуктивной системы. Визуальная диагностика заболеваний почек и мочевыводящих путей. УЗИ почек и органов малого таза. Маммография. Особенности визуального обследования почек и мочевыводящих путей у детей.
5	Визуальная диагностика заболеваний костей и суставов	Лучевая анатомия костей и суставов. Возрастные особенности костей и суставов, аномалии развития у детей. Визуальная диагностика заболеваний и повреждений костей и суставов. Визуальная диагностика дегенеративно-дистрофических заболеваний. Визуальная диагностика остеопороза. Денситометрия. Рентгенологическая оценка костного возраста и состояния зон роста у детей.
Итого: 66 часов		
Клиническая фармакология в эндокринологии		
1	Побочное действие ЛС, методы их выявления, профилактики и коррекции	Механизмы возникновения и методы прогнозирования возможного развития побочных эффектов у больного (фармакодинамическое, токсическое, аллергическое, парамедикаментозное), особенности клинического проявления (по тяжести, распространенности и характеру поражения органов и систем). Зависимость побочного

3	Биохимическая лаборатория	Биохимическая лаборатория, требования к оснащению, штатам и режиму работы, биохимические исследования: глюкоза, билирубин и фракции, липидный профиль, мочевины, креатинин, мочевины кислоты, ферменты, микроэлементы и т.д. гормональные исследования (тиреоидная панель, половые гормоны, гормоны поджелудочной железы и надпочечников); онкомаркеры.
4	Коагулогическая лаборатория	Коагулогическая лаборатория, требования к оснащению, штатам и режиму работы. Лабораторные методы оценки факторов внешнего и внутреннего пути свертывания (АЧТВ, ПТВ/МНО, микст-тесты, ядовитые тесты). Принципы лабораторной диагностики дефицита отдельных факторов свертывания (диагностика гемофилии). Основные лабораторные тесты для характеристики конечных этапов системы свертывания (тромбиновое время, фибриноген). Основные компоненты системы первичных антикоагулянтов. Лабораторный скрининг нарушений в системе протеина С, определение активности антитромбина 3. Фибринолитическая (плазминовая) система. Современные лабораторные методы изучения. Маркеры активации сосудисто-тромбоцитарного гемостаза. Общая структура алгоритма диагностики ДВС-синдрома.
5	Иммунологическая лаборатория	Иммунологическая лаборатория, требования к оснащению, штатам и режиму работы. Принципы лабораторной диагностики иммунодефицитных состояний, аллергических и аутоиммунных заболеваний. Специфическая диагностика. Оценка иммунологического статуса в динамике.
Итого: 66 часов		
Лучевая диагностика в эндокринологии		
1	Визуальная диагностика заболеваний гипоталамо-гипофизарной системы	Визуальная диагностика заболеваний гипоталамо-гипофизарной системы. Лучевая анатомия и рентген-физиология головного мозга. Рентгенография черепа и турецкого седла. КТ и ЯМРТ головного мозга. Визуальная диагностика объемных образований гипоталамо-гипофизарной области. Особенности визуального обследования заболеваний гипоталамо-гипофизарной области у детей.

		Қантты диабетке диагноз қою және емдеудегі инновациялық технология. Тәуліктік мониторингілеу жүйесі (НМГ жүргізу тәртібі, алынған мәліметтерді талдау және түсіндіру). Инсулиндік помпа (пациенттерді таңдау, қолдану тәртібі, инсулин мөлшерін есептеу, сезгіштік факторы, көмірсу коэффициенті, талдау, алынған мәліметтерді түсіндіру, түзету).
4	Гипогликемия	Гипогликемиялардың саралау диагностикасына арналған тестілер
5	Қалқаншабездің және паратиреоидтық бездердің аурулары	Қалқаншабездің патологиясы бар науқастарды тексеру әдістері. Дені сау балалардың қалқаншабезінің өлшемі. Дені сау балалардың гипоталамо-гипофизартироидтық жүйесі гормондарының деңгейі. Гипотиреоз. Ілкі және салдарлық, туа біткен және жүре пайда болған гипотиреоз туралы түсінік. Патогенез. Нәрестелердегі, емшек еметін және кіші жастағы балалардағы клиникасының ерекшеліктері. Диагноз. Диагностиканың зертханалық әдістері. Саралау диагнозы. Емдеу принциптері. Диспансерлік бақылау. ҚР-да жаңа туылған нәрестелерді гипотиреозға скрининг-тексеру. Диффузиялы уытты зоб. Этиологиясы. Патогенезі. Клиникасы. Зерттеудің зертханалық әдістері. Саралау диагнозы. Ағымы және нәтижесі. Емдеу. Операция жасауға арналған көрсеткіштер. Диспансерлік бақылау. Йодтапшылықты аурулар туралы түсінік. Эндемиялық (йодтапшылықты) зоб. Клиникасы. Емдеу. Профилактика. ҚР зобты эндемияның жағдайы. Аутоиммундық тиреоидит. Этиопатогенез. Клиника. Диагностика. Емдеу. Гипопаратиреоздар. Гиперпаратиреоздар. Этиология және патогенезі. Клиникасы. Фосфор-кальций алмасу көрсеткіштері. Диагноз. Саралау диагнозы. Емдеу принциптері
6	Бой патологиясы. Семіздік	Бойды және дене пропорциясын бағалау. Гормондардың бойға және баланың дамуына әсері (бой гормоны, тиреоидтік, жыныстық гормондар). Нанизм. Тұқым қуалайтын факторлар, өсудің кідіруі генезіндегі соматикалық созылмалы аурулар. Қысқа бойлықтың әртүрлі формаларының саралау диагнозы. Гипофизарлық нанизм. Диагностика әдістері (сүйектік жас, өсу гормонының секрециясын зерттеу, компьютерлі және магнит-резонансты томография). Гипофиздің соматотроптық функциясын бағалауға

		арналған стимуляциялық тестілер. Алмастырғыш гормондық терапия. Диспансерлік бақылау. Гигантизм. Ұзын бойлылықтың әртүрлі формаларының саралау диагнозы. Гипофизарлық гигантизмге диагноз қою, клиникасы және емдеу. Семіздік. Этиологиясы. Патогенезі. Жіктемесі. Клиникасы. Метаболизмдік бұзылыс. Диагностика әдістері (краниография, көз түбі, заттек алмасу көрсеткіштері, гормондық бейін). Семіздіктің әртүрлі формаларының саралау диагнозы. Емдеу. Дие-тотерапия. Диспансерлік бақылау. Профилактика.
7	Жыныстық дамудың және жыныстық дифференцировка-ның бұзылуы	Жыныстық дамуы бұзылған науқастарды тексеру әдістері (жыныстық формуланы Таннер әдісімен бағалау, ішкі жыныстық ағзаларды УДЗ, дифферелин-мен функциялық сынама, сүйектік жас). Мерзімінен бұрын жыныстық жетілу. Анықтамасы. МБЖЖ шынайы және жалған формалары кезіндегі клиникалық көріністің және гормондық статустың ерекшеліктері. Диагностикасы. Емдеу. Диспансерлік бақылау. Гипогонадизм. Анықтамасы. Себептері, ілкі және салдарлық гипогонадизм кезіндегі клиникалық әйгіленімдер және гормондық статус. Диагностика. Емдеу. Диспансерлік бақылау. Клайнфельтер синдро-мы. Шерешевский-Тернер синдромы. Клиникасы. Диагностика. Кариотип сипаттамасы. Алмастырғыш гормондық терапия. Гермафродитизм. Клиникасы. Зертханалық диагностика әдістері. Саралау диагнозы. Емдеу принциптері.
8	Жыныстық жетілудің кідіруі	Пубертаттың функциялық кідіруі. Кальман синдромы.
Барлығы: 360 сағат		
Амбулатория-емханалық эндокринология		
1	Қазақстан Респу-бликасында халыққа амбулатория-емханалық эндокринологиялық көмекті ұйымдастыру	Дәрігер-эндокринологтың функциялық міндеттері. Есепке алу-есеп беру құжаттамасы. Эндокринологиялық науқастарды диспансеризациялау. Дәлелдемелі меди-цина принциптеріне негізделген емдеу хаттамаларын оқыту. Эндокриндік патология кезіндегі физиотерапия және санатория-курорттық ем. Эндокринологиядағы медициналық-әлеуметтік сараптама. Эндокриндік аурулардың алдын алу.

Нутрициология в эндокринологии	
1	Организация службы лечебного питания в Казахстане.
2	Патогенетическое обоснование принципов лечебного питания при эндокрин-ных заболеваниях.
Итого: 6 часов	

4.2 Примерный тематический план и содержание семинаров и практических занятий

№	Тема	Содержание
Клиническая лабораторная диагностика в эндокринологии		
1	Общие принципы лабораторной диа-гностики	Возможности современных лабораторных методов ис-следований с учетом чувствительности, специфичности, допустимой вариации методов. Изучение показаний и противопоказаний к лабораторным исследованиям. Со-ставление плана лабораторного обследования больного. Клиническая интерпретация результатов лабораторно-го обследования. Анализ возможных причин ложных результатов, искажений, связанных, в том числе, с фар-макотерапией и неправильной подготовкой больного к исследованию (обеспечение доаналитического этапа. Проблема стандартизации лабораторных исследований. Современные аспекты взаимодействия клиники и лабо-ратории. Современные лабораторные технологии (ИФА, проточная цитометрия, молекулярно–биологические ме-тоды и т.д.). Современные возможности бесприборной экспресс–диагностики в клинической практике. Приме-нение компьютерной обработки данных в лабораторной медицине. Взаимодействие лабораторной диагностики с клинической медициной, роль научных изысканий.
2	Клиническая лабо-ратория	Клиническая лаборатория, требования к оснащению, штатам и режиму работы. Общеклинические иссле-дования различных биологических субстратов. Обще-клинические лабораторные исследования: клиниче-ский анализ крови, включая лейкоцитарную формулу и СОЭ; все виды клинических анализов мочи; клини-ческий анализ кала (копрология); исследование отде-ляемого мочеполовых органов на флору; исследование секрета предстательной железы; спермограмма.

4 Примерный тематический план и содержание профилирующих смежных дисциплин

4.1 Примерный тематический план лекций

№	Тематика
Клиническая лабораторная диагностика в эндокринологии	
1	Значение клинико-лабораторных методов исследования в диагностике эндокринных заболеваний у детей и взрослых.
Итого: 6 часов	
Лучевая диагностика в эндокринологии	
1	Значение визуальных методов исследования в эндокринологии.
2	Оптимальный выбор методов визуальной диагностики при эндокринных патологиях.
3	Особенности визуальной диагностики у детей.
Итого: 6 часов	
Клиническая фармакология в эндокринологии	
1	Актуальные проблемы клинической фармакологии с позиций доказательной медицины.
2	Основы рациональной фармакотерапии в эндокринологии.
3	Этические и социальные аспекты клинической фармакологии.
Итого: 6 часов	
Общая хирургия	
1	Общие принципы организации хирургической помощи в Республике Казахстан.
2	Показания для госпитализации хирургических больных и консультации хирурга.
3	Оказание помощи при экстренных хирургических патологиях.
4	Экспертиза нетрудоспособности и медико-социальная экспертиза хирургических больных.
Итого: 4 часа	
Неврология	
1	Организация неврологической службы в РК.
2	Принципы неврологического осмотра взрослого и ребенка.
3	Экспертиза нетрудоспособности и медико-социальная экспертиза больных с неврологической патологией.
Итого: 4 часа	

	Қантты диабет. Анықтамасы. Жіктемесі. Диагностика. Қантты диабетпен ауыратын науқастарды диспансеризациялау. Емдеудің қазіргі принциптері. Шұғыл көмек көрсету принциптері. Қантты диабетпен ауыратын науқастар мектебі. Физиотерапия және санатория-курорттық ем	Қауіп факторлары. Диагноз критерийі. Компенсация критерийі. Аспаптық және зертханалық диагностика. Ашқарын және жүктеме түскеннен кейінгі гликемия. Гликемиялық индекс. Гликолизденген гемоглобин. С-пептид. Холестерин, триглицериды, жалпы нәруыз және оның фракциясы. Билирубин, Алт, Аст, калий, магний, қан сарысулары. Қанның жалпы талдамасы, несептің жалпы талдамасы, несептегі нәруыздың фракциялық талдамасы. Микроальбуминурия. Реберг-Тареев сынамасы. Көз түбі. Ішперде қуысы ағзаларын УДЗ. Аяқ тамырларын УДЗ, дисбактериозға нәжіс талдамасы, копрограмма, флюорография. Жүкті әйелдердегі ағымының ерекшеліктері. Егде жастағылардағы ағымының ерекшеліктері. Дәрігерлік-еңбек сараптамасы. Госпитальға жатқызуға арналған көрсетілімдер. Диетотерапия. Негізгі ауруды емдеу. Асқынуларды емдеу.
2	Қантсыз диабет	Анықтамасы. Клиникалық симптомдары. Зерттеудің зертханалық және аспаптық әдістері. Қанның, несептің жалпы талдамасы. Қан, несеп глюкозасы. Зимницкий әдісі бойынша несеп талдамасы. Плазма мен несептің осмолярлығы. Глюкозаға төзімділік тесті. Көз түбін және көру аймағын зерттеу. Ми МРТ-сы.
3	Қалқаншабез ауруы. Анықтамасы. Жіктемесі. Диагностика. Саралау диагностикасы. Диспансеризация. Емдеудің қазіргі принциптері. Физиотерапия және санатория-курорттық ем	Гипотиреоз. Қауіп факторлары. Диагноз критерийі. Аспаптық және зертханалық диагностика. Гормондарды зерттеу: бос Т3, бос Т4, ТТГ, антидене ТПО, ТТГ рецепторына антидене. Қанның жалпы талдамасы, несептің жалпы талдамасы. Қанның биохимиялық талдамасы. Холестерин, триглицеридтер, липопротеиндер, жалпы нәруыз және оның фракциясы, креатинфосфокиназа, лактатдегидрогеназа. ЭКГ. Қалқаншабезді УДЗ. Ми МРТ-сы. Егде жастағылардағы ағымының ерекшеліктері. Емдеу. Алдын алу. Диспансеризация.
4	Қалқаншабез ауруы. Қалқаншабез аденомасы. Диффузиялы уытты зоб. Эндемиялық зоб. Аутоиммундық тиреодит. Жітілеу тиреодит	Гипертиреоз. Қауіп факторлары. Диагноз критерийі. Аспаптық және зертханалық диагностика. Қанның жалпы талдамасы, несептің жалпы талдамасы. Биохимиялық зерттеу. Холестерин, триглицеридтер, липопротеиндер, жалпы нәруыз және фракция, қан глюкозасы. Иммунограмма. Қан гормондарының деңгейін анықтау: тироксин, трийодтиронин, ТТГ, ТПО антидене, ТТГ рецепторына антидене, тиреоглобулинге, микросомальдық

		антигенге антидене, ЦИК, кортизол. Қалқаншабездің түйінді өспелерінің жіңішкеінелі пункциялық биопсиясы. Қалқаншабезді радиоизотоптық сканерлеу. Қалқаншабезді УДЗ, КТ, ЭКГ. Көз түбі. Жүкті әйелдердегі ағымының және емдеудің ерекшеліктері. Егде жастағылардағы ағымының және компенсация ерекшеліктері. Емдеу. Алдын алу. Диспансеризация.
5	Паратиреоидтық без аурулары. Гиперпаратиреоз. Гипопаратиреоз	Гиперпаратиреоз. Гипопаратиреоз. Анықтамасы. Этиология және патогенез. Жіктемесі. Клиникалық симптомдары. Зертханалық мәліметтер. Қанның, несептің жалпы талдамасы. Қанның биохимиялық талдамасы: кальций, калий, магний, креатинин, сілтілі фосфатаза. Паратгормон. Аспаптық зерттеулер. Сүйек рентгенографиясы. Паратиреоидтық бездерді УДЗ және КТ, бүйректі УДЗ. Бұлшықеттердің электрлік қозғыштығын анықтау.
6	Әйелдердің репродуктивтік эндокринологиясы	Климакстық синдром. Анықтамасы. Қауіп факторлары. Диагноз критерийі. Саралау диагностикасы. Алмасудың кеш бұзылуы. Аспаптық және зертханалық диагностика. Қанның, несептің жалпы талдамасы. Биохимиялық зерттеу. Қан глюкозасы. ЭКГ. Қандағы жыныстық гормондарының деңгейін анықтау: ФСГ, ЛГ, эстрадиол, тестостерон. ТТГ, кортизол, пролактин, АКТГ. Кольпоцитогарма. Іншектік сүртінділердің цитологиялық сипаттамасы. Кариопикноздық индекс. Маммография. Бассүйектің және түрік ершігінің, омыртқа мен буындардың (көрсеткіштер бойынша) рентгенографиясы. Денситометрия. Асқынбаған типтік климакстық синдромды емдеу. Асқынған формаларды емдеу. Гормоналмастырушы терапия. Көрсетілімдер және қарсы көрсетілімдер. Гормонотерапияны тағайындамас бұрын өткізілуі тиіс тексерулер. Алдын алу. Диспансеризация.
7	Әйелдердің репродуктивтік эндокринологиясы. Ерлердің репродуктивтік эндокринологиясы	Әйелдердегі және ерлердегі гипогонадизм. Анықтамасы. Этиология және патогенез. Клиникалық симптомдар. Зертханалық және аспаптық диагностика. Қан мен несеп құрамындағы гонадотропиндерді және эстрогендерді анықтау. Ми МРТ-сы. Көз түбін және көру аймағын зерттеу.
8	Клайнфельтер синдромы	Анықтамасы. Этиология және патогенез. Клиникалық симптомдар. Зертханалық және аспаптық диагностика. Қан мен несеп құрамындағы гонадотропиндерді, тестостеронды және эстрогендерді анықтау. Эякулятты зерттеу. Жыныстық хроматинді және кариотипті зерттеу.

11	Формирование портфолио слушателя резидентуры.
13	Работа с социально-неблагополучным контингентом на участке.
14	Работа в библиотеке, Интернете.
15	Формирование портфолио слушателя резидентуры.
	Итого: 198 часов
Эндокринология амбулаторно-поликлиническая	
1	Работа в кабинетах узких специалистов.
2	Работа в кабинете ВКК по экспертизе временной и стойкой нетрудоспособности.
3	Работа в дневном стационаре.
4	Организация стационара на дому.
5	Измерение глюкозы крови и интерпретация результатов.
6	Консультирование больных на амбулаторном приеме.
7	Обслуживание вызовов на дому.
8	Патронаж беременных, родильниц и новорожденных на дому.
9	Ведение медицинской документации.
10	Подготовка докладов, презентаций на клинические конференции.
11	Обучение пациентов в школе больного сахарным диабетом.
12	Работа по формированию принципов здорового образа жизни.
Детская эндокринология амбулаторно-поликлиническая	
1	Работа в кабинетах узких специалистов.
2	Работа в кабинете ВКК по экспертизе временной и стойкой нетрудоспособности детей с эндокринной патологией.
3	Работа в дневном стационаре.
4	Организация стационара на дому детям с эндокринной патологией.
5	Измерение глюкозы крови и интерпретация результатов.
6	Консультирование больных на амбулаторном приеме.
7	Обслуживание вызовов на дому.
8	Патронаж новорожденных с эндокринной патологией на дому.
9	Ведение медицинской документации.
10	Подготовка докладов, презентаций на клинические конференции.
12	Работа по формированию принципов здорового образа жизни.

2	Ведение медицинской документации.
3	Измерение глюкозы крови. Интерпретация результатов. Система суточного мониторинга (непрерывный мониторинг глюкозы). Интерпретация результатов. Определение ацетонурии и протеинурии.
4	Определение калорийности пищи в суточном и недельном рационе, биологической ценности, органолептическое определение качества продуктов и готовых блюд. Расчет суточной калорийности и хлебных единиц.
5	Инсулинотерапия. Инсулиновая помпа. Отбор пациентов, правила использования, расчет дозы инсулина, фактор чувствительности, углеводный коэффициент, анализ, интерпретация полученных данных, коррекция.
6	Подготовка докладов, презентаций на клинические и патолого-анатомические конференции.
7	Участие в консилиумах и консультациях других отделений.
8	Дежурства в отделении.
9	Дежурства в приемном покое.
10	Работа в библиотеке, интернете.
11	Формирование портфолио слушателя резидентуры.
Итого: 198 часов	
Детская эндокринология в стационаре	
1	Курация больных детей в палатах.
2	Ведение медицинской документации.
3	Измерение глюкозы крови. Интерпретация результатов. Система суточного мониторинга (непрерывный мониторинг глюкозы). Интерпретация результатов. Определение ацетонурии и протеинурии.
4	Определение калорийности пищи в суточном и недельном рационе, биологической ценности, органолептическое определение качества продуктов и готовых блюд. Расчет суточной калорийности и хлебных единиц.
5	Инсулинотерапия. Инсулиновая помпа. Отбор пациентов, правила использования, расчет дозы инсулина, фактор чувствительности, углеводный коэффициент, анализ, интерпретация полученных данных, коррекция.
6	Подготовка докладов, презентаций на клинические и патолого-анатомические конференции.
7	Участие в консилиумах и консультациях других отделений.
8	Дежурства в отделении.
9	Дежурства в приемном покое.
10	Работа в библиотеке, интернете.

9	Шерешевский-Тернер синдромы	Анықтамасы. Этиология және патогенез. Клиникалық симптомдар. Зертханалық және аспаптық диагностика. Қан мен несеп құрамындағы гонадотропіндерді және эстрогендерді анықтау. Жыныстық хроматинді және кариотипті зерттеу. Кіші жамбас ағзаларын және бүйректі Эхо-КГ, УДЗ.
10	Шиен синдромы	Анықтамасы. Этиология және патогенез. Клиникалық симптомдар. Зертханалық және аспаптық диагностика. Қан мен несептің жалпы талдамасы. Қан мен несеп құрамындағы гонадотропіндерді, тестостеронды және эстрогендерді анықтау. Соматотропин, пролактин, АКТГ, 11-ОКС, 17- КС, 17-ОКС,ТТГ , кортизол, Т3, Т4. Калий, натрий, кальций. Ми МРТ-сы. Көз түбін және көру аймағын зерттеу. Қалқаншабезді радиоизотоптық зерттеу. ЭКГ.
11	Адреногениталийлік синдром. Анықтамасы. Жіктемесі. Диагностика. Емдеудің қазіргі принциптері	Клиникалық симптомдары. Жіктемесі. Зертханалық және аспаптық диагностика. Қанның, несептің жалпы талдамасы. Биохимиялық зерттеулер. Қан электролиттері. Қан гормондарының құрамы: кортизол, тестостерон, ДГЭА- сульфат, АКТГ. Радиоизотоптық және ультрадыбыстық сканерлеу, бүйрекбез КТ. Жыныстық хроматинді және кариотипті зерттеу.
12	Акромегалия. Анықтамасы. Жіктемесі. Диагностика. Емдеудің қазіргі принциптері. Гигантизм. Анықтамасы. Клиникалық симптомдар	Клиникалық симптомдары. Жіктемесі. Зертханалық және аспаптық диагностика. Қанның, несептің жалпы талдамасы. Биохимиялық зерттеулер. Қан соматотропинінің құрамы. Ми МРТ-сы. Офтальмологиялық зерттеу.
13	Бүйрекбез аурулары. Бүйрекбез ауруларының жіктемесі. Иценко-Кушинг синдромы. Гипокортицизм. Бүйрекбез қыртысының туа біткен дисфункциясы. Гиперальдостеронизм. Феохромоцитома	Ілкі альдостеронизм. Анықтамасы. Этиология және патогенез. Клиникалық симптомдары. Зертханалық және аспаптық диагностика. Қанның, несептің жалпы талдамасы. Калий, натрий, кальцийді биохимиялық зерттеу. Қанның АКТГ, ренин, кортизол және альдостероны құрамы. Несептегі ванилилминдальдық қышқылды анықтау. Бүйрекбездің КТ.

14	Иценко-Кушинг ауруы. Иценко-Кушинг синдромы. Саралау диагностикасы	Анықтамасы. Этиология және патогенез. Жіктемесі. Клиникалық симптомдары. Зертханалық және аспаптық диагностика. ОАК, БАК. Қан электролиттері. Кортизолды, АКТГ, 11-ОКС, 17-ОКС анықтау. 17-ОКС, 17-КС несеппен тәуліктік экскрецияны анықтау. Бүйрекбездің КТ. Ми МРТ-сы. Көз түбін және көру аймағын зерттеу. ЭКГ.
15	Эндокриндік көп түрлі неоплазия	Анықтамасы. Этиология және патогенез. Жіктемесі. Клиникалық симптомдары. Зертханалық және аспаптық диагностика. Гормондарды анықтау: партгормон, инсулин, ТТГ, бос Т4, кортизол, кальцитонин. Глюкоза, қан кальций. Ми МРТ-сы. Несептегі ванилилминдальдық қышқылды анықтау. Емдеу. Алдын алу.
16	Тағамдық мінездің бұзылуы. Нервілік анорексия. Семіздік	Анықтамасы. Этиология және патогенез. Жіктемесі. Клиникалық симптомдары. Зертханалық және аспаптық диагностика. Гормондарды анықтау: АКТГ, ТТГ, бос Т4, кортизол, пролактин, инсулин. Қан биохимиясы. Ми МРТ-сы. Емдеу. Алдын алу.
Барлығы: 360 сағат		
Амбулатория-емханалық балалар эндокринологиясы		
1	Қазақстан Республикасында балаларға амбулатория-емханалық эндокринологиялық қызметті ұйымдастыру Балалар жасындағы эндокринологиялық аурулардың эпидемиологиясы. Балалар эндокринологиясының медициналық-әлеуметтік сараптамасы. Эндокриндік аурулары бар балаларды диспансеризациялау	Дәрігер-эндокринологтың функциялық міндеттері. Есепке алу-есеп беру құжаттамасы. Эндокринологиялық науқастарды диспансеризациялау. Дәлелдемелі медицина принциптеріне негізделген емдеу хаттамаларын қолдану. Эндокриндік патология кезіндегі физиотерапия және санатория-курорттық ем. Эндокринологиядағы медициналық-әлеуметтік сараптама. Эндокриндік аурулардың алдын алу.
2	Қантты диабет. Анықтамасы. Жіктемесі. Диагностика	Қауіп факторлары. Диагноз критерийі. Балалар мен жасөспірімдердегі ағымының ерекшеліктері. Компенсация критерийі. Аспаптық және зертханалық диагностика. Ашқарын және жүктеме түскеннен кейінгі.

15	Пальпация молочной железы.
16	Определение калорийности пищи в суточном и недельном рационе, биологической ценности, органолептическое определение качества продуктов и готовых блюд.
17	Измерение артериального давления и определение пульса.
18	Подготовка докладов, презентаций на клинические и патолого-анатомические конференции.
19	Участие в консилиумах и консультациях других отделений.
20	Дежурства в отделении.
21	Дежурства в приемном покое.
22	Работа в библиотеке, Интернете
23	Формирование портфолио слушателя резидентуры.
Детские болезни	
1	Курация больных в палатах.
2	Ведение медицинской документации.
3	Интерпретация ЭХОКГ.
4	Интерпретация результатов спирометрии.
5	Проведение и интерпретация результатов пикфлоуметрии.
6	Определение группы крови, резус-фактора, проб на совместимость крови донора и реципиента.
7	Все виды инъекций.
8	Катетеризация мочевого пузыря.
9	Проведение очистительных и сифонных клизм.
10	Расчет питания у детей.
11	Измерение артериального давления и определение пульса.
12	Подготовка докладов, презентаций на клинические и патолого-анатомические конференции.
13	Участие в консилиумах и консультациях других отделений.
14	Дежурства в отделении.
15	Дежурства в приемном покое.
16	Работа в библиотеке, Интернете.
17	Формирование портфолио слушателя резидентуры.
Итого: 198 часов	
Эндокринология в стационаре	
1	Курация больных в палатах.

7	Нанизм гипофизарный	Определение. Клинические симптомы. Лабораторная и инструментальная диагностика. ОАК. БАК. Исследование гормонов крови. Соматотропин, гонадотропин, тиреотропин, Т3, Т4. Рентгенологическая оценка костного возраста и состояния зон роста. Определение полового хроматина и кариотипа. Критерии отбора пациентов с низкорослостью для проведения стимуляционных проб.
8	Ожирение	Определение. Этиология и патогенез. Классификация. Клинические симптомы. Лабораторная и инструментальная диагностика. Лечение. Профилактика.
9	Патология полового созревания	Стадии и сроки полового созревания. Нормативы размеров внутренних гениталий у мальчиков и девочек, нормативы половых и гонадотропных гормонов по полу и возрасту.
Итого: 360 часов		

3.3 Примерный план самостоятельной работы резидента (СРР)

№	Содержание СРР
Внутренние болезни	
1	Курация больных в палатах.
2	Ведение медицинской документации.
3	Измерение артериального давления и определения пульса на нижних конечностях.
4	Снятие и расшифровка ЭКГ.
5	Интерпретация ЭХОКГ.
6	Интерпретация результатов спирометрии.
7	Проведение и интерпретация результатов пикфлоуметрии.
8	Пункция брюшной полости.
9	Пункция плевральной полости.
10	Определение группы крови, резус-фактора, проб на совместимость крови донора и реципиента.
11	Все виды инъекций.
12	Катетеризация мочевого пузыря.
13	Проведение очистительных и сифонных клизм.
14	Пальпация щитовидной железы.

	Қантты диабетпен ауыратын науқастарды диспансеризациялау. Емдеудің қазіргі принциптері. Шұғыл көмек көрсету принциптері. Қантты диабетпен ауыратын науқастар мектебі. Физиотерапия және санатория-курорттық ем	гликемия. Гликемиялық индекс. Гликолизденген гемоглобин, холестерин, жалпы нәруыз және оның фракциясы, калий, магний, қан сарысуы. Қанның жалпы талдамасы, несептің жалпы талдамасы, несептегі нәруыздың фракциялық талдамасы. Микроальбуминурия. Реберг-Тареев сынамаcы. Көз түбі. Реоэнцефалограмма. Аяқ термографиясы және реовазографиясы, нәжісті дисбактериозға талдау, копрограмма, флюорография. Жүкті әйелдердегі ағымының ерекшеліктері. Егде жастағылардағы ағымының ерекшеліктері. Дәрігерлік-еңбек сараптамасы. Госпитальға жатқызуға арналған көрсетілімдер. Диетотерапия. Негізгі ауруды емдеу. Асқынуларды емдеу. Қантты диабетпен ауыратын науқастардың балалар регистрін жүргізу принциптері
3	Қалқаншабез ауруы	Дені сау балалардың қалқаншабезінің өлшемі. Дені сау балалардың гипоталамо-гипофизар-тироидтық жүйе гормондарының деңгейі. Йодтапшылықты аурулар. Эндемиялық зоб. Себептері. Жіктемесі. Диагностика. Емдеу және алдын алу.
4	Қалқаншабез ауруы. Анықтамасы. Жіктемесі. Диагностика. Саралау диагностикасы. Диспансеризация. Емдеудің қазіргі принциптері. Физиотерапия және санатория-курорттық ем	Гипертиреоз. Қауіп факторлары. Балалар мен жасөспірімдердегі ағымының ерекшеліктері. Диагноз критерийі. Аспаптық және зертханалық диагностика. Қанның жалпы талдамасы, несептің жалпы талдамасы. Қанның биохимиялық талдамасы. Холестерин, триглицеридтер, липопротеиндер, жалпы нәруыз және оның фракциясы, креатинфосфокиназа, лактатдегидрогеназа. ЭКГ. Қалқаншабезді УДЗ, КТГ. Ми МРТ-сы. Емдеу. Алдын алу. Диспансеризация.
5	Қалқаншабез аурулары	Гипертиреоз. Қауіп факторлары. Диагноз критерийі. Аспаптық және зертханалық диагностика. Қанның жалпы талдамасы, несептің жалпы талдамасы. Биохимиялық зерттеу. Холестерин, триглицеридтер, липопротеиндер, жалпы нәруыз және фракция, қан глюкозасы. В-лимфоциттер, Т-лимфоциттер. Иммуноглобулиндер. Тиреоглобулинге, микросомальдық антигенге антидене, ЦИК. Қанның тиреоидтық гормондарының деңгейін анықтау. Тироксин, трийодтиронин, тироксинсбайланыстырушы тиреоглобулин. Қалқаншабезді радиоизотоптық сканерлеу. Қалқаншабезді УДЗ. ЭКГ. Көз түбі. Емдеу.

		Компенсация критеріі. Алдын алу. Диспансеризация. Емдеу тәсілін таңдау (консервативтік, хирургиялық, радиоактивтік йод). Алдын алу. Диспансеризация.
6	Паратиреоидтық без аурулары	Паратиреоидтық бездер патологиясы: гипопаратироз, гиперпаратироз. Этиология. Патогенез. Клиника. Диагностика(электролиттер, паратгормон, КТ, қалқаншабез сцинтиграфиясы). Саралау диагностикасы. Емдеу.
7	Гипофиздік нанизм	Анықтамасы. Клиникалық симптомдары. Аспаптық және зертханалық диагностика. ОАК. БАК. Қан гормондарын зерттеу. Соматотропин, гонадотропин, тиротропин, Т3 ,Т4. Сүйектік жасты және өсу аймағының жағдайын рентгенологиялық бағалау. Жыныстық хроматинді және кариотипті анықтау. Стимуляциялық сынама өткізу үшін бойы қысқа пациенттерді таңдау критеріі
8	Семіздік	Анықтамасы. Этиологиясы және патогенезі. Жіктемесі. Клиникалық симптомдары. Зертханалық және аспаптық диагностика. Емдеу. Алдын алу.
9	Жыныстық жетілу патологиясы	Жыныстық жетілу сатылары және мерзімдері. Ұлдар мен қыздардың ішкі гениталий өлшемдерінің нормативтері, жыныс пен жас бойынша жыныстық және гонадотроптық гормондардың нормативтері.
Барлығы: 360 сағат		

3.3 Резиденттің өзіндік жұмысы (РӨЖ) жоспарының үлгісі

№	РӨЖ мазмұны
Ішкі аурулар	
1	Палаталарда науқастарды курациялау.
2	Медициналық құжаттамаларды жүргізу.
3	Аяқтың артериялық қысымын өлшеу және пульсін анықтау.
4	ЭКГ-ны түсіру және түсіндіру.
5	ЭХОКГ-ны түсіндіру.
6	Спирометрия нәтижелерін түсіндіру.
7	Пикфлоуметрия өткізу және нәтижелерін түсіндіру.
8	Ішперде қуысы пункциясы.
9	Плевра қуысы пункциясы.

	Физиотерапия и санаторно-курортное лечение	течения у пожилых. Врачебно-трудовая экспертиза. Показания для госпитализации. Диетотерапия. Лечение основного заболевания. Лечение осложнений. Принципы ведения детского регистра больных сахарным диабетом.
3	Заболевания щитовидной железы	Размеры щитовидной железы у здоровых детей. Уровни гормонов гипоталамо-гипофизарно-тиреоидной системы у здоровых детей. Йододефицитные заболевания. Эндемический зоб. Причины. Классификация. Диагностика. Лечение и профилактика.
4	Заболевания щитовидной железы. Определение. Классификация. Диагностика. Дифференциальная диагностика. Диспансеризация. Современные принципы лечения. Физиотерапия и санаторно-курортное	Гипотиреоз. Факторы риска. Особенности течения у детей и подростков. Критерии диагноза. Инструментальная и лабораторная диагностика. Общий анализ крови, общий анализ мочи. Биохимический анализ крови. Холестерин, триглицериды, липопротеины, общий белок и его фракции, креатинфосфокиназа, лактатдегидрогеназа. ЭКГ. УЗИ щитовидной железы. КТГ. МРТ головного мозга. Лечение. Профилактика. Диспансеризация.
5	Заболевания щитовидной железы	Гипертиреоз. Факторы риска. Критерии диагноза. Инструментальная и лабораторная диагностика. Общий анализ крови, общий анализ мочи. Биохимическое исследование. Холестерин, триглицериды, липопротеины, общий белок и фракции, глюкоза крови. В-лимфоциты, Т-лимфоциты. Иммуноглобулины. Антитела к тиреоглобулину, микросомальному антигену, ЦИК. Определение уровня тиреоидных гормонов крови. Тироксин, трийодтиронин, тироксинсвязывающий тиреоглобулин. Радиоизотопное сканирование щитовидной железы. УЗИ щитовидной железы.ЭКГ. Глазное дно. Лечение. Критерии компенсации. Профилактика. Диспансеризация. Выбор тактики лечения (консервативное, хирургическое, радиоактивный йод). Профилактика. Диспансеризация.
6	Заболевания паращитовидных желез	Патология паращитовидных желез: гипопаратироз, гиперпаратироз. Этиология. Патогенез. Клиника. Диагностика(электролиты, паратгормон, КТ, сцинтиграфия паращитовидных желез). Дифференциальная диагностика. Лечение.

15	Множественная эндокринная неоплазия	Определение. Этиология и патогенез. Классификация. Клинические симптомы. Лабораторная и инструментальная диагностика. Определение гормонов: паргормон, инсулин, ТТГ, Т4 свободный, кортизол, кальцитонин. Глюкоза, кальций крови. МРТ головного мозга. Определение ванилилминдальной кислоты в моче. Лечение. Профилактика.
16	Нарушения пищевого поведения. Нервная анорексия. Ожирение	Определение. Этиология и патогенез. Классификация. Клинические симптомы. Лабораторная и инструментальная диагностика. Определение гормонов: АКТГ, ТТГ, Т4 свободный, кортизол, пролактин, инсулин. Биохимия крови. МРТ головного мозга. Лечение. Профилактика.
Итого: 360 часов		
Детская эндокринология амбулаторно-поликлиническая		
1	Организация детской амбулаторно-поликлинической эндокринологической службы в РК. Эпидемиология эндокринных заболеваний в детском возрасте. Медико-социальная экспертиза в детской эндокринологии. Диспансеризация детей с эндокринными заболеваниями	Функциональные обязанности врача-эндокринолога. Учетно-отчетная документация. Диспансеризация эндокринологических больных. Применение протоколов лечения, основанных на принципах доказательной медицины. Физиотерапия и санаторно-курортное лечение при эндокринной патологии. Медико-социальная экспертиза в эндокринологии. Профилактика эндокринных заболеваний.
2	Сахарный диабет. Определение. Классификация. Диагностика. Диспансеризация больных сахарным диабетом. Современные принципы оказания неотложной помощи. Школа больного сахарным диабетом.	Факторы риска. Критерии диагноза. Особенности течения у детей и подростков. Критерии компенсации. Инструментальная и лабораторная диагностика. Гликемия натощак и после нагрузки. Гликемический индекс. Гликозилированный гемоглобин, холестерин, общий белок и его фракции, калий, магний сыворотки крови. Общий анализ крови, общий анализ мочи, фракционный анализ белка в моче. Проба Роберга-Тареева. Глазное дно. Реоэнцефалограмма. Термография и реовазография конечностей, анализ кала на дисбактериоз, копрограмма, флюорография. Особенности течения у беременных. Особенности

10	Қан тобын, резус-факторды, донор мен реципиенттің қанының сәйкестілігі сынамаcын анықтау.
11	Инъекцияның барлық түрлері.
12	Қуықты катетерлеу.
13	Тазарту және сифон клизмалар жасау.
14	Қалқаншабезді пальпациялау.
15	Емшекті пальпациялау.
16	Тағамның тәуліктік және апталық рациондағы калориялылығын, биологиялық құндылығын, анықтау, азық-түліктер мен дайын тамақтардың сапасын органолептикалық анықтау.
17	Артериялық қысымды өлшеу және пульсті анықтау.
18	Клиникалық және патология-анатомиялық конференцияларға баяндамалар, презентациялар дайындау.
19	Басқа бөлімшелердің консилиумдарына және консультацияларына қатысу.
20	Бөлімшеде кезекшілік жасау.
21	Қабылдау бөлмесінде кезекшілік жасау.
22	Кітапханада, ғаламторда жұмыс істеу.
23	Резидентура тыңдаушысының портфолиосын қалыптастыру.
Балалар аурулары	
1	Палаталарда науқастарды қурациялау.
2	Медициналық құжаттамаларды жүргізу.
3	ЭХОКГ-ны түсіндіру.
4	Спирометрия нәтижесін түсіндіру.
5	Пикфлоуметрия өткізу және нәтижесін түсіндіру.
6	Қан тобын, резус-факторды, донор мен реципиенттің қанының сәйкестілігі сынамаcын анықтау.
7	Инъекцияның барлық түрлері.
8	Қуықты катетерлеу.
9	Тазарту және сифон клизмаларын жасау.
10	Балалардың тамағын есептеу.
11	Артериялық қысымды өлшеу және пульсті анықтау.
12	Клиникалық және патология-анатомиялық конференцияларға баяндамалар, презентациялар дайындау.
13	Басқа бөлімшелердің консилиумдарына және консультацияларына қатысу.
14	Бөлімшеде кезекшілік жасау.

15	Қабылдау бөлмесінде кезекшілік жасау.
16	Кітапханада, ғаламторда жұмыс істеу.
17	Резидентура тыңдаушысының портфолиосын қалыптастыру.
Барлығы: 198 сағат	
Стационардағы эндокринология	
1	Палаталарда науқастарды қурациялау.
2	Медициналық құжаттамаларды жүргізу.
3	Қан глюкозасын өлшеу. Нәтижелерді түсіндіру. Тәуліктік мониторингілеу жүйесі (глюкозаның үздіксіз мониторингі). Нәтижелерді түсіндіру. Ацетонурияны және протеинурияны анықтау.
4	Тағамның тәуліктік және апталық рациондағы калориялылығын, биологиялық құндылығын, анықтау, азық-түліктер мен дайын тамақтардың сапасын органолептикалық анықтау. Тәуліктік калориялылығын және нан бірліктерін есептеу.
5	Инсулиноterapia. Инсулиндік помпа. Пациенттерді таңдау, қолдану тәртібі, инсулин мөлшерін есептеу, сезімталдық факторы, көмірсу коэффициенті, талдау, алынған мәліметтерді түсіндіру, түзету.
6	Клиникалық және патология-анатомиялық конференцияларға баяндамалар, презентациялар дайындау.
7	Басқа бөлімшелердің консилиумдарына және консультацияларына қатысу.
8	Бөлімшеде кезекшілік жасау.
9	Қабылдау бөлмесінде кезекшілік жасау.
10	Кітапханада, ғаламторда жұмыс істеу.
11	Резидентура тыңдаушысының портфолиосын қалыптастыру.
Барлығы: 198 сағат	
Стационардағы балалар эндокринологиясы	
1	Палаталарда науқас балаларды қурациялау.
2	Медициналық құжаттамаларды жүргізу.
3	Қан глюкозасын өлшеу. Нәтижелерді түсіндіру. Тәуліктік мониторингілеу жүйесі (глюкозаның үздіксіз мониторингі). Нәтижелерді түсіндіру. Ацетонурияны және протеинурияны анықтау.
4	Тағамның тәуліктік және апталық рациондағы калориялылығын, биологиялық құндылығын, анықтау, азық-түліктер мен дайын тамақтардың сапасын органолептикалық анықтау. Тәуліктік калориялылығын және нан бірліктерін есептеу.

10	Шиена синдром	Определение. Этиология и патогенез. Клинические симптомы. Лабораторная и инструментальная диагностика. Общий анализ крови и мочи. Определение содержания в крови и моче гонадотропинов, тестостерона и эстрогенов. Соматотропин, пролактин, АКТГ, 11-ОКС, 17- КС, 17-ОКС,ТТГ , кортизола, Т3, Т4. Калий, натрий, кальций. МРТ головного мозга. Исследование полей зрения и глазного дна. Радиоизотопное исследование щитовидной железы. ЭКГ.
11	Адреногенитальный синдром. Определение. Классификация. Диагностика. Современные принципы лечения	Клинические симптомы. Классификация. Инструментальная и лабораторная диагностика. Общий анализ крови, мочи. Биохимические исследования. Электролиты крови. Содержание гормонов крови: кортизол, тестостерон, ДГЭА- сульфат, АКТГ. Радиоизотопное и ультразвуковое сканирование, КТ надпочечников. Исследование полового хроматина и кариотипа.
12	Акромегалия. Определение. Классификация. Диагностика. Современные принципы лечения. Гигантизм. Определение. Клинические симптомы	Клинические симптомы. Классификация. Инструментальная и лабораторная диагностика. Общий анализ крови, мочи. Биохимические исследования. Содержание соматотропина крови. МРТ головного мозга. Офтальмологическое исследование.
13	Заболевания надпочечников. Классификация заболеваний надпочечников. Синдром Иценко-Кушинга. Гипокортицизм. Врожденная дисфункция коры надпочечников. Гиперальдостеронизм. Феохромоцитома	Альдостеронизм первичный. Определение. Этиология и патогенез. Клинические симптомы. Инструментальная и лабораторная диагностика. Общий анализ крови, мочи. Биохимические исследования калий, натрий, кальций. Содержание АКТГ, ренина, кортизола и альдостерона крови. Определение ванилилминдальной кислоты в моче. КТ надпочечников.
14	Болезнь Иценко-Кушинга. Синдром Иценко-Кушинга. Дифференциальная диагностика	Определение. Этиология и патогенез. Классификация. Клинические симптомы. Лабораторная и инструментальная диагностика. ОАК, БАК. Электролиты крови. Определение кортизола, АКТГ, 11-ОКС, 17-ОКС. Определение суточной экскреции с мочой 17-ОКС, 17-КС. КТ надпочечников. МРТ головного мозга. Исследование глазного дна и полей зрения. ЭКГ.

5	Заболевания паращитовидных желез. Гиперпаратиреоз. Гипопаратиреоз	Гиперпаратиреоз. Гипопаратиреоз. Определение. Этиология и патогенез. Классификация. Клинические симптомы. Лабораторные данные. Общий анализ крови, мочи. Биохимический анализ крови: кальций, калий, магний, креатинин, щелочная фосфатаза. Паратгормон. Инструментальные исследования. Рентгенография костей. УЗИ и КТ паращитовидных желез, УЗИ почек. Определение электрической возбудимости мышц.
6	Репродуктивная эндокринология женского пола	Климактерический синдром. Определение. Факторы риска. Критерии диагноза. Дифференциальная диагностика. Поздние обменные нарушения. Инструментальная и лабораторная диагностика. Общий анализ крови, мочи. Биохимические исследования. Глюкоза крови. ЭКГ. Определение уровня половых гормонов в крови: ФСГ, ЛГ, эстрадиол, тестостерон. ТТГ, кортизол, пролактин, АКТГ. Кольпоцитогамма. Цитологическая характеристика влагалищных мазков. Кариопикнотический индекс. Маммография. Рентгенография черепа и турецкого седла, позвоночника и суставов (по показаниям). Денситометрия. Лечение типичного неосложненного климактерического синдрома. Лечение осложненных форм. Гормонозаместительная терапия. Показания и противопоказания. Необходимые исследования перед назначением гормонотерапии. Профилактика. Диспансеризация.
7	Репродуктивная эндокринология женского пола. Репродуктивная эндокринология мужского пола	Гипогонадизм у женщин и мужчин. Определение. Этиология и патогенез. Клинические симптомы. Лабораторная и инструментальная диагностика. Определение содержания в крови и моче гонадотропинов и эстрогенов. МРТ головного мозга. Исследование глазного дна и полей зрения.
8	Клайнфельтера синдром	Определение. Этиология и патогенез. Клинические симптомы. Лабораторная и инструментальная диагностика. Определение содержания в крови и моче гонадотропинов, тестостерона и эстрогенов. Исследование эякулята. Исследование полового хроматина и кариотипа.
9	Шерешевского-Тернера синдром	Определение. Этиология и патогенез. Клинические симптомы. Лабораторная и инструментальная диагностика. Определение содержания в крови и моче гонадотропинов и эстрогенов. Исследование полового хроматина и кариотипа. Эхо-КГ, УЗИ органов малого таза и почек.

5	Инсулинотерапия. Инсулиндік помпа. Пациенттерді таңдау, қолдану тәртібі, инсулин мөлшерін есептеу, сезімталдық факторы, көмірсу коэффициенті, талдау, алынған мәліметтерді түсіндіру, түзету.
6	Клиникалық және патология-анатомиялық конференцияларға баяндамалар, презентациялар дайындау.
7	Басқа бөлімшелердің консилиумдарына және консультацияларына қатысу.
8	Бөлімшеде кезекшілік жасау.
9	Қабылдау бөлмесінде кезекшілік жасау.
10	Кітапханада, Интернетте жұмыс істеу.
11	Резидентура тыңдаушысының портфолиосын қалыптастыру.
13	Учаскеде әлеуметтік жағдайы нашар контингентпен жұмыс істеу.
14	Кітапханада, ғаламторда жұмыс істеу.
15	Резидентура тыңдаушысының портфолиосын қалыптастыру.
Барлығы: 198 сағат	
Амбулатория-емханалық эндокринология	
1	Тар шеңберлі мамандар кабинеттерінде жұмыс істеу.
2	Жұмысқа уақытша және тұрақты жарамсыздықты сараптау бойынша ДҚК кабинетінде жұмыс істеу.
3	Күндізгі стационарда жұмыс істеу.
4	Стационарды үйде ұйымдастыру.
5	Қан глюкозасын өлшеу және нәтижесін түсіндіру.
6	Науқастарға амбулаториялық қабылдауда кеңес беру.
7	Үйге шақыртқандарға қызмет көрсету.
8	Жүкті әйелдер, босанушыларға және нәрестелерге үйде көрсетілетін патронаж.
9	Медициналық құжаттамаларды жүргізу.
10	Клиникалық конференцияларға баяндамалар, презентациялар дайындау.
11	Пациенттерді қантты диабетпен ауыратындар мектебінде оқыту.
12	Саламатты өмір салты принциптерін қалыптастыру бойынша жұмыстар.
Амбулатория-емханалық балалар эндокринологиясы	
1	Тар шеңберлі мамандар кабинеттерінде жұмыс істеу.
2	Жұмысқа уақытша және тұрақты жарамсыздықты сараптау бойынша ДҚК кабинетінде жұмыс істеу.
3	Күндізгі стационарда жұмыс істеу.
4	Эндокриндік патологиясы бар балаларға стационарды үйде ұйымдастыру.

5	Қан глюкозасын өлшеу және нәтижесін түсіндіру.
6	Науқастарға амбулаториялық қабылдауда кеңес беру.
7	Үйге шақыртқандарға қызмет көрсету.
8	Эндокриндік патологиясы бар нәрестелерге үйде көрсетілетін патронаж.
9	Медициналық құжаттамаларды жүргізу.
10	Клиникалық конференцияларға баяндамалар, презентациялар дайындау.
12	Саламатты өмір салты принциптерін қалыптастыру бойынша жұмыстар.

4 Бейіндеуші шектес пәндердің тақырыптық жоспарының үлгісі және мазмұны

4.1 Дәрістердің тақырыптық жоспарының үлгісі

№	Тақырыбы
Эндокринологиядағы клиникалық зертханалық диагностика	
1	Зерттеудің клиника-зертханалық әдістерінің балалар мен егде жастағылардың эндокриндік ауруларына диагноз қоюдағы маңызы.
	Барлығы: 6 сағат
Эндокринологиядағы сәулелік диагностика	
1	Эндокринологиядағы зерттеудің визуальды әдістерінің маңызы.
2	Эндокриндік патологиялар кезінде визуальды диагностика әдістерін оңтайлы таңдау.
3	Балаларды визуальды диагностикалау ерекшеліктері.
	Барлығы: 6 сағат
Эндокринологиядағы клиникалық фармакология	
1	Клиникалық фармакологияның дәлелдемелі медицина тұрғысынан өзекті мәселелері.
2	Эндокринологиядағы тиімді фармакотерапия негіздері.
3	Клиникалық фармакологияның этикалық және әлеуметтік аспектілері.
	Барлығы: 10 сағат
Жалпы хирургия	
1	Қазақстан Республикасында хирургиялық көмекті ұйымдастырудың жалпы принциптері.
2	Хирургиялық науқастарды госпитальға жатқызуға және хирургтың консультация беруіне арналған көрсетілімдер.
3	Шұғыл хирургиялық патологияларда көмек көрсету.

	ные принципы лечения. Принципы оказания неотложной помощи. Школа больного сахарным диабетом. Физиотерапия и санаторно-курортное лечение	мочи, фракционный анализ белка в моче. Микроальбуминурия. Проба Реберга-Тареева. Глазное дно. УЗИ-органов брюшной полости. УЗДГ сосудов нижних конечностей, анализ кала на дисбактериоз, копрограмма, флюорография. Особенности течения у беременных. Особенности течения у пожилых. Врачебно-трудовая экспертиза. Показания для госпитализации. Диетотерапия. Лечение основного заболевания. Лечение осложнений.
2	Диабет несахарный	Определение. Клинические симптомы. Лабораторные и инструментальные методы исследования. Общий анализ крови, мочи. Глюкоза крови, мочи. Анализ мочи по Зимницкому. Осмолярность плазмы и мочи. Тест толерантности к глюкозе. Исследования глазного дна и полей зрения. МРТ головного мозга.
3	Заболевания щитовидной железы. Определение. Классификация. Диагностика. Дифференциальная диагностика. Диспансеризация. Современные принципы лечения. Физиотерапия и санаторно-курортное лечение	Гипотиреоз. Факторы риска. Критерии диагноза. Инструментальная и лабораторная диагностика. Исследование гормонов: Т3 свободный, Т4 свободный, ТТГ, антител ТПО, антител к рецептору ТТГ. Общий анализ крови, общий анализ мочи. Биохимический анализ крови. Холестерин, триглицериды, липопротеины, общий белок и его фракции, креатинфосфокиназа, лактатдегидрогеназа. ЭКГ. УЗИ щитовидной железы. МРТ головного мозга. Особенности течения у пожилых. Лечение. Профилактика. Диспансеризация.
4	Заболевания щитовидной железы. Аденома щитовидной железы. Зоб диффузный токсический. Зоб эндемический. Тиреодит аутоиммунный. Тиреодит подострый	Гипертиреоз. Факторы риска. Критерии диагноза. Инструментальная и лабораторная диагностика. Общий анализ крови, общий анализ мочи. Биохимическое исследование. Холестерин, триглицериды, липопротеины, общий белок и фракции, глюкоза крови. Иммунограмма. Определение уровня гормонов крови: тироксин, трийодтиронин, ТТГ, антитела ТПО, антитела к рецептору ТТГ, антитела к тиреоглобулину, микросомальному антигену, ЦИК, кортизол. Тонкоигольная пункционная биопсия узловых образований щитовидной железы. Радиоизотопное сканирование щитовидной железы. УЗИ, КТ щитовидной железы. ЭКГ. Глазное дно. Особенности течения и лечения у беременных. Особенности течения и компенсации у пожилых. Лечение. Профилактика. Диспансеризация.

		Дифференциальный диагноз различных форм ожирения. Лечение. Диетотерапия. Диспансерное наблюдение. Профилактика.
7	Нарушения полового развития и половой дифференцировки.	Методы обследования больных с нарушением полового развития (оценка половой формулы по Таннер, УЗИ внутренних половых органов, функциональные пробы с дифферелином, костный возраст). Преждевременное половое развитие. Определение. Особенности клинической картины и гормонального статуса при истинной и ложной формах ППР. Диагностика. Лечение. Диспансерное наблюдение. Гипогонадизм. Определение. Причины, клинические проявления и гормональный статус при первичном и вторичном гипогонадизме. Диагностика. Лечение. Диспансерное наблюдение. Синдром Клайнфельтера. Синдром Шерешевского-Тернера. Клиника. Диагностика. Характеристика кариотипа. Заместительная гормональная терапия. Гермафродитизм. Клиника. Методы лабораторной диагностики. Дифференциальный диагноз. Принципы лечения.
8	Задержка полового развития	Функциональная задержка пубертата. Синдром Кальмана.
Итого: 360 часов		
Эндокринология амбулаторно-поликлиническая		
1	Организация амбулаторно-поликлинической эндокринологической помощи населению в Республике Казахстан Сахарный диабет. Определение. Классификация. Диагностика. Диспансеризация больных сахарным диабетом. Современ-	Функциональные обязанности врача-эндокринолога. Учетно-отчетная документация. Диспансеризация эндокринологических больных. Применение протоколов лечения, основанных на принципах доказательной медицины. Обучение хронических больных. Физioterapia и санаторно-курортное лечение при эндокринной патологии. Медико-социальная экспертиза в эндокринологии. Профилактика эндокринных заболеваний. Факторы риска. Критерии диагноза. Критерии компенсации. Инструментальная и лабораторная диагностика. Гликемия натощак и после нагрузки. Гликемический индекс. Гликозилированный гемоглобин. С-пептид. Холестерин, триглицериды, общий белок и его фракции, Билирубин, Алт, Аст, калий, магний сы-воротки крови. Общий анализ крови, общий анализ

4	Хирургиялық науқастардың жұмысқа жарамсыздығын сараптау және медициналық-әлеуметтік сараптау.
Барлығы: 4 сағат	
Неврология	
1	ҚР-да неврологиялық қызметті ұйымдастыру.
2	Ересектер мен балаларды неврологиялық тексеру принциптері.
3	Неврологиялық патологиясы бар науқастардың жұмысқа жарамсыздығын сараптау және медициналық-әлеуметтік сараптау.
Барлығы: 4 сағат	
Эндокринологиядағы нутрициология	
1	Қазақстанда тағаммен емдеу қызметін ұйымдастыру.
2	Эндокриндік аурулар кезінде тағаммен емдеу принциптерін патогенетикалық негіздеу.
Барлығы: 6 сағат	

4.2 Семинарлар мен практикалық сабақтардың тақырыптық жоспарының үлгісі және мазмұны

№	Тақырыбы	Мазмұны
Эндокринологиядағы клиникалық зертханалық диагностика		
1	Зертханалық диагностиканың жалпы принциптері	Сезгіштікті, ерекшелікті, әдістердің мүмкін болатын нұсқаларын ескеріп қазіргі зертханалық зерттеу әдістерінің мүмкіндіктері. Зертханалық зерттеулерге арналған көрсетілімдер мен қарсы көрсетілімдерді зерттеу. Науқасты зертханалық тексерудің жоспарын құру. Зертханалық тексерудің нәтижелерін клиникалық түсіндіру. Жалған нәтижелердің мүмкін болатын себептерін талдау, фармакотерапиямен және науқасты тексеруге дұрыс дайындамаумен байланысты (доаналитикалық кезенді қамтамасыз ету). Зертханалық зерттеулерді стандарттау мәселесі. Клиника мен зертхананың өзара байланысының қазіргі аспектілері. Қазіргі зертханалық технология (ИФА, ағынды цитометрия, молекулалық-биологиялық әдістер, т.б.). Клиникалық практикадағы үздіксіз экспресс-диагностиканың қазіргі мүмкіндіктері. Зертханалық медицинада деректерді компьютерлік өңдеуді қолдану. Зертханалық диагностиканың клиникалық медицинамен байланысы, ғылыми ізденістердің ролі.

2	Клиникалық зертхана	Клиникалық зертхана, жабдықтарға, штатқа және жұмыс режиміне қойылатын талаптар. Әртүрлі биологиялық субстраттарды жалпы клиникалық зерттеу. Жалпы клиникалық зертханалық зерттеулер: қанның клиникалық анализі, лейкоцитарлық формуланы және ҚЭҚ қоса; несептің клиникалық талдамасының барлық түрлері; нәжістің клиникалық талдамасы (копрология); несеп-жыныстық ағзалардан бөлінетін бөліндіні флораға тексеру, простата секретін зерттеу, спермограмма.
3	Биохимиялық зертхана	Биохимиялық зертхана, штатқа және жұмыс режиміне қойылатын талаптар. Биохимиялық зерттеулер: глюкоза, билирубин және фракция, липидтік бейін, несепнәр, креатинин, несеп қышқылы, ферменттер, микроэлементтер және т.б. гормондық зерттеулер (тиреоидтық панель, жыныстық гормондар, ұйқыбез және бүйрекбез гормондары); онкомаркерлер.
4	Коагулогиялық зертхана	Коагулогиялық зертхана, штатқа және жұмыс режиміне қойылатын талаптар. Ұю жолдарының сыртқы және ішкі факторларын бағалаудың зертханалық әдістері (АЧТВ, ПТВ/МНО, микст–тестілер, улы тестілер). Ұюдың жеке факторларының тапшылығын зертханалық зерттеу принциптері (гемофилия диагностикасы). Ұю жүйесінің соңғы кезеңдерін сипаттауға арналған негізгі зертханалық тестілер (тромбиндік уақыт, фибриноген). Алғашқы антикоагулянттар жүйесінің негізгі компоненттері. С протеин жүйесіндегі бұзылыстардың зертханалық скринингі, 3 антитромбиннің белсенділігін анықтау. Фибриндік (плазмалық) жүйе. Зерттеудің қазіргі зертханалық әдістері. Тамырлы-тромбоцитті гемостаздың активация маркерлері. ДВС-синдромының диагностика алгоритмінің жалпы құрылымы.
5	Иммунологиялық зертхана	Иммунологиялық зертхана, штатқа және жұмыс режиміне қойылатын талаптар. Иммунитет тапшылықты жағдайларды, аллергиялық және аутоиммундық ауруларды зертханалық диагностикалау принциптері. Спецификалы диагностика. Қозғалыста иммунологиялық статусты бағалау.
Барлығы: 66 сағат		

5	Заболевания щитовидной и паращитовидных желез	Методы обследования больных с патологией щитовидной железы Размеры щитовидной железы у здоровых детей. Уровни гормонов гипоталамо-гипофизарно-тиреоидной системы у здоровых детей Гипотиреоз. Понятие о первичном и вторичном, врожденном и приобретенном гипотиреозе. Патогенез. Особенности клиники у новорожденных, грудных и детей раннего возраста. Диагноз. Лабораторные методы диагностики. Дифференциальный диагноз. Принципы лечения. Диспансерное наблюдение. Скрининг-обследованиенорожденных на гипотиреоз в РК. Диффузный токсический зоб. Этиология. Патогенез. Клиника. Лабораторные методы исследования. Дифференциальный диагноз. Течение и исходы. Лечение. Показания к оперативному лечению. Диспансерное наблюдение. Понятие о йоддефицитных заболеваниях. Эндемический (йоддефицитный) зоб. Клиника. Лечение. Профилактика. Состояние зобной эндемии в РК. Аутоиммунный тиреоидит. Этиопатогенез. Клиника. Диагностика. Лечение. Гипопаратиреозы. Гиперпаратиреозы. Этиология и патогенез. Клиника. Показатели фосфорно-кальциевого обмена. Диагноз. Дифференциальный диагноз. Принципы лечения
6	Патология роста. Ожирение	Оценка роста и пропорций тела. Влияние гормонов на рост и развитие ребенка (гормон роста, тиреоидные, половые гормоны). Нанизм. Наследственные факторы, хронические соматические заболевания в генезе задержки роста. Дифференциальный диагноз различных форм низкорослости. Гипофизарный нанизм. Методы диагностики (костный возраст, исследование секреции гормона роста, компьютерная и магнитно-резонансная томография). Стимуляционные тесты для оценки соматотропной функции гипофиза. Заместительная гормональная терапия. Диспансерное наблюдение. Гигантизм. Дифференциальный диагноз различных форм высокорослости. Диагностика, клиника и лечение гипофизарного гигантизма. Ожирение. Этиология. Патогенез. Классификация. Клиника. Метаболические нарушения. Методы диагностики (краниография, глазное дно, показатели обмена веществ, гормональный профиль).

13	Остеопороз	Остеопороз. Остеопатии. Диагностика, дифференциальная диагностика. Клинические проявления. Возрастные особенности. Осложнения. Диагностика, лечение, профилактика, реабилитация с позиций доказательной медицины. Школы для больных. Диспансеризация хронических больных. Экспертиза трудоспособности.
Детская эндокринология в стационаре		
1	Общие принципы диагностики в эндокринологии	Особенности обследования детей при эндокринных заболеваниях. Анамнез. Проведение антропометрии. Оценка физического развития (по центильным таблицам, по формулам, по графикам). Гормональное исследование. Инструментальные методы. Молекулярно-генетические методы.
2	Патология гипоталамо-гипофизарной области	Методы обследования больных с патологией гипоталамо-гипофизарной системы (осмолярность мочи и плазмы, гл. дно, проба Зимницкого, ЯМРТ, КТ головного мозга) Несахарный диабет. Частота. Этиология. Патогенез. Клиника. Диагностика. Дифференциальная диагностика. Лечение. Диспансерное наблюдение. Дифференциальная диагностика полиурий.
3	Сахарный диабет	Методы исследования больных с патологией углеводного обмена. Сахарный диабет. Несахарный диабет. Частота. Этиология. Патогенез. Классификация (ВОЗ, Мартынова). Особенности клиники в раннем и подростковом возрасте. Лабораторные методы диагностики, тест толерантности к глюкозе. Дифференциальный диагноз. Течение и исходы. Осложнения. Принципы лечения. Диспансерное наблюдение. Организация помощи детям с сахарным диабетом в РК. Школа диабета. Диабетическая кетоацидотическая и гипогликемическая комы. Инновационные технологии в диагностике и лечении сахарного диабета. Система суточного мониторинга (правила проведения НМГ, анализ и интерпретация полученных данных). Инсулиновая помпа (отбор пациентов, правила использования, расчет дозы инсулина, фактор чувствительности, углеводный коэффициент, анализ, интерпретация полученных данных, коррекция).
4	Гипогликемии	Тесты для дифференциальной диагностики гипогликемий.

Эндокринологиядағы сәулелік диагностика		
1	Гипоталамо-гипофизарлық жүйе ауруларының визуальды диагностикасы	Гипоталамо-гипофизарлық жүйе ауруларының визуальды диагностикасы. Мидың сәулелік анатомиясы және рентген-физиологиясы. Бассүйек пен түрік ершігінің рентгенографиясы. Мидың КТ және ЯМРТ. Гипоталамо-гипофизарлық аймақтың көлемді өспелерін визуальды диагностикалау. Балалардың гипоталамо-гипофизарлық аймағының ауруларын визуальды тексерудің ерекшеліктері.
2	Қалқаншабез және паратиреоидтық без ауруларының визуальды диагностикасы	Қалқанша бездің сәулелік анатомиясы және рентген-физиологиясы. Қалқаншабезді тексеру әдістері. Қалқаншабезді УДЗ. Қалқаншабезді радиоизотоптық сканерлеу. Қалқаншабез ауруларын визуальды диагностикалау. Паратиреоидтық бездің сәулелік анатомиясы және рентген-физиологиясы. Паратиреоидтық бездің ауруларын визуальды диагностикалау. Балаларды визуальды тексерудің ерекшеліктері.
3	Ұйқыбез ауруларының визуальды диагностикасы	Ұйқыбездің сәулелік анатомиясы және рентген-физиологиясы. Ұйқыбезді тексеру әдістері. Ұйқыбезді УДЗ. Ұйқыбездің көлемді өспелерін визуальды диагностикалау. Ұйқыбезді радиоизотоптық сканерлеу. Балаларды визуальды тексерудің ерекшеліктері.
4	Бүйрекбез ауруларының визуальды диагностикасы	Бүйрекбезді тексеру әдістері. Бүйрекбездің КТ. Бүйрекбездерді радиоизотоптық сканерлеу. Бүйрекбез ауруларының визуальды диагностикасы. Балаларды визуальды тексеру ерекшеліктері.
5	Бүйрек және несеп шығару жолдарының, репродуктивтік жүйенің ауруларын визуальды диагностикалау	Бүйрек, несеп шығару жолдарының және репродуктивтік жүйенің сәулелік анатомиясы. Бүйрек және несеп шығару жолдары ауруларын визуальды диагностикалау. Бүйрек және кіші жамбас ағзаларын УДЗ. Маммография. Балалардың бүйрегін және несеп шығару жолдарын визуальды тексеру ерекшеліктері.
6	Сүйек және буын ауруларының визуальды диагностикасы	Сүйек және буындардың сәулелік анатомиясы. Сүйектер мен буындардың жасқа байланысты ерекшеліктері, балалардағы даму аномалиялары. Сүйектер мен буындардың аурулары мен зақымдануларын визуальды диагностикалау. Дегенеративтік-дистрофиялық ауруларды визуальды диагностикалау. Остеопорозды визуальды диагностикалау. Денситометрия. Балалардың сүйектік

		жасын және өсу аймағының жағдайын рентгенологиялық бағалау.
Барлығы: 66 сағат		
Эндокринологиядағы клиникалық фармакология		
1	Дәрілік заттардың (ДЗ) жанама әсерлері, оларды анықтау, алдын алу және түзету әдістері	Туындау механизмдері және науқаста дамуы мүмкін жанама әсерлерді болжау әдістері (фармакодинамикалық, уытты, аллергиялық, парамедикаменттік), клиникалық әйгіленімінің ерекшеліктері (ауырлық, таралуы және ағзалар мен жүйелерді зақымдау сипаты бойынша). Дәрілік заттардың жанама әсерінің оларды енгізу жолына, мөлшеріне, оларды қолданудың ұзақтығына тәуелділігі. Дәрілік заттардың жанама әсері әйгіленімінің жас мөлшеріне тәуелділігі. Жанама әсердің аурудың сипатына, функциялық жүйелердің зақымдану ауырлығына, ДЗ мөлшері мен қолдану ұзақтығына байланысты даму ерекшеліктері. заттардың жанама әсерінің клиникалық көріністің сипаты мен олардың әйгіленімінің ауырлығына байланысты дамығанда көмек көрсету принциптері.
2	Клиникалық фармакология және жүрек-қан тамыр аурулары кезінде ДЗ қолдану тәсілі	Коронарлық жеткіліксіздік фармакотерапиясының қазіргі принциптері. Коронарлық жеткіліксіздікті түзету үшін қолданылатын ДЗ фармакокинетикасы және фармакодинамикасы. Миокардтың жіті инфарктінде қолданылатын ДЗ фармакотерапия және клиникалық фармакология принциптері. Атеросклероз: липидтік алмасуды түзетуге бағытталған қазіргі ДЗ. Гиполипидемиялық заттардың салыстырмалы тиімділігі. Атеросклерозға қарсы терапияны тағайындауға мүмкіндік беретін биохимиялық және клиника-аспаптық зерттеу әдістері. Гиперлипидемияның типіне байланысты гиполипидемиялық заттарды таңдау ерекшеліктері. Артериялық гипертензия: артериялық гипертензия фармакотерапиясының қазіргі принциптері. АГ-мен ауыратын этиологиясы және жас ерекшелігі әртүрлі науқастарға антигипертензиялық заттарды таңдау тәсілі. Гипертониялық криздер – емдеу және медикаментті профилактика. Қанайналымның жеткіліксіздігі: фармакотерапия принциптері. ЖФЖ әртүрлі типтерімен және сатыларымен ауыратын науқастар фармакотерапиясының қазіргі аспектілері. Егде жастағылар мен қарттардың ЖФЖ фармакотерапиясының ерекшеліктері. ЖФЖ түзету

5	Репродуктивная эндокринология женского пола	Первичная яичниковая недостаточность. Синдром Тернера. Синдром Кальмана. Задержка полового созревания. Преждевременное половое созревание. Аменорея. Климактерический синдром. Синдром поликистозных яичников.
6	Репродуктивная эндокринология мужского пола	Первичный и вторичный гипогонадизм. Синдром Клайнфельтера. Задержка полового созревания. Преждевременное половое созревание. Эректильная дисфункция. Гинекомастия.
7	Сахарный диабет. Эпидемиология сахарного диабета. Сахарный диабет первого типа. Сахарный диабет второго типа	Клинические аспекты углеводного обмена. Сахарный диабет в структуре общей заболеваемости и смертности. Распространенность сахарного диабета в различных странах Эпидемиологическая характеристика сахарного диабета 1 типа Эпидемиологическая характеристика сахарного диабета 2 типа Государственный регистр сахарного диабета. Клиника, диагностика, лечение сахарного диабета. Инновационные технологии в диагностике и лечении сахарного диабета. Система суточного мониторинга (правила проведения НМГ, анализ и интерпретация полученных данных). Инсулиновая помпа (отбор пациентов, правила использования, расчет дозы инсулина, фактор чувствительности, углеводный коэффициент, анализ, интерпретация полученных данных, коррекция).
8	Острые осложнения сахарного диабета	Диабетический кетоацидоз. Гиперосмолярная кома. Гипогликемия.
9	Поздние осложнения сахарного диабета	Диабетическая макроангиопатия. Диабетическая ретинопатия. Диабетическая нефропатия. Диабетическая нейропатия. Синдром диабетической стопы.
10	Сахарный диабет и беременность	Особенности ведения беременных с сахарным диабетом.
11	Опухоли эндокринной части поджелудочной железы	Инсулинома. Гастроинсулинома. Глюкагонома. ВИПома. Гиперинсулинизм. Определение. Этиология. Патогенез. Классификация. Клинические симптомы. Лабораторные и инструментальные методы исследования. Радиоизотопное сканирование поджелудочной железы с селенметионин-75. КТ и УЗИ поджелудочной железы.
12	Заболевания паращитовидных желез	Первичный и вторичный гиперпаратиреоз. Гиперпаратиреоз. Гипопаратиреоз.

		гемостазиограммы. Дифференциальный диагноз. Течение и исходы. Принципы лечения. Интенсивная терапия, лечение ОПН. Гигантская гемангиома (синдром Казабаха-Меритта). Патогенез гемолиза. Клиника. Диагностика. Лечение.
34	Тромбоцитопатии	Наследственные тромбоцитопатии (болезнь Гланцмана, Бернара-Сулье). Патогенез. Клиника. Диагностика. Болезнь Виллебранда. Тип наследования. Патогенез. Клиника. Диагностика. Показатели гемостазиограммы. Дифференциальный диагноз тромбоцитопатий. Лечение. Приобретенные тромбоцитопатии. Причины. Методы диагностики. Лечение. Профилактика.
Итого: 360 часов		
Эндокринология в стационаре		
1	Общие принципы диагностики в эндокринологии	Особенности обследования пациентов при эндокринных заболеваниях. Методы исследования гормонов. Инструментальные методы. Молекулярно-генетические методы.
2	Гипоталамо-гипофизарные заболевания	Методы обследования пациентов с гипоталамо-гипофизарной патологией. Болезнь Иценко- Кушинга. Гиперпролактинемический синдром и гипогонадизм. Акромегалия и гигантизм. Гипопитуитаризм. Несахарный диабет. Гормонально-неактивные объемные образования и инфильтративные процессы гипоталамо-гипофизарной области. Юношеский диспитуитаризм. Гипофизарный нанизм.
3	Заболевания щитовидной железы. Тиреоидиты. Зоб. Йододефицитные состояния. Гипотиреоз. Гипертиреоидные состояния. Болезнь Грейвса. Эндокринная офтальмопатия. Рак щитовидной железы	Методы обследования пациентов с заболеваниями щитовидной железы. Тиреоидиты, классификация. Хронический аутоиммунный тиреоидит. Послеродовой, безболевого и цитокин-индуцированные тиреоидиты. Подострый тиреоидит. Редкие формы тиреоидитов. Йододефицитные заболевания. Узловой и многоузловой эутиреоидный зоб. Рак щитовидной железы. Диффузный эутиреоидный зоб. Нарушения психического и физического развития, связанные с дефицитом йода. Приобретенный гипотиреоз. Диффузный токсический зоб. Эндокринная офтальмопатия.
4	Заболевания надпочечников	Классификация заболеваний надпочечников. Синдром Иценко-Кушинга. Гипокортицизм. Врожденная дисфункция коры надпочечников. Гиперальдостеронизм. Фео-хромочитома. Новообразования надпочечников.

		үшін қолданылатын ДЗ клиникалық фармакологиясы. Ырғақ пен өткізгіштіктің бұзылуы: антиаритмиялық ДЗ клиникалық фармакологиясы. Ырғақ пен өткізгіштіктің бұзылуы фармакотерапиясының қазіргі принциптері. Қанның ұюын ингибациялаушы және стимуляциялаушы заттар. Миокардиттерді емдеудің фармакотерапиялық тәсілдері. Кардиомиопатияны емдеуде қолданылатын ДЗ клиникалық фармакологиясы. Бактериялық эндокардитті емдеудің фармакотерапиялық тәсілдері. Өкпелік созылмалы жүрек: өкпелік жүректің әртүрлі нұсқаларының фармакотерапиясы. Өкпелік жүректі емдеуде қолданылатын ДЗ клиникалық фармакологиясы.
3	Клиникалық фармакология және тыныс алу ағзаларының аурулары кезінде ДЗ қолдану тәсілі	Жіті бронхитті, пневмонияны емдеу үшін қолданылатын дәрілердің клиникалық фармакологиясы: стероидтық емес қабынуға қарсы заттар; аэрозольдық антибактериялық және қабынуға қарсы заттар. Этиотроптық терапия принциптері, монотерапия, жеке антибиотиктерді үйлесімді қолдану. ӨСОА. ӨСОА кезінде ДЗ қолдану тәсілі және клиникалық фармакологиясы. Өкпелік созылмалы жүрек фармакотерапиясы принциптері. Бронх демікпесі: бронх демікпесі фармакотерапиясының қазіргі принциптері. Бронх демікпесімен ауыратын науқастың астмалық жағдайының формасы мен сатысына байланысты қазіргі фармакотерапиясы. Мес жасушалар мембранасының стабилизаторлары.
4	Клиникалық фармакология және аскорыту ағзалары аурулары кезінде ДЗ қолдану тәсілі	Созылмалы гастриттер: қазіргі диагностика және саралау терапиясының әдістері. Созылмалы гастриттерді емдеуде қолданылатын ДЗ клиникалық фармакологиясы. Асқазанның және ұлтабардың ойықжара ауруы: ойықжара ауруы фармакотерапиясының қазіргі принциптері. ДЗ клиникалық фармакологиясы. Ішек аурулары: фармакотерапия принциптері. Тітіркенген тоқішек синдромында қолданылатын ДЗ клиникалық фармакологиясы. Сіңудің бұзылу синдромы: диагностика және емдеу әдістері. Сіңудің бұзылу синдромымен ауыратын науқастарды емдеуде қолданылатын ДЗ клиникалық фармакологиясы. Жіті және созылмалы панкреатит: диагностика мәселелері және емдеу принциптері. Панкреатиттерді емдеуде қолданылатын ДЗ клиникалық фармакологиясы. Бауыр аурулары: созылмалы гепатит. Емдеудің қазіргі тәсілдері.

		Гепатиттерді емдеуде қолданылатын ДЗ клиникалық фармакологиясы. Бауыр циррозы: емдеудің қазіргі тәсілдері. Бауыр циррозын емдеуде қолданылатын ДЗ клиникалық фармакологиясы.
5	Клиникалық фармакология және бүйрек аурулары кезінде ДЗ қолдану тәсілі	Созылмалы пиелонефрит: фармакотерапияның қазіргі аспектілері, антибактериялық препараттарды таңдау тәсілі. Пиелонефриттерді емдеу кезіндегі ДЗ клиникалық фармакологиясы. Созылмалы гломерулонефрит: созылмалы гломерулонефриттің әртүрлі нұсқаларының фармакотерапиясына этиопатогенетикалық көзқарас. Гломерулонефриттерді емдеуде қолданылатын ДЗ клиникалық фармакологиясы. Нефроздық синдром: диагностика, нефроздық синдромның клиникалық әйгіленімі. Иммуносупрессиялық заттарды қолдану тәсілі, нефроздық синдромды емдеуде қолданылатын ДЗ клиникалық фармакологиясы. Бүйрек функциясының созылмалы жеткіліксіздігі: бүйрек функциясының созылмалы жеткіліксіздігін консервативті емдеу мүмкіндіктері, БФСЖ сатысына байланысты ДЗ саралап қолдану.
6	Неврологияда қолданылатын дәрілік заттар	Ұйықтататын дәрілер. Құрысуға қарсы дәрілер. Психотроптық дәрілер. Нейролептиктер, транквилизаторлар, антидепрессанттар, ноотроптар, седативті ДЗ, нормотимиктер; ОНЖ стимуляциялаушы препараттар. Паркинсонизмді емдеуге арналған дәрілер. Анальгетиктер және олардың антагонистері. Наркотиктік анальгетиктерінің антагонистері (наллоксон, налтрексон), наркотиктік емес анальгетиктер және қабынуға қарсы бейстероидтық препараттар. Жүрек айнытатын және жүрек айнуға қарсы. МСАЖ деңгейінде ДЗ жазып беру ерекшеліктері.
7	Акушерия және гинекологияда қолданылатын дәрі-дәрмектер	Жатырлық дәрілер. Жатыр бұлшықеттерін ширектіретін дәрілер. Жатыр бұлшықеттерін босататын дәрілер. Әйелдердің жыныстық гормондарының препараттары және олардың синтетикалық аналогтары; ішетін контрацептивтер; климаксқа қарсы гормондық препараттар.
8	Антимикробтық, вирусқа қарсы дәрілік препараттар	Пенициллиндер; Цефалоспориндер; аминогликозидтер; тетрациклиндер; макролидтер; полипептидтер; әртүрлі топтың антибиотиктері; сульфаниламидтер;

		Дифференциальный диагноз. Лечение ОПН в зависимости от стадии. Хроническая почечная недостаточность. Причины и стадии ХПН. Клинические проявления и биохимические показатели в различные стадии ХПН. Принципы лечения. Диетотерапия (Джордано-Джованетти, Борта). Показания к проведению гемодиализа и трансплантации почки.
31	Железодефицитная анемия	Этиология. Патогенез. Клиника. Показатели гемограммы и обмена железа. Дифференциальный диагноз. Течение и исходы. Лечение. Профилактика. Апластические анемии (депрессии кроветворения). Иммунные апластические анемии. Этиопатогенез. Клиника. Диагностика. Показатели гемограммы, миелограммы и трепанобиопсии. Дифференциальный диагноз. Течение и исходы. Лечение. Показания к трансплантации костного мозга. Наследственные апластические анемии (анемия Фанкони, Блекфена-Даймонда). Патогенез, Клиника. Диагностика. Дифференциальный диагноз. Лечение. Диспансерное наблюдение.
32	Наследственные гемолитические анемии	Наследственные гемолитические анемии. Ферментопатии (дефицит глюкозо-6-фосфатдегидрогеназы, пируваткиназы). Патогенез гемолиза. Клиника. Диагностика. Дифференциальный диагноз. Лечение. Неотложная помощь при гемолитическом кризе. Гемоглобинопатии (талассемия, серповидноклеточная анемия и др.). Патогенез гемолиза. Клиника. Показатели гемограммы, морфологические особенности эритроцитов. Дифференциальный диагноз. Течение и исходы. Прогноз. Лечение.
33	ДВС-синдром	ДВС-синдром. Микроангиопатические гемолитические анемии. ДВС-синдром. Причины. Патогенез. Клинические проявления, показатели коагулограммы и лечение в зависимости от стадии. Течение. Прогноз. Профилактика. Гемолитико-уремический синдром (синдром Гассера). Этиология. Патогенез. Клиника. Диагностика. Показатели гемограммы, коагулограммы. Дифференциальный диагноз. Течение, осложнения, исходы. Неотложная помощь. Лечение в восстановительном периоде. Тромботическая тромбоцитопеническая пурпура (синдром Мошковица). Причины. Патогенез. Клиника. Показатели гемограммы и

26	Хронический гепатит и цирроз печени. Печеночная недостаточность	Этиология и патогенез хронического гепатита и цирроза печени. Лабораторные и инструментальные методы исследования. Показания и противопоказания к биопсии печени. Течение и исходы. Прогноз. Лечение. Диспансерное наблюдение. Профилактика. Причины и патогенез печеночной недостаточности. Клиника. Диагностика. Дифференциальный диагноз. Течение и исходы. Лечение. Неотложная помощь при печеночной коме. Прогноз.
27	Врожденные и наследственные заболевания почек	Наследственный нефрит. Аномалии развития почек и мочевыводящих путей (агенезия, гипоплазия, поликистоз, гидронефроз). Клиника. Лабораторные и инструментальные методы диагностики. Пренатальная диагностика пороков развития мочевыделительной системы. Дифференциальный диагноз. Осложнения. Консервативное лечение. Показания к хирургическому лечению. Наследственный нефрит. Патогенез. Клиника. Диагностика. Дифференциальный диагноз. Течение и исходы. Прогноз. Лечение. Диспансерное наблюдение. Тубулопатии с синдромом полиурии (почечная глюкозурия, почечный несахарный диабет, почечный солевой диабет). Клиника. Диагностика. Дифференциальный диагноз. Исходы. Диетотерапия. Лечение. Тубулопатии с рахитоподобным синдромом (фосфатдиабет, синдром де Тони-Дебре-Фанкони. Клиника. Диагностика. Рентгенологические данные. Дифференциальный диагноз. Исходы. Течение. Тубулопатии с нефролитиазом (цистинурия, оксалурия, глицинурия, ксантинурия). Клиника. Диагностика. Лечение. Диетотерапия.
28	Приобретенные нефропатии	Рефлюкс-нефропатия. Нефротический синдром. Классификация. Патогенез. Клинические проявления. Диагностика. Лабораторные исследования. Дифференциальный диагноз. Исходы. Прогноз. Принципы лечения.
29	Заболевания мочевого пузыря	Циститы. Этиология, Клиника. Диагностика. Дифференциальный диагноз. Лечение. Профилактика. Диспансерное наблюдение.
30	Почечная недостаточность	Острая почечная недостаточность. Определение. Причины. Патогенез. Стадии ОПН. Клинические проявления и биохимические показатели различных стадий.

		триметоприм; нитрофурандар; оксихинолиндер; хинолондар; антимикробтық препараттар; зенге қарсы препараттар; туберкулезге қарсы препараттар; вирусқа қарсы препараттар. Амбулаториялық практикада тағайындау ерекшеліктері
Барлығы: 98 сағат		
Жалпы хирургия		
1	Госпитальға дейінгі кезеңде және МСАЖ жағдайында хирургиялық көмекті ұйымдастырудың жалпы принциптері	Емхананың, травматологиялық пункттің хирургиялық қызметінің құрылымы. Консервативтік және операция әдісімен жасалатын хирургиялық емнің көлемі. Хирургиялық амбулаториялық науқастардың негізгі контингенті. Хирургиялық кабинетті ұйымдастыру және жабдықтау. Амбулаториялық операция жасау орны – асептика ерекшеліктері. Хирургиялық науқастарды амбулаториялық қабылдау тәртібі. Бір күнді стационар. Емханадағы хирургиялық құжаттама. Хирургиялық науқастарды диспансеризациялау. Жоспарлы және шұғыл науқастарды госпитализациялау тәртібі. Халықты диспансеризациялаудың хирургиялық аспектілері. Хирургиялық науқасты амбулатория-емхана жағдайында және үйде дәрігерлік тексеру.
2	Варикоз ауруы. Облитерациялаушы эндоартериит	Жалпы практика дәрігерінің (отбасы дәрігері) науқасты ремиссия кезеңінде жүргізу және емдеу тәсілі; жоспарлы операциялық араласуға арналған көрсетілімдер; операциядан кейінгі кезеңдегі қалпына келтіру емі. Тромбофлебиттің өршу белгілері және науқастарды жүргізу тәсілі, госпитализациялауға арналған көрсетілімдер, асқынулардың алдын алу. Облитерациялаушы эндоартериит: клиникалық диагностика, емдеу, өршудің және асқынулардың алдын алу. Операция жасауға арналған көрсетілімдер. Операциядан кейінгі кезеңде емдеу.
3	Ішперде қуысы ағзаларының хирургиялық аурулары және олардың ағымын асқындаратын шұғыл жағдайлар	«Іштеспесі» - жіті аппендицит, асқазан мен ұлтабардың тесілген ойықжарасы, жіті холецистит, жіті панкреатит, жіті іштүйнек, жіті перитонит, қыспа жарық, асқазан-ішектік жіті қан кету.
4	Тікішек пен анус аурулары	Айлан, анус сызаты, көтенішектің түсіп кетуі, проктит, парапроктит. Клиникалық әйгіленімі, МСАЖ жағдайында диагноз қою, дәлелдемелі медицина тұрғысынан емдеу. Стационардан шығарған соң оңалту.

5	Іріңді аурулар, жарақаттық инфекция	Фурункул, көршиқан, гидраденит, абсцесс, флегмона, лимфаденит, күбіртке, остеомиелит (гематогендік және травмалық), сепсис, гангрена. Клиникалық әйгіленімі, МСАЖ жағдайында диагноз қою, дәлелдемелі медицина тұрғысынан емдеу. Стационардан шығарған соң оңалту.
6	Хирургиядағы шұғыл жағдайлар кезінде дәрігерлік алғашқы шұғыл көмек	Жалпы дәрігерлік (отбасылық) практика кезеңінде апат ошағынан көптеп түскен кезде, оқтан болған жарақаты, күйігі, үсуі, жарақаты бар науқастарға дәрігерлік алғашқы шұғыл көмек көрсету.
7	Шағын хирургия	«Шағын» хирургия туралы түсінік, оның ЖПД практикасындағы орны.
Барлығы: 32 сағат		
Неврология		
1	Мидың және перифериялық нерв жүйесінің тамырлы аурулары	Негізгі неврологиялық синдромдардың клиникалық әйгіленімі. Перифериялық нерв жүйесі ауруларының диагностикасы (қырғысты синдром, невриттер, плекситтер). Омыртқа остеохондрозы. Перифериялық нерв жүйесінің аурулары: этиология, патогенез, зақымдану деңгейіне байланысты клиникалық көрінісінің ерекшеліктері, диагностика және емдеу. Полиневропатия. Мононевропатия. Невралгия. Ми қанайналымының жіті бұзылуы. Ишемиялық және геморрагиялық инсульттердің дифференциациялық диагностикасы. МҚБ емдеудің негізгі әдістері және профилактика. Ми қанайналымы функциясының созылмалы жеткіліксіздігі туралы түсінік. Медициналық-санитариялық алғашқы жәрдем көрсету кезінде жалпы практика дәрігерінің (отбасы дәрігері) науқасқа диагноз қою және емдеу тәсілі.
2	Мидың және оның қабығының қабынбалы аурулары	Мидың және оның қабығының жіті қабынбалы аурулары (энцефалит, арахноидит, менингит). Миды соғып алу. Тану. Дәрігерлік алғашқы көмек. Госпитальға жатқызуға арналған көрсетілімдер. Жалпы практика дәрігерінің (отбасы дәрігері) науқасты госпитальға дейінгі және постгоспитальдық кезеңде жүргізу тәсілі. Науқастардың жұмысқа уақытша жарамсыздығын талдау.
3	Посттравмалық энцефалопатия	Бассүйектің жабық жарақатының және ми мен оның қабығының қабынбалы ауруларының салдарлары (диэнцефальдық, гипоталамиялық синдром, энцефалопатия). Науқастардың жұмысқа уақытша жарамсыздығын талдау.

21	Альвеолиты. Бронхообструктивный синдром	Этиология. Патогенез. Классификация: экзогенный аллергический альвеолит, идиопатический фиброзирующий альвеолит (болезнь Хаммена-Рича). Клиника. Диагностика. Дифференциальный диагноз. Течение. Возрастные особенности клиники и течения. Лечение. Исходы. Синдром бронхиальной обструкции. Дифференциальный диагноз. Современные подходы к терапии.
22	Респираторные аллергии	Распространенность. Этиология и патогенез. Роль генетических и внешних факторов (аллергенов). Клиника различных форм по локализации (ринит, трахеит, бронхит, синусит, экзогенный аллергический альвеолит). Диагностика. Дифференциальный диагноз с воспалительными заболеваниями соответствующих участков дыхательных путей. Лечение в острый период и период ремиссии. Профилактика. Диспансерное наблюдение.
23	Плевриты. Дыхательная недостаточность	Плевриты. Этиология и патогенез. Классификация. Клиника. Диагностика. Рентгенологические признаки. Показания к плевральной пункции. Дифференциальный диагноз. Течение, осложнения и исходы. Лечение. Дыхательная недостаточность. Причины. Классификация. Патогенез. Клиника. Методы исследования функции внешнего дыхания. Лечение. Неотложная терапия острой дыхательной недостаточности.
24	Болезни пищевода	Классификация. Функциональные нарушения (гипотоническая и гипертоническая дискинезии, недостаточность кардии, гастроэзофагальный рефлюкс). Аномалии развития (короткий пищевод, халазия кардии, дивертикулы пищевода). Приобретенные заболевания (халазия, ахалазия, эзофагиты, пептическая язва, варикозное расширение вен). Клиника. Диагностика. Методы исследования. Возрастные особенности клиники. Дифференциальный диагноз. Лечение. Профилактика.
25	Хронические неспецифические заболевания кишечника	Хронические неспецифические заболевания кишечника. Гельминтозы. Этиология. Патогенез. Клинические проявления. Лабораторные и инструментальные методы диагностики. Дифференциальный диагноз. Лечение. Диспансерное наблюдение.

		атриовентрикулярная блокады). Феномен Вольфа-Паркинсона-Уайта. Аритмии с нарушением возбудимости (экстрасистолия, пароксизмальная тахикардия, мерцательная аритмия). Причины. Патогенез. Клиника. Диагностика. Данные ЭКГ, холтеровского мониторирования. Осложнения. Течение и исходы. Лечение с позиций доказательной медицины. Показания к назначению противоаритмических препаратов и электроимпульсной терапии. Диспансерное наблюдение. Профилактика.
18	Ювенильный ревматоидный артрит (ЮРА)	ЮРА. Патогенез. Классификация. Иммуногенетика. Клинические формы. Поражения глаз. Вторичный амилоидоз. Диагностические критерии ЮРА. Дифференциальный диагноз. Течение, осложнения, исходы. Особенности течения у подростков. Лечение с позиций доказательной медицины. Диспансерное наблюдение.
19	Диффузные болезни соединительной ткани. Системные васкулиты	Организация медицинской помощи детям с ревматическими болезнями в РК. Системная красная волчанка. Этиопатогенез. Клиника. Диагностические критерии СКВ. Дифференциальный диагноз. Течение и исходы. Лечение, показания к пульс-терапии и плазмаферезу. Дерматомиозит. Классификация. Клинические проявления. Диагностические критерии. Специфические лабораторные, электрофизиологические и морфологические методы исследования. Дифференциальный диагноз. Лечение. Прогноз. Системная склеродермия. Патогенез. Клиника очаговой и системной склеродермии. Диагностические критерии. Течение. Лечение. Прогноз. Системные васкулиты (узелковый периартериит, аортоартериит, гранулематоз Вегенера, слизистокожный синдром, геморрагический васкулит). Клиника. Диагностические критерии. Лечение. Прогноз.
20	Врожденные и наследственные заболевания легких	Муковисцидоз. Распространенность. Тип наследования. Клинические формы. Диагностика (пилокарпиновая проба, ДНК-диагностика). Пренатальная диагностика. Дифференциальная диагностика. Лечение. Синдром Картагенера. Гемосидероз легких, синдром Гудпасчера. Дефицит альфа-1-антитрипсина. Тип наследования. Клиническая и рентгенологическая картина. Тип нарушения функции внешнего дыхания. Дифференциальный диагноз. Течение и исходы. Лечение с позиций доказательной медицины. Диспансерное наблюдение.

4	Ми және жұлын ісіктері	Ми ісіктерін орналасуы, этиологиясы бойынша жіктеу. Ми ісіктерінің жалпы клиникалық көрінісі (гидроцефальдық және гипертензиялық синдромдар; жалпы милық, дислокациялық және ошақтық неврологиялық симптомдар). Мидың жеке бөліктерінің және жұлынның әртүрлі бөліктерінің зақымдану клиникасы. Ісіктерді диагностикалау әдістері.
5	Вегетативтік нерв жүйесінің аурулары	Вегетативтік нерв жүйесі құрылымының ерекшеліктері. Вегетативтік нерв жүйесі: сегменттік және сегменттік емес бөліктері. Вегетативтік нерв жүйесі ауруларының жіктемесі. Вегетативтік нерв жүйесін зерттеу әдістері. Гипоталамустық синдромдар. Перифериялық вегетативтік жеткіліксіздік. Жамбастың бұзылыстары.
6	Егде және кексе жастағы неврологиялық бұзылыстар	Егде және кексе жастағы неврологиялық бұзылыстар: этиология, патогенез, клиникалық көрінісі, диагностика және емдеу әдістері. Мидың егде және кексе жаста қантамырлық зақымдануы. Қояншық. Паркинсон ауруы. Ми ісіктері. Жалпы практика дәрігерінің (отбасы дәрігерінің) медициналық-санитариялық ағашқы жәрдем көрсету кезінде науқасқа диагноз қоюы және жүргізу тәсілі.
7	Балалар миының дамуының туа біткен ақаулары	Мидың дамуының туа біткен ақаулары (анэнцефалия, микрогирия, макрогирия, голопрозэнцефалия, порэнцефалия және т.б.) этиология, патогенез, клиника, диагностикасы және дәрігерлік тәсіл. Балалар гидроцефалиясы. Этиология, жіктемесі, диагностика және емдеу (консервативтік және хирургиялық). Микроцефалия - этиология, патогенез, клиника, диагностика және дәрігерлік тәсіл. Туа біткен ақаулардың генетикалық аспектілері, отбасында алдын алу жолдары. Науқас балаларды МСАЖ жағдайында оналту.
Барлығы: 32 сағат		
Эндокринологиядағы нутрициология		
1	Нутрициология ұғымы және терминдері	Нутрициология ұғымы және терминдері. Тамақтану, тамақ, тағамдық заттектер, негізгі, эссенциалдық және тағамның алмастырылатын компоненттері туралы жалпы мәлімет. Халықтың әртүрлі тобын нутриенттік қамтамасыз ету. Тағам өнімдерін профилактикалық және емдік мақсаттарда қолдану. Макронутриенттер. Микронутриенттер. Тамақтанудың классикалық және альтернативтік теориясы. Тамақтанудың ғылыми тұжырымдамасы.

2	Жалпы нутрициология	Нәруыздар және нәруыздық алмасу. Нәруыздардың организмдегі рөлі. Организмнің нәруызға деген қажеттілігі. Алмастырылмайтын аминқышқылдар. Алмастырылатын аминқышқылдар. Майдың құрамы және энергиялық құндылығы. Майды тұтынудың ерекшеліктері. Көмірсулар, жіктемесі. Тағамдық өнімдердегі және адам организміндегі көмірсулар. Су. Судың тамақтанудағы маңызы. Суды тұтыну. Басқа да макронутриенттер. Витаминдер, витамин тәрізді заттар, олардың жіктемесі. Минералды заттектер және биоэлементтер. Биоэлементтер-органогендер. Нақты тамақтануды гигиеналық бағалау әдістері. Тамақтану рационын құру тәртібі. Тамаққа қосатын биологиялық белсенді үстемелер (ББУ). ББУ-ның тағамдық өнімдерден және дәрілерден айырмашылығы. Тамақтану сипатына байланысты денсаулық жағдайын бағалау схемасы. Жасқа байланысты тәуліктік тамақ рационын құру ерекшеліктері. Негізгі емдәмдердің сипаттамасы, оларды құруға қойылатын талаптар. Артық тамақтану. Семіздік. Холестерин мәселесі.
3	Жүрек-қантамыр жүйесі аурулары кезіндегі нутрициология негіздері	Жүрек-қантамыр жүйесі аурулары кезінде тағаммен емдеудің мақсаты. Жүрек-қантамыр жүйесінің негізгі аурулары кезінде тамақтану принциптері. Қанында холестериннің деңгейі жоғары адамдарға және атеросклерозбен ауыратын науқастарға арналған тамақтанудың негізгі 12 ережесі. Жүректің ишемиялық ауруы және артериялық гипертензия кезінде дұрыс тамақтану. Атеросклероздың дамуының алдын алуға бағытталған тағаммен емдеу. Тағаммен емдеу, сұйықтықты тәулігіне 800 мл дейін шектейтін №10 емдәм. СТЖ кезінде су-тұз режимін сақтау. Миокард инфарктінен кейін тағаммен емдеу.
4	Асқазан-ішек жолы аурулары кезіндегі нутрициология негіздері	Асқазан-ішек жолы аурулары кезінде тағаммен емдеудің мақсаты. Үдерістің созылмалы ағымында науқастың толыққұнды тамақтануын және компенсацияны сақтауын қамтамасыз ету. Асқазан секрециясын қоздыратын және асқазанның сілемейлі қабығын тітіркендіретін заттарды шектейтін емдәм. Көмірсуларды және ішінара майлар мен нәруыздарды шектеу есебінен берілетін энергиялық құндылығы төмен емдәм. Көмірсуларды шектеу есебінен энергиялық құндылығы төмен және құрамында майлар мен нәруыздары қалыпты емдәм. Оны қолдануға

13	Гипертермический и судорожный синдромы у детей раннего возраста	Определение, причины, классификация. Диагностика, лечение, профилактика, реабилитация с позиций доказательной медицины. Оказание первой врачебной помощи. Рекомендации ВОЗ.
14	Поражение сердечно-сосудистой системы. Неревматические кардиты. Кардиомиопатии. Сердечная недостаточность	Неревматические кардиты. Кардиомиопатии. Сердечная недостаточность. Классификация по Н.А.Белоконов. Клиника. Диагностика. Дифференциальный диагноз. Показания к назначению стероидных и нестероидных противовоспалительных препаратов. Течение и исходы. Лечение. Диспансерное наблюдение. Кардиомиопатии (дилатационная, гипертрофическая, в т.ч. гипертрофический субаортальный стеноз, редкие формы). Клиника. Диагностика, показатели эхокардиографии. Лечение. Прогноз. Сердечная недостаточность. Кардиальные и экстракардиальные причины. Первичные и вторичные механизмы адаптации. Патогенез. Классификация. Клинические проявления по лево- и правожелудочковому типу. Осложнения. Лечение в зависимости от стадии. Диспансерное наблюдение.
15	Поражение сердечно-сосудистой системы. Инфекционный эндокардит (ИЭ). Болезни перикарда	Инфекционный эндокардит. Этиология. Первичный и вторичный эндокардит. Клиника. Диагностика. Причины отсутствия роста флоры. Дифференциальный диагноз. Лечение. Показания к применению глюкокортикоидов. Перикардиты. Классификация. Клиника. Условия возникновения тампонады сердца. Диагностика. Дифференциальный диагноз. Течение и исходы. Лечение. Показания к пункции полости перикарда. Прогноз. Не воспалительные поражения перикарда: паразитарные поражения, кисты, опухоли, инородные тела, ранения.
16	Поражение сердечно-сосудистой системы. Вегетативная дисфункция. Артериальная гипертензия	Вегетативная дисфункция. Причины. Варианты. Возрастные особенности. Диагностика. Исследование вегетативного тонуса (таблицы, КИГ, КОП). Дифференциальный диагноз. Лечение. Диспансеризация. Артериальная гипертензия. Классификация. Первичные и вторичные (нефрогенные, церебральные, сосудистые, эндокринные и др.) гипертензии. Этиология. Патогенез. Клиника. Диагностика. Лечение. Прогноз. Диспансерное наблюдение.
17	Поражение сердечно-сосудистой системы. Нарушения ритма сердца	Механизмы возникновения аритмий. Причины, разрешающие факторы. Аритмии с нарушением автоматизма синусового узла (тахи- и брадиаритмии. Аритмии с нарушением проведения импульса (синоатриальная и

6	Желтухи новорожденных	Классификация неонатальных желтух. Клинико-лабораторная диагностика желтух. Дифференциальная диагностика. Принципы подбора крови для ОЗПК с известной групповой принадлежностью.
7	Пневмония у новорожденных	Начальные клинические признаки пневмоний у новорожденных. Дифференциальная диагностика пневмоний при различных вирусных респираторных инфекциях у новорожденных. Лечение, особенности дозировки антибиотиков у новорожденных. Профилактика, реабилитация с позиций доказательной медицины.
8	Внутриутробная инфекция у новорожденных	Общая характеристика инфекционной патологии. Внутриутробное инфицирование и факторы его развития. Внутриутробные инфекции и их формы. Врожденный токсоплазмоз. Внутриутробная микоплазменная инфекция. Хламидийная инфекция. Врожденный листериоз (септический гранулематоз). Врожденный сифилис. Врожденная цитомегаловирусная инфекция. Врожденная герпетическая вирусная инфекция. Врожденная краснуха. ВИЧ-инфекция, СПИД. Особенности дозировки антибиотиков у новорожденных.
9	Заболевания кожи у новорожденных	Приобретенные заболевания кожи у новорожденных. Подкожный адипонекроз. Себорейный дерматит. Десквамативная эритродермия Лайнера-Муссу. Пеленочный дерматит. Врожденный ихтиоз. Склеродерма. Склерема.
10	Патология детей раннего возраста. Иммунодефицитные заболевания	Классификация. Клиника. Роль иммунологических методов в диагностике иммунодефицитных состояний. Дифференциальный диагноз. Течение и исходы. Прогноз. Методы иммунокоррекции. Профилактика осложнений с позиций доказательной медицины. Диспансеризация хронических больных.
11	Наследственные болезни обмена веществ	Аминоацидопатии (фенилкетонурия и др.). Эпидемиология. Нарушения обмена липидов (болезнь Нимана-Пика, Гоше). Нарушения обмена углеводов (галактоземия, фруктоземия, гликогенозы, мукополисахаридозы). Патогенез. Клиника. Диагностика. Биохимические исследования. Дифференциальный диагноз. Течение и исходы. Лечение. Диетотерапия.
12	Синдром нарушенного кишечного всасывания	Муковисцидоз. Целиакия. Экссудативная энтеропатия. Дисахаридазная недостаточность. Причины. Патогенез. Клиника. Диагностика. Дифференциальный диагноз. Лечение. Диетотерапия. Диспансерное наблюдение.

		арналған көрсетілімдер. Бауыр, өт шығару жолдары және ұйқыбез зақымданғанда тағаммен емдеу, оның тиімділігін бақылау әдістері.
5	Бүйрек және несеп шығару жүйесі аурулары кезіндегі нутрициология негіздері	Бүйрек және несеп шығару жүйесі аурулары кезінде тағаммен емдеудің мақсаты. Емдәмде калийге бай өнімдерді көбейту (пісірілген картоп, қара өрік, мейіз, өрік қағы, т.б.). құрамында көмірсуы көп емдәмді жүктеме күндерді қолдану (қантты, алма, картоп, күріш-компот, қарбыз, жидек, т.б.).
6	Заттек алмасу аурулары кезіндегі нутрициология негіздері	Алмасу процесстерінің бұзылуын түзету. Семіздік кезінде тағаммен емдеу. Қантты диабетте тамақтану принциптері. Ашығу күндері. Инсулиннің немесе басқа препараттардың мөлшерін таңдау және көмірсуларға шыдамдылықты анықтауға арналған емдәм.
Барлығы: 66 сағат		

4.3 Бейіндеуші шектес пәндер бойынша резиденттің өзіндік жұмысы (РӨЖ) жоспарының үлгісі

№	РӨЖ мазмұны
Эндокринологиядағы клиникалық зертханалық диагностикасы	
1	Қан тобын, резус-факторды, донор мен реципиенттің қанының сәйкестілігі сынамасын анықтау.
2	Зерттеу үшін қан алу.
3	Зертханалық зерттеулердің нәтижелерін түсіндіру.
Барлығы: 66 сағат	
Эндокринологиядағы сәулелік диагностика	
1	Медициналық құжаттамаларды жүргізу.
2	Визуальды диагностика кабинеттерінде жұмыс істеу.
3	Науқастарды диагностикалық манипуляцияларға дайындау.
4	Визуальдық зерттеу нәтижелерін түсіндіру.
Барлығы: 66 сағат	
Эндокринологиядағы клиникалық фармакология	
1	Нозологиялар бойынша дәрілер формулярын құру.
2	П-тізім құру.
3	Дәрі қызметін клиникалық тексеру.

4	Дәрі-дәрмектердің үйлесімділігі кестесін құру.
Барлығы: 98 сағат	
Жалпы хирургия	
1	Науқастарды курациялау.
2	Медициналық құжаттамаларды жүргізу.
3	Операциялық жарақаттан тігісті алу.
4	Новокаиндық блокада өткізу.
5	Панарицияны (күбіртке), паронихияны ашу.
6	Фурункулды, гидраденитті, тері және теріасты нарывов ашу.
7	Простатаны саусақпен тексеру.
8	Тікішекті саусақпен тексеру.
9	Плевра қуысы пункциясы.
10	Туберкулездің алдын алу бойынша санитариялық-ағарту жұмыстары.
Барлығы: 18 сағат	
Неврология	
1	Науқастарды курациялау.
2	Медициналық құжаттамаларды жүргізу.
3	Моторлық сапаларды зерттеу: поза, бұлшықет тонусы, контрактура, бұлшықет атрофиясы.
4	Сезгіштікті анықтау.
5	Сіңір рефлекстерін зерттеу.
6	Инсульттердің алдын алу бойынша санитариялық-ағарту жұмыстары.
7	Оңалту шараларының бағдарламаларын құру.
Барлығы: 18 сағат	
Эндокринологиядағы нутрициология	
1	Асхана жұмысын бақылау.
2	Азық-түліктердің және дайын тағамдардың сапасын органолептикалық әдіспен анықтау.
3	Тамақтарды зертханалық зерттеуге жіберу үшін сынама алу.
4	Тағамның тәуліктік және апталық рациондағы калориялылығын, биологиялық құндылығын анықтау.
5	Тағаммен емдеудің тиімділігінің анализі.
Барлығы: 36 сағат	

31	Геморрагические васкулиты. Тромбоцитопении. Наследственно-обусловленные заболевания крови	Диагностика, дифференциальная диагностика. Клинические проявления. Атипичные формы. Возрастные особенности. Осложнения. Диагностика, лечение, профилактика, реабилитация с позиций доказательной медицины. Диспансеризация хронических больных. Экспертиза трудоспособности.
Детские болезни		
1	Введение в неонатологию	Национальная стратегия, направленная на улучшение перинатального и неонатального ухода. Программы ВОЗ в перинатологии. Физическое развитие и зрелость новорожденных. Анатомо-физиологические особенности новорожденных. Пограничные состояния новорожденных. Гестационный возраст. Первичный туалет новорожденных. Уход новорожденным в палатах новорожденных. Группы здоровья новорожденных. Виды вскармливания новорожденных. Формулы расчета питания у доношенных детей. План ведения и наблюдения новорожденных основных групп риска. Выхаживание недоношенных новорожденных.
2	Асфиксия новорожденного. Родовая травма	Асфиксия новорожденного. Оценка степени дыхательной недостаточности. Родовая травма. Повреждение мягких тканей. Родовая черепно-мозговая травма. Травматические повреждения спинного мозга и плечевого сплетения. Диагностика, лечение, профилактика, реабилитация с позиций доказательной медицины. Первичная реанимация новорожденных. Оказание неонатальной помощи в родзале. Оказание первой врачебной помощи. Рекомендации ВОЗ.
3	Судорожный синдром.	Определение, причины, классификация. Диагностика, лечение, профилактика, реабилитация с позиций доказательной медицины. Оказание первой врачебной помощи. Рекомендации ВОЗ.
4	Гипоксически-ишемическая энцефалопатия	Определение, причины, классификация. Диагностика, лечение, профилактика, реабилитация с позиций доказательной медицины. Оказание первой врачебной помощи. Рекомендации ВОЗ.
5	Бронхо-легочная дисплазия	Диагностические критерии. Генетическая предрасположенность, последствия бронхо-легочной дисплазии. Лечение, профилактика, реабилитация с позиций доказательной медицины.

24	Нефриты	Диагностика, дифференциальная диагностика. Клинические проявления. Атипичные формы. Возрастные особенности. Осложнения. Диагностика, лечение, профилактика, реабилитация с позиций доказательной медицины. Диспансеризация хронических больных. Экспертиза трудоспособности.
25	Почечная недостаточность	Диагностика, дифференциальная диагностика. Клинические проявления. Атипичные формы. Возрастные особенности. Осложнения. Диагностика, лечение, профилактика, реабилитация с позиций доказательной медицины. Диспансеризация хронических больных. Экспертиза трудоспособности.
26	Мочекаменная болезнь	Диагностика, дифференциальная диагностика. Клинические проявления. Атипичные формы. Возрастные особенности. Осложнения. Диагностика, лечение, профилактика, реабилитация с позиций доказательной медицины. Диспансеризация хронических больных. Экспертиза трудоспособности.
27	Первичные и вторичные иммунодефициты	Диагностика, дифференциальная диагностика. Клинические проявления. Атипичные формы. Возрастные особенности. Осложнения. Диагностика, лечение, профилактика, реабилитация с позиций доказательной медицины. Диспансеризация хронических больных. Экспертиза трудоспособности.
28	Аутоиммунные заболевания	Диагностика, дифференциальная диагностика. Клинические проявления. Атипичные формы. Возрастные особенности. Осложнения. Диагностика, лечение, профилактика, реабилитация с позиций доказательной медицины. Диспансеризация хронических больных. Экспертиза трудоспособности.
29	Анемии	Диагностика, дифференциальная диагностика. Клинические проявления. Атипичные формы. Возрастные особенности. Осложнения. Диагностика, лечение, профилактика, реабилитация с позиций доказательной медицины. Диспансеризация хронических больных. Экспертиза трудоспособности.
30	Лейкозы	Диагностика, дифференциальная диагностика. Клинические проявления. Атипичные формы. Возрастные особенности. Осложнения. Диагностика, лечение, профилактика, реабилитация с позиций доказательной медицины. Диспансеризация хронических больных. Экспертиза трудоспособности.

5 Оқу және оқыту әдістері

Дәрістер: шолу, проблемалық.

Семинарлар мен практикалық сабақтар: науқастарды курациялау, медициналық құжаттамаларды жүргізу, емдік-профилактикалық ұйымдардың әртүрлі бөлімшелерінде жұмыс істеу, дәрігерлік палаталарды аралауға қатысу, тақырыптық науқастарды талдау, шағын топтарда жұмыс істеу, пікірталастар, презентациялар, кері байланыс, ғылыми-практикалық конференцияларды ұйымдастыру.

Резиденттің өзіндік жұмысы (РӨЖ): палаталарда, амбулаториялық қабылдауда, үйде науқастарды курациялау, емдеу-алдын алу ұйымдарының әртүрлі бөлімшелерінде жұмыс істеу, ғылыми-оқу әдебиеттерімен және бақылау-өлшеу құралдарымен жұмыс істеу, ауыру тарихын жазу, презентация дайындау, оқу-клиникалық орталықта фантом мен муляждарда машықтарды бекіту, портфолио қалыптастыру.

6 Білімді бағалау

Ағымдық және межелік бақылау: білім беретін ұйым анықтайды.

Қорытынды бақылау: тестілеу/әңгімелесу және практикалық машықтарды бағалау енетін емтихан.

7 Клиникалық база

МСАЖ ұйымдары (емхана, ОДА-дағы эндокринолог кабинеті, диспансерлердің, ауруханалардың амбулаториялық бөлімшелері, әйелдерге кеңес беру, отбасыны жоспарлау орталықтары), функциялық диагностика бөлімшелері, клиникалық зертханалар, стационарлардың, жедел шұғыл жәрдем станцияларының қабылдау бөлімдері, туберкулезге қарсы диспансерлер.

8 Ұсынылатын әдебиеттердің тізімі

Орыс тіліндегі

негізгі:

1. Балаболкин М. И., Клебанова Е.М., Креминская В. М. Дифференциальная диагностика и лечение эндокринных заболеваний. – М.: Медицина, 2002. – 751 с.
2. Эндокринология: национальное руководство / под ред. И.И. Дедова, Г.А. Мельниченко. – М.: ГЭОТАР-Медиа, 2008. – 1072 с.

қосымша:

1. Эндокринология: клинические рекомендации Российской ассоциации эндокринологов. – М.: ГЭОТАР-Медиа, 2008. – 288 с.
2. Метаболический синдром / под ред. В. Фонсеки. – М.: Практика, 2011. – 272 с.
3. Хирургия надпочечников / под ред. А.П. Калинина, Н.А. Майстренко. – М.: Медицина, 2000. – С. 214.
4. Симоненко В.Б. Нейроэндокринные опухоли. – М.: Медицина, 2003. – 215 с.
5. Строев Ю.И., Чурилов Л.П. Эндокринология подростков / под ред. А.Ш. Зайчика. – СПб.: ЭЛБИ-СПб, 2004. – 384 с.
6. Рациональная фармакотерапия заболеваний эндокринной системы и нарушений обмена веществ. – М.: Литтерра, 2006. – 1075 с.
7. Руководство по эндокринной гинекологии / под ред. Е.М. Вихляевой. – 3-е изд., доп. – М.: Медицинское информационное агентство, 2006. – 784 с.
8. Руководство по детской эндокринологии / И.И. Дедов, В.А. Петеркова. – М.: Универсум Паблишинг, 2006. – 600 с.
9. Уоткинс П. Дж. Сахарный диабет: пер. с англ. – 2-е изд. – М.: БИНОМ, 2006. – 134 с.: ил.
10. Дедов И.И., Кураева Т.Л., Петеркова В.А., Щербачева Л.Н. Сахарный диабет у детей и подростков. – М.: Универсум Паблишинг, 2002. – 391 с.
11. Манухин И.Б., Геворкян М.А., Чагай Н.Б. Ановуляция и инсулинорезистентность. – М.: ГЭОТАР-Медиа, 2006. – 415 с.
12. Алгоритмы обследования и лечения пациентов в эндокринологии. Заболевания щитовидной железы: методические рекомендации / под. ред. И.И. Дедова и Г.А. Мельниченко. – М., 2008. – 40 с.
13. Манухин И.Б., Тумилович Л.Г., Геворкян М.А. Клинические лекции по гинекологической эндокринологии. – М.: Медицинское информационное агентство, 2003. – 247 с.
14. Дедов И.И., Мельниченко Г.А., Фадеев В.В. Эндокринология. – М.: ГЭОТАР-Медиа, 2007. – 432 с.
15. Дедов И.И., Кураева Т.Л., Петеркова В.А. Сахарный диабет у детей и подростков. – М.: ГЭОТАР-Медиа, 2007. – 160 с.
16. Мельниченко Г.А., Токмакова А.Ю., Колода Д.Е. и др. Эндокринные заболевания. – М.: Литтера, 2009. – 116 с.

		Диспансеризация хронических больных. Экспертиза трудоспособности.
18	Язвенная болезнь (ЯБ)	Диагностика, дифференциальная диагностика ЯБ. Клинические проявления. Атипичные формы. Возрастные особенности. Осложнения. Диагностика, лечение, профилактика, реабилитация с позиций доказательной медицины. Диспансеризация хронических больных. Экспертиза трудоспособности.
19	Болезни желчного пузыря и желчевыводящих путей	Диагностика, дифференциальная диагностика. Клинические проявления. Атипичные формы. Возрастные особенности. Осложнения. Диагностика, лечение, профилактика, реабилитация с позиций доказательной медицины. Диспансеризация хронических больных. Экспертиза трудоспособности.
20	Болезни поджелудочной железы	Диагностика, дифференциальная диагностика. Клинические проявления. Атипичные формы. Возрастные особенности. Осложнения. Диагностика, лечение, профилактика, реабилитация с позиций доказательной медицины. Диспансеризация хронических больных. Экспертиза трудоспособности.
21	Гепатиты и циррозы	Диагностика, дифференциальная диагностика. Клинические проявления. Атипичные формы. Возрастные особенности. Осложнения. Диагностика, лечение, профилактика, реабилитация с позиций доказательной медицины. Диспансеризация хронических больных. Экспертиза трудоспособности.
22	Неспецифический язвенный колит	Диагностика, дифференциальная диагностика. Клинические проявления. Атипичные формы. Возрастные особенности. Осложнения. Диагностика, лечение, профилактика, реабилитация с позиций доказательной медицины. Диспансеризация хронических больных. Экспертиза трудоспособности.
23	Инфекции мочевых путей	Диагностика, дифференциальная диагностика. Клинические проявления. Атипичные формы. Возрастные особенности. Осложнения. Диагностика, лечение, профилактика, реабилитация с позиций доказательной медицины. Диспансеризация хронических больных. Экспертиза трудоспособности.

ТИПОВАЯ УЧЕБНАЯ ПРОГРАММА

РЕЗИДЕНТУРА

Специальность:

ЭНДОКРИНОЛОГИЯ

11	Подагра	Диагностика, дифференциальная диагностика. Клинические проявления. Возрастные особенности. Осложнения. Диагностика, лечение, профилактика, реабилитация с позиций доказательной медицины. Диспансеризация хронических больных. Экспертиза трудоспособности.
12	Остеопороз. Остеопатии	Диагностика, дифференциальная диагностика. Клинические проявления. Возрастные особенности. Осложнения. Диагностика, лечение, профилактика, реабилитация с позиций доказательной медицины. Школы для больных. Диспансеризация хронических больных. Экспертиза трудоспособности.
13	Пневмонии	Диагностика, дифференциальная диагностика пневмоний. Клинические проявления. Атипичные формы. Возрастные особенности. Осложнения. Диагностика, лечение, профилактика, реабилитация с позиций доказательной медицины. Экспертиза трудоспособности.
14	Хроническая обструктивная болезнь легких (ХОБЛ)	Диагностика, дифференциальная диагностика ХОБЛ. Клинические проявления. Возрастные особенности. Осложнения. Диагностика, лечение, профилактика, реабилитация с позиций доказательной медицины. Школы для больных. Техника спирографии, проба с бронхолитиками. Диспансеризация хронических больных. Экспертиза трудоспособности.
15	Бронхиальная астма (БА)	Диагностика, дифференциальная диагностика БА. Клинические проявления. Атипичные формы. Возрастные особенности. Осложнения. Диагностика, лечение, профилактика, реабилитация с позиций доказательной медицины. Школы для больных. Техника пикфлоуметрии, проба с бронхолитиками. Диспансеризация хронических больных. Экспертиза трудоспособности.
16	Гастроэзофагеальная рефлюксная болезнь (ГЭРБ)	Диагностика, клинические проявления ГЭРБ. Атипичные формы. Возрастные особенности. Осложнения. Диагностика, лечение, профилактика, реабилитация с позиций доказательной медицины. Диспансеризация хронических больных. Экспертиза трудоспособности.
17	Неязвенные желудочные и кишечные диспепсии	Диагностика, дифференциальная диагностика диспепсий. Клинические проявления. Возрастные особенности. Осложнения. Диагностика, лечение, профилактика, реабилитация с позиций доказательной медицины.

Астана 2010

ПРЕДИСЛОВИЕ

1 РАЗРАБОТАНА И ВНЕСЕНА Республиканским центром инновационных технологий медицинского образования и науки.

2 ВВЕДЕНА ВПЕРВЫЕ.

3 ТИПОВАЯ УЧЕБНАЯ ПРОГРАММА разработана в соответствии с государственным стандартом образования 2009 г. для резидентуры по специальности «Эндокринология».

4 ТИПОВАЯ УЧЕБНАЯ ПРОГРАММА утверждена приказом и.о. министра здравоохранения РК № 916 от 23 ноября 2010 г.

4	Инфекционный эндокардит (ИЭ)	Диагностика, дифференциальная диагностика ИЭ. Клинические проявления. Осложнения. Диагностика, лечение, профилактика, реабилитация с позиций доказательной медицины. Диспансеризация хронических больных. Экспертиза трудоспособности.
5	Миокардиты. Кардиомиопатии	Диагностика, дифференциальная диагностика миокардитов, кардиомиопатий. Клинические проявления. Осложнения. Диагностика, лечение, профилактика, реабилитация с позиций доказательной медицины. Диспансеризация хронических больных. Экспертиза трудоспособности.
6	Ревматическая болезнь сердца (РБС)	Диагностика, дифференциальная диагностика РБС. Клинические проявления РБС. Атипичные формы. Возрастные особенности. Осложнения. Диагностика, лечение, профилактика, реабилитация с позиций доказательной медицины. Школы для больных. Диспансеризация хронических больных. Экспертиза трудоспособности.
7	Ревматоидный артрит (РА)	Диагностика, дифференциальная диагностика РА. Клинические проявления. Атипичные формы. Возрастные особенности. Осложнения. Диагностика, лечение, профилактика, реабилитация с позиций доказательной медицины. Школы для больных. Диспансеризация хронических больных. Экспертиза трудоспособности.
8	Реактивные артриты	Диагностика, дифференциальная диагностика реактивных артритов. Клинические проявления. Атипичные формы. Возрастные особенности. Осложнения. Диагностика, лечение, профилактика, реабилитация с позиций доказательной медицины. Диспансеризация хронических больных. Экспертиза трудоспособности.
9	Диффузные заболевания соединительной ткани	Диагностика, дифференциальная диагностика. Клинические проявления. Атипичные формы. Возрастные особенности. Осложнения. Диагностика, лечение, профилактика, реабилитация с позиций доказательной медицины. Диспансеризация хронических больных. Экспертиза трудоспособности.
10	Остеоратрозы	Диагностика, дифференциальная диагностика. Клинические проявления. Атипичные формы. Возрастные особенности. Осложнения. Диагностика, лечение, профилактика, реабилитация с позиций доказательной медицины. Школы для больных. Диспансеризация хронических больных. Экспертиза трудоспособности.

4	Алгоритм диагностики и ведения больных с заболеваниями надпочечников в детском возрасте.
5	Алгоритм диагностики и ведения больных с сахарным диабетом в детском возрасте.
6	Алгоритм диагностики и ведения больных с заболеваниями паразитовидных желез в детском возрасте.
7	Алгоритм диагностики и ведения больных с заболеваниями половых желез в детском возрасте.
8	Нарушения питания у детей.
9	Диспансеризация, медико-социальная экспертиза, санитарно-просветительская работа в детской эндокринологии.
Итого: 36 часов	

3.2 Примерный тематический план семинаров и практических занятий

№	Тема	Содержание
Внутренние болезни		
1	Острый коронарный синдром (ОКС)	Диагностика, дифференциальная диагностика ОКС. Клинические проявления ишемической болезни сердца (ИБС). Атипичные формы. Возрастные особенности. Осложнения. Диагностика, лечение, профилактика, реабилитация с позиций доказательной медицины. Школы для больных. Амбулаторное длительное мониторирование по Холтеру. Диспансеризация хронических больных. Экспертиза трудоспособности.
2	Артериальные гипертензии (АГ)	Диагностика, дифференциальная диагностика АГ. Симптоматические АГ. Возрастные особенности. Осложнения. Диагностика, лечение, профилактика, реабилитация с позиций доказательной медицины. Школы для больных. Амбулаторное длительное мониторирование по Холтеру. Диспансеризация хронических больных. Экспертиза трудоспособности.
3	Пороки сердца	Диагностика, дифференциальная диагностика пороков сердца. Клинические проявления. Возрастные особенности. Осложнения. Диагностика, лечение, профилактика, реабилитация с позиций доказательной медицины. Диспансеризация хронических больных. Экспертиза трудоспособности.

СОДЕРЖАНИЕ

1. Пояснительная записка	56
2. Распределение сагат дисциплины	59
3. Примерный тематический план и содержание профилирующих дисциплин	60
4. Примерный тематический план и содержание профилирующих смежных дисциплин	88
5. Методы обучения и преподавания	111
6. Оценка знаний	111
7. Клиническая база	111
8. Список рекомендуемой литературы	112

Настоящая типовая программа не может быть тиражирована и распространена без разрешения Министерства здравоохранения Республики Казахстан.

1 Пояснительная записка

Введение

Эндокринология – область медицины, изучающая процессы биосинтеза и механизмы действия гормонов, этиологию, патогенез и клинические проявления как собственно эндокринных заболеваний, так и нарушений деятельности эндокринной системы при другой патологии. Эндокринология, как наука о гуморальной интегративной системе организма, является одной из наиболее интенсивно развивающихся отраслей клинической медицины. Многие эндокринные заболевания являются социально значимыми. Так, распространенность и заболеваемость сахарным диабетом имеет все черты эпидемии, охватывающей большинство развитых стран мира. В настоящее время, по данным ВОЗ, уже в мире насчитывается более 175 миллионов больных, их количество неуклонно растет и к 2025 году достигнет по прогнозам 300 миллионов. Казахстан в этом плане не является исключением, количество больных сахарным диабетом с каждым годом увеличивается. Во многих странах мира, включая Казахстан, разработаны соответствующие программы, предусматривающие раннее выявление сахарного диабета, лечение и профилактику эндокринных заболеваний, сосудистых осложнений, которые являются причиной ранней инвалидизации и высокой летальности.

Общеизвестно, что заболевания щитовидной железы в силу их высокой распространенности и продолжающегося увеличения, являются весьма значимой проблемой в мире. Согласно данным Всемирной организации здравоохранения (ВОЗ, 1990) 1570 млн. человек (30% населения мира) имеют риск развития йододефицитных состояний, в том числе более 500 млн. людей проживают в регионах с тяжелым дефицитом йода и высокой распространенностью эндемического зоба. Территория Казахстана относится к зоне зобной эндемии.

Эффективная борьба с сахарным диабетом и другими эндокринными заболеваниями во многом зависит от слаженной работы всех звеньев специализированной медицинской службы, поэтому подготовка квалифицированного специалиста данной области является наиважнейшей задачей медицинского образования.

Цель дисциплины: углубленная подготовка специалиста, способного оказать высокоспециализированную помощь больным эндокринными заболеваниями в соответствии с современными принципами доказательной медицины.

Задачи дисциплины:

- закрепить навыки основных медицинских лечебно-диагностических и профилактических вмешательств для оказания высокоспециализированной медицинской помощи населению при эндокринных заболеваниях и эндокринопатиях;
- научить соблюдать требования врачебной этики и деонтологии при проведении экспертных, оздоровительных, профилактических, лечебно-диагностических и реабилитационных мероприятий;
- научить принимать профессиональные решения на основе принципов доказательной медицины;

11	Изменения иммунного статуса при эндокринных заболеваниях.
Итого: 36 часов	
Детская эндокринология в стационаре	
1	Организация эндокринологической помощи детям в Республике Казахстан.
2	Методы исследования эндокринных желез у детей.
3	Заболевания гипоталамо-гипофизарной системы у детей.
4	Заболевания надпочечников у детей.
5	Заболевания островкового аппарата поджелудочной железы в детском возрасте.
6	Заболевания щитовидной железы у детей.
7	Заболевания околощитовидных желез у детей.
8	Эндокринные аспекты патологии половых желез в детском возрасте.
9	Нарушения пищевого поведения у детей.
Итого: 36 часов	
Эндокринология амбулаторно-поликлиническая	
1	Организация амбулаторно-поликлинической эндокринологической помощи населению в Республике Казахстан.
2	Алгоритм диагностики и ведения больных с гипоталамо-гипофизарными заболеваниями.
3	Алгоритм диагностики и ведения больных с заболеваниями щитовидной железы.
4	Алгоритм диагностики и ведения больных с заболеваниями надпочечников.
5	Алгоритм диагностики и ведения больных с сахарным диабетом.
6	Алгоритм диагностики и ведения больных с заболеваниями паращитовидных желез.
7	Алгоритм диагностики и ведения больных с заболеваниями половых желез.
8	Алгоритм диагностики и ведения больных с ожирением.
Итого: 36 часов	
Детская эндокринология амбулаторно-поликлиническая	
1	Организация амбулаторно-поликлинической эндокринологической помощи детскому населению в Республике Казахстан.
2	Алгоритм диагностики и ведения больных детей с гипоталамо-гипофизарными заболеваниями.
3	Алгоритм диагностики и ведения больных с заболеваниями щитовидной железы в детском возрасте.

3 Примерный тематический план и содержание профилирующих дисциплин

3.1 Примерный тематический план лекций

№	Тема
Внутренние болезни	
1	Актуальные проблемы кардиологии.
2	Актуальные проблемы ревматологии.
3	Актуальные проблемы пульмонологии.
4	Актуальные проблемы эндокринологии.
5	Актуальные проблемы нефрологии.
6	Актуальные проблемы гематологии.
7	Актуальные проблемы аллергологии и иммунологии.
Детские болезни	
1	Организация лечебно-профилактической помощи детям в РК.
2	Перинатальная детская и младенческая смертность.
3	Доказательная медицина в педиатрии.
4	Актуальные проблемы неонатологии.
5	Актуальные проблемы патологии детей раннего возраста.
6	Актуальные проблемы патологии детей старшего возраста.
7	Функциональные методы диагностики в педиатрии.
Итого по внутренним и детским болезням: 36 часов	
Эндокринология в стационаре	
1	Организация эндокринологической службы в Республике Казахстан.
2	Методы исследования эндокринных желез в клинике.
3	Заболевания гипоталамо-гипофизарной системы.
4	Заболевания надпочечников.
5	Заболевания островкового аппарата поджелудочной железы.
6	Заболевания щитовидной железы.
7	Заболевания околощитовидных желез.
8	Репродуктивная эндокринология.
9	Полиэндокринопатии.
10	Нарушения пищевого поведения.

- научить применять принципы менеджмента в организации своей работы;
- привить потребность к непрерывному профессиональному обучению и совершенствованию своих знаний и навыков на протяжении всей профессиональной деятельности;
- развить приверженность к профессиональным ценностям, таким как альтруизм, сострадание, сочувствие, ответственность, честность, и соблюдение принципов конфиденциальности;
- закрепить навыки работы в команде и лидерские качества.

Конечные результаты обучения

Резидент должен

знать:

- общие принципы организации и оказания медицинской помощи, проведения диспансеризации больных, взрослых и детей различного возраста, эндокринологического профиля;
- современные представления об этиологии, патогенезе, патоморфологии, классификации, клинической симптоматике эндокринных заболеваний и их осложнений у взрослых и детей, их первичную профилактику;
- современные представления об особенностях течения, диагностики и лечения заболеваний внутренних органов на фоне эндокринной патологии;
- общие (скрининговые) и функциональные методы исследования в эндокринологии;
- специальные методы исследования в эндокринологии (лучевые, иммуноферментные, биохимические, генетические и другие) и показания к их использованию, особенности у детей;
- принципы лечения (протоколы лечения, принципы диетотерапии, механизм действия основных групп лекарственных веществ, побочные эффекты, показания к хирургическим и лучевым методам лечения, реабилитацию и вторичную профилактику) различных эндокринных заболеваний у взрослых и детей;
- генетические синдромы, проявляющиеся эндокринной патологией;
- дифференциально-диагностические критерии и алгоритмы оказания неотложной помощи неотложных состояний в эндокринологической практике у взрослых и детей;
- организацию службы интенсивной терапии и реанимации в эндокринологии у взрослых и детей;
- показания к физиотерапии, лечебной физкультуре, санаторно-курортному лечению у взрослых и детей;

уметь:

- выявление анамнестических особенностей, клинических признаков заболеваний эндокринологического профиля у взрослых и детей;

- проведение посиндромного дифференциального диагноза и составление программы обследования у взрослых и детей;
- интерпретация результатов общих, функциональных и специальных методов исследований, применяемых в эндокринологической практике у взрослых и детей;
- формулировка и обоснование клинического диагноза и составление программы лечения при заболеваниях эндокринной системы у взрослых и детей;
- рациональное применение лекарственных средств, применяемых в эндокринологии с учетом возраста больного, тяжести его состояния и наличия сопутствующей патологии;
- выявление критериев стойкой утраты нетрудоспособности и показания для освидетельствования в МСЭК;

владеть навыками:

- коммуникаций для установления доверительных отношений с пациентом, его родственниками, коллегами;
- пальпации щитовидной железы
- визуального и пальпаторного определения степени выраженности вторичных половых признаков
- выявления признаков диабетической нейропатии
- оценки состояния периферических сосудов
- выявления эндокринной офтальмопатии
- определения экспресс-методами глюкозы в крови, ацетона, глюкозы и белка в моче, микроальбуминурии
- определения полового хроматина
- проведения и интерпретации результатов ЭКГ
- определения группы крови, резус-фактора, пробы на совместимость крови донора и реципиента
- проведения медицинских манипуляций: всех видов инъекций;
- определения калорийности пищи в суточном и недельном рационе, биологической ценности;
- диагностики и оказания первой неотложной помощи при угрожающих жизни состояниях (кардиогенном шоке, бронхоспастическом синдроме, гипертоническом кризе, фибрилляции желудочков, нарушении ритма сердца, ангинозном статусе, инфекционно-токсическом шоке, остром животе, эклампсии, коматозных состояниях: гипергликемическом, гипогликемическом, гиперосмолярном, острой почечной недостаточности, почечной колике, печеночной колике, острой печеночной недостаточности, острой сосудистой недостаточности, острой дыхательной недостаточности, тромбоэмболии легочной артерии, легочном кровотечении).

2 Распределение часов дисциплины

Профилирующие дисциплины

Количество часов	Аудиторные часы			СРР
	всего	лекции	практические занятия	
Внутренние болезни/ Детские болезни*	396* 216/180	36* 20/16	360*	198* 108/90
Эндокринология в стационаре	396	36	360	198
Детская эндокринология в стационаре	396	36	360	198
Эндокринология амбулаторно-поликлиническая	396	36	360	198
Детская эндокринология амбулаторно-поликлиническая	396	36	360	198
Общее кол-во часов	1980	180	1800	990

Примечание:

* - предмет «Детские болезни» изучают стажеры с предшествующим уровнем образования или стажем работы по специальности терапии; предмет «Внутренние болезни» изучают стажеры с предшествующим уровнем образования или стажем работы по специальности педиатрии.

Стажеры с предшествующим уровнем образования или стажем работы по специальности общая врачебная практика изучают обе дисциплины соответственно 6 и 5 недель.

Профилирующие смежные дисциплины

Количество часов	Аудиторные часы			СРР
	всего	лекции	практические занятия	
Клиническая лабораторная диагностика в эндокринологии	72	6	66	36
Лучевая диагностика в эндокринологии	72	6	66	36
Клиническая фармакология в эндокринологии	108	10	98	54
Общая хирургия	36	4	32	18
Неврология	36	4	32	18
Нутрициология в эндокринологии	72	6	66	36
Общее кол-во часов	396	36	360	198